

da

LAISVĖ

BALANDIS
1984

A. Plukas
**BANDYMAS IŠKELTI BALTIJOS
VALSTYBIŲ LAISVĖS BYLĄ
JUNGTINĖSE TAUTOSE**

Linas Kojelis
ISTORIJS RATAS SUKASI

Juozas Kojelis
**POLITINĖS STUDIJOS AMERIKOS
VAKARUOSE**

ANTANO MACEINOS ŽODIS

**JAV POLITIKA IR BALTIJOS
VALSTYBĖS**

Prof. dr. Vytautas J. Bieliauskas
ŠEIMA LIETUVOJE IR IŠEIVIJOJE

Dr. Adolfas Damušis
**KAUNAS TAUTOS SUKILIMO
DIENOMIS**

Vedamasis
JAUNIMO TALKA SPAUDAI

Nr. 90 (127)

LIETUVI FRONTO BI IULI TARYBA

Dr. Vytautas Majauskas, Tarybos prezidiumo pirmininkas,
21542 Beauford Ct.
Northville, MI 48167, USA

Vytas Petrulis, Tarybos prezidiumo sekretorius,
30115 Brookview
Livonia, MI 48152, USA

Dr. eslovas Kuras, Tarybos prezidiumo narys,
Windsor, Ont. Canada

Jonas Urbonas, Tarybos prezidiumo narys,
Clawson, MI

Vincas Akelaitis, Cleveland, OH.

Juozas Ardys, Fairview, Pa.

Dr. K stutis Girnius, Muenchen, Vokietija

K stutis, Ivinskis, Europos LFB pirm., Bonn, Vokietija

Bronius Nainys, JAV ir Kanados LFB centro valdybos pirmininkas,
7 Glenview Lane
Lemont, IL 60439

Juozas Mikonis, Richmond Hts, OH.

Vacys Roci nas, " Laisv " redaktorius, Independence, OH.

Dr. Adolfas Šležas, Flossmoor, IL.

Rankraš iai, nuotraukos ir knygos siun iamos redaktoriaus adresu:
7328 Midland Road, Independence, Ohio, 44131

Užsakymus ir prenumeratos mokest si sti administracijos adresu:
Jonas Prakapas, 14 Thelma Dr., Bakersfield, CA 93305

Metin prenumerata: Australijoje, Jungtin se Valstyb se ir Kanadoje —
\$7.00, kitur — \$5.00.

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais,
neb tinaĩ reiškia ir redakcijos nuomon .

TURINYS

Skaitytoj žodis	2
A. Plukas: Bandymas išskelti Baltijos valstybi laisv s byl Jungtin se Tautose.....	7
Literat ros vakaras	14
Linas Kojelis: Istorijos ratas sukasi	17
Juozas Kojelis: Politin s studijos Amerikos Vakaruose	24
Antanas Maceina: Eil raš iai ir pad kos žodis	38
Dr. Stasys Ba kis — Lietuvos diplomatinjos šefas	42
JAV politika ir Baltijos valstyb s	44
Lietuvi Fronto Bi iuli Atlanto pakraš io suvažiavimas	46
Prof. dr. Vytautas J. Bieliauskas: Šeima Lietuvoje ir išeivijoje	48
Nauji leidiniai	59
Dr. Adolfas Damušis: Kaunas Tautos sukilimo dienose	64
Jaunimo talka spaudai	71

“ LAISV ” — lietuvi politikos žurnalas.

Leidžia Lietuvi Fronto Bi iuliai.

“ LAISV ” (TOWARD FREEDOM): Lithuanian magazine of politics,
published three times a year by the Friends of the Lithuanian Front.

Vacys Roci nas, Redaktorius/Editor

7328 Midland Rd.

Independence, Ohio 44131

Jonas Prakapas, Administratorius/Circulation Manager

14 Thelma Drive

Bakersfield, CA 93305, USA

Taika pasaulyje — pavojus
sovietinei sistemai
Tarprespublikin migracija

K o m e n t a r a s

Dr. AUGUSTINAS IDZELIS

Dr. A. Štromo straipsnis yra domus ir aktualus. Ta iau iškyła tam tikr klausim , lie iant kai kuriuos jo teigimus.

Sovietin ekonomin sistema, kaip dr. A. Štromas teisingai pastebi, turi rimt tr kum . Ta iau, akcentuodami ekonomin s sistemos tr kumus, mes negalime pamiršti kitos medalio pus s. Brežnevo valdžios laikotarpy sovietin ekonomin sistema atsiek savo pirmutin tiksl — sukurti ir išlaikyti didžiaus karin kompleks visame pasaulyje ir tuo pa iu apginkluoti tuos tre io pasaulio kraštus, kaip Kub , Libij ir Sirij , kurie yra priešiški Vakarams. Šiuo atžvilgiu sovietin ekonomin sistema yra gan naši.

Neži rint ekonomin s sistemos tr kum , Soviet S junga turi didžiausius pasaulyje energetini resurs išteklius. Šie ištekliai, ypatingai gamtin s dujos ir nafta, duoda Soviet S jungai ne tik svarb ekonomin , bet ir politin kozir , kuriuo Soviet S junga meistriškai žaidžia Vakar Europoje. Šitos kortos svarba augs ateity ypa , jeigu aštr s egzis-

tuojanti politin distabilizacija Viduriniuose Rytuose.

Yra sunku sutikti su dr. Štromo teigimu, kad Soviet S jungos užsienio politika 'atsid r "aklaviet je". Vis pirma, aš saky iau, kad jos politika n ra tiek "mechaniška", kiek apgalvota. Ji rafinuotai moka išnaudoti vidinius prieštaravimus ir karo baim Vakar demokratijose. Vienas didžiausi ir svarbiausi Soviet S jungos laim jim užsienio politikos srityje yra jos sugeb jimas nukreipti taikos ir nesiginklavimo jud jim prieš JAV. Did jantis skai ius žmoni ne tik Vakar Europoje, bet ir JAV mano, kad Amerikos branduolin s strategijos politika yra didžiausias karo gr sm s šaltinis. Tuo pa iu vykia Afganistane, Lenkijoje ir KAL Boeing 747 incidentas dramatiškai patvirtino Soviet sitikinim , kad Vakarai yra bej giai duoti efekting atkirt j agresyviams veiksams.

Soviet S jungos užsienio politikos laim jimai turi svarbi implikacij , lie ian i vyki eig pa loje Soviet S jungoje.

Sistemos "sustabar jimas", kaip dr. A. Štromas teisingai pastebi, yra pavojus pa iai sistemai. Ta iau, aš many iau, kad skirtumai politbiure tarp "kaitos partijos" ir "status quo partijos" n ra tokie dideli. Abi grup s gerai suvokia, kad decentralizacijos politika ekonominiame planavime ir valdyme gali sukurti daugiau problem negu išspr sti. Esminis konfliktas nelie ia kaitos, bet tai, kas

užima vadovaujanias pozicijas pa-
iame politbiure.

Žinoma, vistiek reikia kaip nors
pašalinti "sustabarjim". Vienas b-
das, kaip dr. A. Štromas pastebi,
yra kova už disciplinos sustiprinim.
Taip pat yra ir antras b das, kur
dr. A. Štromas ir kiti Vakar so-
vietologai neatkreipia dėmesio, tai
yra mobilizuoti sovietin visuomen
vartojant karo gr sm s šm kl ir
apelijuojant gyventoj patriotinius
jausmus ir karo baim. Prieš trejus
ar ketverius metus prasidjo sovie-
tin je spaudoje savotiškas ir beveik
isteriškas vėjus akcentuoti karo gr s-
m s pavoj. Atseit, JAV ruošiasi
prad ti kar prieš Soviet S jung.
Ton tam vajui dav maršalas N.
Ogarkovas, kuris kategoriškai teigia,
kad Vakaruose "iš tikr j pla iu
frontu vyksta tiesioginiai kariniai pa-
sirengimai, materialiai ruošiamasi
naujam pasauliniam karui" (Komu-
nistas, Nr. 10, 1981). Ogarkovas, tas
pats, kuris pateisino per spaudos
konferencij KAL Boeing 747 nušo-
vim, toliau dėsto, kad "atsižvelgiant
susikomplicavusi tarptautin pa-
d t, b tinai labiau argumentuotai ir
giliau skleisti tarybiniam žmon ms
ties apie karinio pavojaus gr sm".

Taigi, Soviet vadovams karo gr s-
m s šm kla paradoksiškai tapo ran-
kis ne tik išlaikyti savo j g ir au-
toritet, bet taip pat mobilizuoti gy-
ventojus ir išvengti bet koki esmi-
ni reform pa iame krašte. Tuo pa-
iu, tikra taika pasaulyje pasidaro di-
džiausias pavojus pa iai sovietinei
sistemai, ypatingai tiems politbiuro
nariams, kurie atstovauja vidaus sau-
gumo organus ir karin - industrin
kompleks. Andropovo, Ustinovo ir
Ogarkovo gadyn neb tinai mums
si lo "domesn ir geresn egzisten-

cij šiandien".

Keletas pastab, lie ian i Soviet
S jungos tautin politik. Prasid j s
naujas ir žymiai pavojingesnis rusini-
mo etapas t siasi. Neži rint, kad
Andropovas "griežtai atsisak pripa-
žinti rus kult rai bet kok specia-
l status ar pranašum", Soviet
vadovai pri jo išvados, kad rusinimo
politikos pagrindin kryptis turi b ti
ne kult rin je, bet ekonomin je sfe-
roje — darboviet je ir valdymo apa-
rate. Tai reiškia, kad reikia padidin-
ti gyventoj tarprespublikin migra-
cij ir formuoti daugianacionalinius
darbo kolektyvus. Šit krypt aiškiai
pabr ž Petras Griškevi ius, teigda-
mas, kad "daug daroma, kad dar
labiau susitelkt daugianacionaliniai
darbo žmoni kolektyvai ekonomi-
niams ir socialiniams uždaviniam
spr sti" (Švyturys, Nr. 1, 1982). So-
viet vadovai taip pat nori mažinti
tautybi atstov skai i atsakingose
nedarbininkiškose pozicijose. Atrodo,
kad Soviet vadovai yra nepatenkin-
ti, R. Kosolapovo žodžiais, kur "at-
stovai vienos ar kitos tautyb s, kurios
didel dal tradiciškai sudarydavo
valstie iai, papildo daugiausia inte-
ligentijos, specialist ir tarnautoj
eiles, 'aplenkdami' keli darbinink
klas" (Komunistas, Nr. 11, 1982).

Šit nepasitenkinim pakartotojo An-
dropovas savo 1982 m. gruodžio 21
d. pranešime, sakydamas, kad "kai
kuriose iš j (s jungin se respubli-
kose) darbinink klas s sud tyje turi
b ti pla iau atstovaujama pagrindin
tautyb" (Komunistas, Nr. 1, 1983).

Implikacijos šitos politikos lie ia
ne tik tautin gyventoj sud t s -
jungin se respublikose, bet taip pat
j vaidmen valdymo aparate. Šita
politika yra gr smingesn tautyb ms
negu Taškento nutarimas sustiprinti

rus kalbos d stym s jungin se res-
publikose.

Neminimas pavojus

Juliaus Vidzgirio apžvalgin straipsn
"Lietuva po 100 met nuo 'Aušros' pasi-
rodymo" (Laisv , No. 88-125, rugs jis)
noriu prat sti nurodant vien labai dide-
l pavoj , kurio gr sm je tauta gyvena jau
virš 40 met . Visi rašantieji ar kalban-
tieji apie taut , esan i Sovietijos oku-
pacijoje, pabr žia rusifikacijos pavoj ,
kuris vis d lto es s mažesnis negu ca-
ristinis s Rusijos valdymo laikais, bet tik
retai kas mini demoralizacij . Tautai,
gyvenant sistemoje, pagr stoje melu, ap-
gaule ir teroru, labai lengva prarasti
betkoki moral .

Džiaugiam s tautos rodomu pasiprieši-
nimu prievarta gr damam ateizmui ir
rusinimui, didžiauojam s jos pagrindžio
spaudos gausumu, persekiojam j dr sa,
idealizmu bei pasiaukojimu, bet ateina iš
t vyn s ir labai li dn žini — besaikis
girtuokliavimas, darbo vengimas, šeim
irimas, gimim maž jimas, valkatavimas
ir chuliganizmas. Kyla klausimas, kok
tautos procent šios blygyb s yra palie-
tusios dabar, ir kas atsitiks, jei tauta
toje sistemoje pasiliks dar dešimtm e ius?

Šiuo metu tautos demoralizacija yra
priešas Nr. 1. Iš šio taško ži rint, tautos
ateitis n ra šviesesn , negu ji buvo Auš-
ros" pasirodymo laikais. Pagal Juli Vidz-
gir , tai gal pesimistin paži ra, bet j
ignoruoti b t be galo pavojinga.

V. Akelaitis,
Cleveland, Ohio

Politika ar kult ra?

M s žurnalai dažniausiai užsiimi-
n ja sen min i archeologija, s žinin-
gai vengdami gyvybin s svarbos aktuali-
j . Tod l džiaugiuosi " Laisv " 1983 m.
rugs jo numeryje užtik s net du straips-
nius "kult ros" ir "politikos" pirmumo
klausimu. R. V. Vidži nien , matomai
bijodamasi balsingos kult rinink klikos

spauodoje, apie š reikal t p ioja piršt
galais. Daug dr siau už politin veikl
pasisako jaunas veikas iš P. Amerikos
V. K. Slotkus. Valio!

Ypa domu iš jo straipsnio patirti
kaip menkai išėivijos "lietuvyb s išlai-
kymo" dogma vertinama pagrindžio
spauodoje. Dar domiau tai, kad ligi šiol
apie tai neteko nei užtikti m s spau-
doje. Net tokie pagrindžio spaudos sen-
sacingi pareiškimai praleidžiami negirdo-
mis! Nepasteb tas dramblis .. . Tad n ra
ko steb tis, kad dar 1967 metais (liepos
Nr. 40/77) " Laisv " tilp s straipsnis
tuo klausimu "Lietuvyb s išlaikymo pa-
radoksas" irgi buvo sutiktas triuški-
nan ia tyla. Jame reiškiu maždaug t
pa i mint , kaip dabartin spauda. Gal
tokios eretiškos mintys už m žad gar-
siaburniams ir suparalizavo rašalingas
plunksnas? ... K gi, ir anoje Andersono
pasakoje visa diduomen tvirtino, jog
nuogas karalius d v jo prašmatni r b .

Vilius Braž nas,
Bonita Springs, Florida

V. Braž nas yra vienas iš nedaugelio
lietuvi jau ilgus metus stipriai kelian-
i bals apie komunizmo gr sm lais-
vajam pasauliui, nušvie iant okupuotos
Lietuvos tragišk pad t amerikie
i spauodoje ir savo paskaitose bei praneši-
muose amerikie i auditorijoms. Jis tais
klausimais dažnai pasisako ir lietuviškos
periodikos puslapiuose.

Vieno žmogaus misija, turinti amerikie-
i organizacijos užnugar , sijungia ir
m s veiksn pastangas neleisti Lietu-
vos bylai apsidengti užmaršties debesiu.
Už tai visi, kuriems r pi Lietuvos ir
lietuvi ateitis, tur t b ti p. Braž nui
d kingi.

Red.

Jau seniai laukiame

" Laisv " gruodžio m n. numeryje
perskai ius dom , vilting prof. dr. A.

Štromo Naujos tendencijos bei kryptys Soviet S jungos politikoje", atrodo, kad jau tuoj subyr s Soviet S junga - komunizmas. Jau 67 metai, kai laukiame to raidaus vykio.

J. Pumputien ,
Woodhaven, N.Y.

Apie Kalant ir kitus

Skaitau apie "Aušr ". Išvardinami ten rašiusieji, bet pamin tini ir mecenatai, kaip P. Vileišis ir kiti dar nesulenkj "klebon liai". Karštuolis J. Šliupas supyko ant storapilvi "prabas i" ir juos užgauliojo.

Dr. A. Damušis ir kiti pogrindžio veik jai tur t dar daugiau smulkmen užrašyti. Taipogi apie gen. Kubili n ir Plechavi i ir kitus. Kiek jie buvo patriotai ir kiek kvislingai?

Romo Kalantos auka dar Lietuvoje nepamiršta. Kai vasar lankiausi Kaune, jauni žmon s rod t viet , ir be sustojimo pra jome, nes ilgiau sustojan ius ar g les uždedan ius iš pasal KGB agentai sulaiko — apklausin ja.

Romui Giedrai patartina pasiskaityti kny g — kan. A. Steponai io apie 1912-1919 m. išėivijos darbus.

Kai sen j eil s ret ja, išgaukime kuo daugiau j prisiminim , gal ne visai tiksl i, kiek subjektyvi . Kiekvienas ži ri per savo prizm ir iš kitos distancijos.

S. Skriptus,
Keamy, N.J.

Siekti vienyb s

"Išėivijos darbai tautos akimis" (L. Nr. 88) Romas Giedra, nepilnus ketveri us metus praleid s Amerikoje, pateikia reali min i , kaip pad ti pavergtai tautai.

Yra ir m s tarpe asmen , kurie jau seniai paliko Lietuv , bet nuo realyb s nenuolsta. R ta Klev Vidži nien savo straipsniu "Išėivijos politinio ir kult rinio darbo derinimas" neša daug šviesos, kaip reik t kai kuriuos m s darbus tarp atskir veiksni derinti. Vedantiems

pasitarimus vienybei atsiekti šis straipsnis tur t nemažai pad ti.

A. Valtuškis,
Barrington, R.I.

Istorija kartojasi

Kartas nuo karto ir mus Argentinos lietuvius pasiekia " Laisv " žurnalas. Gausus savo turiniu: politiniai, pedagoginiai, kult riniai, visuomeniniai bei patriotiniais-krikš ioniskais straipsniais žavi m s išėivij .

Perskai ius dr. K. ringio straipsn apie Romo Kalantos aukos dešimtmet , tarsi atsinaujino ryšiai su Lietuva ir jos kan iomis. Atrodo, kad sugr žome Lietuvos garbing praeit , kada Pili n valdovas Margis, pralaim j s m š prieš kryžiuo ius, pats su vša šeima ir gyn jais susidegino pilies kieme. Tai yra senas lietuvi legendarinis - gilios senov s kultas. ia išryšk ja ir šio jaunuolio (Kalantos) išvidini gelmi proveržis. Ne gal damas kitaip atskleisti savo išvidinio gyvenimo demokratini bei visuomenini jausm , pats pasiaukoj , kad amžint lietuvi tautos kan ias, tuo tapdamas lietuvi tautos amžinu simboliu. Šis jaunuolio pasiryžimas atgaivina ir vis lietuvi tautin jausm .

Žlugo Babilonijos imperija, išgyvenusi tris t kstan ius met . Persijos karalius su s jungininkais sudav jai mirtin sm g. Persijos galyb v liau sunaikina Makedonijos karalius. Tas atsitiko ir su Romos imperija.

Rusija bus atstatyta savo teritorijos ribose su 120 - 150 mil. gyventoj demokratin je santvarkoje. Šios demokratini s Rusijos apsaugojimui, s jungininkai v l tur s laikyti stiprias pajgas apsaugoti nuo galimo geltonosios ras s antpl džio.

Visi šie faktai ir prielaidos stiprina mus neprarasti vilties. Lietuva v l bus laisva ir nebebus daugiau "pereinam tiltu" iš Vakar Rytus.

Pijus Bukauskas,
Buenos Aires, Argentina

Praleistos korekt ros klaidos:

Straipsny "Naujos tendencijos bei kryptys Soviet S jungos politikoje" (L. Nr. 89 (126) paliktos korekt ros klaidos: vietoj "miltiniško tipo" — turi b ti "muzikiško tipo", vietoj "valdumo", turi b ti "valdymo" (psl. 2); ne "vedama aštri Vakar .. ", bet "vadams aštri Vakar . . ." (psl. 5); vietoj "nesustandomai", turi b ti "nesustabdomai" (psl. 7); 9 psl. tre ioji eilut iš apa ios išbrauktina, 14 psl., 13 eilut je po žodžio "pasibaig" terpti žod "lygiomis"; psl. 31 (1) 2 pastraipoje eil. 8 pašalintinos nosin s; psl. 35, 5 eil. iš apa ios po žodžio "stipresn" terpti žod "rytdienos".

"Svarbu, kad nudard t " ...

Ilgokame "Naujos tendencijos bei kryptys Soviet S jungos politikoje" straipsnyje prof. dr. A. Štomas "L" Nr. 89 vaizdžiais palyginimais su ligomis aprašo komunistin s Rusijos režim , paliesdamas pavergtas tautas bei Andropovo pastangas "ligas" gydyti kaitos b du. Lyg netekome gero gydytojo? "Kietas Andropovo kumštis" (Draugas, vasario 22 d.) J. V. straipsnyje Andropovo kaitos pastang nesimato, — galb t d l to, kad jis buvo išsprus s asmuo, ir ne tik atsargus, bet ir labai klastingas (Štomas, ten pat, 33 psl.). Abu minimi straipsniai rašyti Andropovui dar tebegyvenant, paskelbti jau jam iškeliavus. Jis paliko gausiai medžiagos vairiems nagrin jimams, nors trumpai tevald .

Nors ernenkos šansai anks iau gauti velionio Brežnevo viet buvo lyg s nu-liui, bet, neži rint senatv s, jis sulauk

savo eil s ir po Andropovo tapo vyriausiu politruku. Gal ir sustabar jusios stagnacijos atstovas Vakar pasaulio tolimesniai apgaudin jimui t s "kaitos proces", tuo pa iu naudodamas kiet kumšt. V l bus vairi aiškinim , net "pranašys i", "vizij", "kas kam prie širdies", anot Draugo vedamojo, m. dr.

Sutinku su dr. Štomo baigiamosiomis išvadomis, kad "mums netur t b ti didelio skirtumo, koku keliu sovietin sistema nudard s pragar , — ar tai stagnacijos, ar pasikeitim keliu". Svarbu, kad nudard t ...

A. Valiuškis,
Barrington, R.I.

Brežnevas - Andropovas - emenko?

Dr. A. Štomo straipsnis, nagrin j s stagnacijos ir kaitos tendencijas soviet politikoje dalinai praranda savo aktualum , kadangi "kaitos" partijos galva J. Andropovas neilgai išbuvo valdžios virš - n je. Po jo mirties, at jus seniukui ernenka, viskas liko kaip buvo Brežnevo laikais — stagnacijoje. Ar po emenko naujasis viršininkas eis senuoju keliu, ar pasirinks Andropovo politikos krypt , parodys ateitis.

Ta iau žvalgus autorius pateik daug domi , daugeliui gal nežinom ir netik t fakt apie Andropov . Pav., Andropovo priešiškas nusistatymas rusiškojo nacionalizmo atžvilgiu. Sunku patik ti, kad tikras 100% rusas gal t dr sti priešintis daugumos politbiuro nusistatymui. Ar pavergtos tautos b t gal jusios atsikv pti A. politikos vyksme, belieka tik sp lioti.

Pranas Karalius,
St. Croix, USVI

Mielas Skaitytojau,

Pastabas apie š " Laisv " numer prašau si sti
iki 1984.9.1

BANDYMAI IŠKELTI BALTIJOS VALSTYBI LAISV S BYL JUNGTTIN SE TAUTOSE

A. PLUKAS

Nuo pat Antrojo pasaulinio karo pabaigos m s vadovaujantys veiksniai niekada nebuvo rimtai susir pin Baltijos valstybi laisv s bylos iškimu Jungtin se Tautose. To uždavinio pirmiausia m si b relis kalifornie i , kuriems 1961 m. Lietuvos laisvinimo veikla taip atrod :

“Amerikos lietuvi visuomen s potencial reprezentuoj s Lietuvos laisvinimo vežimas rutinose ratais besisukdamas vos vos bejuda priek , stokodamas ir krypties ir id j , r plano ir veržlumo... Kas daryti: sud jus rankas laukti stebuklo, ar daryti tai, k lietuviškoji s žin diktuoja? Buvo pasirinkta antroji alternatyva... ” (J . Vieššnys, “Periferijos žygis laisvinimo kovoje”.. “ Laisv , Nr. 27 (64), 1961 m. gruodis).

Ši antroji alternatyva reišk Baltijos valstybi laisv s bylos iškim Jungtin se Tautose. Buvo pasiryžta tai siekti su Jungtini Valstybi pagalba. Tam tikslui pirmiausia buvo kreiptasi kalifornie ius narius kongrese. Rezoliucij šiuo reikalu senate' pirmasis neš šen. Th. H. Kuchel (R. Cal.) 1961 m. vasario 6 d. Joje sakoma: “Nutarta, kad

Jungtini Valstybi Amerikos Senatas ir Atstov R mai prašyt Jungtini Valstybi prezident iškelti Pabaltijo valstybi klausim Jungtin se Tautose ir prašyt , kad Jungtin s Tautos Soviet pareikalaut (A) ištraukti Soviet kariuomen , agentus, kolonistus ir* kontroles iš Lietuvos, Estijos ir Latvijos, (B) gr žinti visus pabaltie ius tremtinius iš Sibiro kal jim , verg darbo stovykl . . . (Lietuviška iniciatyva Washington”, Laisv , Nr. 24 (61), 1961 m.).

Atstov r muose panaši rezoliucij neš kongr. G. P. Lipscomb (R. Cal.). Kovo m n. šias rezoliucijas par m dar keli kongresonariai.

Ta iau ši rezoliucij iniciatoriai, v liau pasivadind Rezoliucijoms Remti Komitetu (RRK), kuriam pirmininkavo Leonardas Valiukas, nebuvo optimistai, kad lengvai pasiseks kongrese pravesti šias rezoliucijas. Jie taip samprotavo: “ . . . atmosfera rezoliucijai nepalanki . . . kažin ar yra at j s laikas, kad gausim daugiau nei Lietuvos okupacijos nepripažinimo. Rezoliucijai tod l kelias Kongrese bus sunkus . . . (jos)

praktiška reikšm bus lietuvi pasigarsinimas Washingtone". (Ten pat, psl. 50-51).

Rezoliucij iniciatoriai teisingai nujaut sunkumus. Atstov r m užsienio reikal komisijos pirmininkas kongr. Morgan, gavs kongr. Lipscomb pasi lyt rezoliucij , papraš valstyb s departament d ljos pasisakyti.

Valstyb s pasekretoris Brocke Hays 1961 m. rugs jo 29 d. savo atsakyme taip pareišk :

"JAV vis laik laikosi nustatymo, kad Jungtin s Tautos turi b ti ne užsipuolim forumas, bet, kaip JT statute pramatyta, rimt ir atsaking pastang centras tarptautin s taikos ir saugumo išlaikymui.

"Gaila, JT nari didžioji dalis pripaž sta Pabaltijo valstybi inkorporavim Sov. S-g ir jie rezoliucij . .. palaikyt labiau pastangomis pastatyti Sov. S-g nepatogi pad t, negu noru palengvinti balt b kl . Tod l rezoliucija negal t gauti plataus pritarimo". (Ži r. J. Vieškšnys, "Periferijos žygis laisvinimo kovoje", Laisv , Nr. 27/64, 1961 m. psl. 49).

Šio valstyb s departamento atsakymo atstov r m užsienio reikal komisijos pirmininkui Th. Morganui užteko, kad jis neduot rezoliucijai eigos.

Tai tur jo b ti didelis sm gis rezoliucij iniciatoriams, bet jie nenusimin ir nenurimo. Priešingai, jie ir toliau pasiryžo: "a)

pravesti rezoliucij kongrese, b) išgauti krašto administracijos pritarim kongreso nutarimui vykdyti ir byl perkelti Jungtines Tautos ir c) laim ti byl Jungtin se Tautose". (Ten pat).

Rezoliucijoms Remti Komitetas (RRK) suprato, kad kuo daugiau rezoliucij bus kongrese nešta, tuo lengviau vien j bus galima pravesti. Tod l jie prad jo akcij d l rezoliucij nešimo. Ši veikl pasunkino tai, kad pagal nustatyt tvark išrinkus kongres , rezoliucijas reikia iš naujo nešti, jei norima, kad jos b t svarstomos. Tod l rezoliucij r - m jai tur jo prašyti kongreso narius, kad jie pakartotinai nešt savo rezoliucijas, ir taip pat ieškoti nauj Baltijos valstybi draug . Bet j pastangos nenu jo vel tui. Po ketveri su puse met nuo rezoliucij kampanijos pradžios, tai yra, 1965 m. geguž s 17-18 d., atstov r m užsienio reikal komisijos Europos reikal pakomis s pirm. kongr. Edna Kelly (D. N.Y.) praved apklausin jim Baltijos valstybi ir kit soviet pavergt taut klausimu. Kaip ji pareišk , atstov r muose buvo pateikta daugiau nei 70 rezoliucij d l Baltijos valstybi pad ties.

Apklausin jime pasisak eil kongresman ir praš vienai ši rezoliucij duoti eig . Ta iau n vienu žodžiu apie jas neužsimintuo metu apklausin ti buv s ALT pirm. L. Šimutis, VLIK ir LLK

pirm. V. Sidzikauskas ir A. Milukas (Apie rezoliucijoms remti žygio r m jus ir trukdytojus ži r.

Laisv Nr. Nr. 47 - 50 (84 - 87), 1969-1970 m.).

Kongr. Ednos Kelly vadovaujama pakomis pasisak už kongr. John S. Monagano nešt rezoliucij ir šiek tiek j pakeist prim . Joje Amerikos prezidentas yra prašomas: "a) to direct the attention of world opinion at the United Nations and at other appropriate international forums and by such means as he deems appropriate, to the denial of the rights of self-determination for the peoples of Estonia, Latvia and Lithuania, and b) to bring the force of world opinion to bear on behalf of the restoration of these rights to the Baltic peoples."

Ta iau ir kongr. Monagano rezoliucijoj Jungtini Taut pamin jimas nebuvo pasiektas be pastang . Pirmoje jo rezoliucijoje (H. Con. R. 136) buvo kalbama ne tiktai apie Baltijos valstybes, bet ir kitas Ryt Europos pavergtas šalis ir pareikštas tiktai "Sense of the Congress that the United States does not recognize the status quo among the captive nations of Europe".

Antroje kongr. Monagano rezoliucijoj (H. Con. Res. 293), kuri buvo pateikta 1964 m. bai. 22 d., kalbama tiktai apie Baltijos valstybes, bet prezidentas prašomas tiktai "to direct the attention of world opinion", ir visai neužsiminama apie Jungtines Tautas.

1965 m. kongr. Monaganas pakartotinai neš savo H. Con. R. 293, ir ji buvo registruota kaip H. Con. R. 99. Po kongr. Kelly pravest apklausin jim kongr. Monaganas, prašomas RRR, j papild ir neš kaip nauj H. Con. R. 416, kurioj prezidentas jau prašomas "to direct the attention of world opinion at the United Nations and at other appropriate International forum s".

Ta iau, kaip matome, tai nebuvo prašymas, kad prezidentas Baltijos valstybi klausim formaliai traukt Jungtini Taut visumos susirinkimo darbotvark atskiru punktu, kaip nor jo RRR. Matyt, tokia bendra forma nor ta išvengti valstyb s departamento veto, kaip atsitiko su Kuchelio-Lipscombo rezoliucija.

Tokiam sp liojimui duoda pagrindo tai, kad atstov r m užsienio reikal komisijos pirmininkas kongr. Th. E. Morgan jau birželio 20 d., tai yra, tiktai dviem dienom pra jus po kongr. Kelly pravesto apklausin jimo ir jos pakomis s nutarimo, papraš valstyb s departament pasisakyti d l H. Con. Res. 416. Savo atsakyme birželio 1 d. valstyb s sekretoriaus pad j jas santykiams su kongresu Douglas McArthur II (už valstyb s sekretori) pareišk , kad "the language of the resolution, as formulated, is not objected by the Department of State".

Gavusi tok valstyb s departamento atsakym , atstov r m

užsienio reikal komisija birželio 17 d. patvirtino H. Con. Res. 416, o atstov r mai j vienbalsiai pri m 1965 m. birželio 21d.

Ta iau gauti senato pritarim H. Con. Res. 416 nebuvo lengva. Ir ia didžiausi kli t, kaip atrodo, sudar valstyb s departamentas. Jo vaidmen ryškiai pavaizduoja šis epizodas: senato užsienio santyki komisijos patvirtinta H. Con. 416 rezoliucija buvo numatyta senato pos dy svarstyti 1966 m. spalio 14 d. Ta iau tos dienos ryt senato daugumos lyderis M. Mansfieldas iš m šios rezoliucijos svarstym iš darbotvark s, nieko nepaaiškindamas. Tiktai spaudžiamas kit senatori , jis atideng ši paslapt : spalio 14 d. išvakar se valstyb s sekretorius D. Rusk tur jo pasitarim su soviet užsienio reikal ministeriu Gromyku, kuris Ruskui pasak s, kad jei H. Con. 416 rezoliucija neb t priimta, tai daug pad t geresni santyki išvystymui tarp Soviet S - jungos ir Jungtini Valstybi . Valstyb s sekr. Ruskas dar t pat vakar papraš s sen. Mansfield rezoliucij H. Con. R16 išimti iš darbotvark s, jos svarstym užvilinti ir visai nuslopinti. Tatai sen. Mansfieldui buvo nesunku padaryti, nes 89-tas kongresas tur jo baigti savo sesij už keli dien . Jei senatas iki to laiko neb t pri m s H. Con. Res. 416, tai naujam Kongresui (90-tajam surinkus 1967 m. pradžioje, b t reik j v l visk iš naujo pra-

d ti. (Ži r. L. VLK, "RRK laimikov ir JAV-bi senate", Laisv , Nr. 50 (87), 1970 gruodis).

Nepaisant tokio valst. sekr. Rusko sikišimo, senatas, spaudžiant Baltijos valstyb ms palankiems senatoriams, 1966 m. spalio 22 d. vienbalsiai pritar H. Con. Res. 416.

Tai buvo žymus istorinis laim - jimas, pasiektas beveik per šešerius metus didžiuliu ryžtu ir kantrybe. Tuo b du buvo pralaužti ledai kongrese ir valstyb s departamente Baltijos valstybi laisv s bylos reikalu.

Ta iau rezoliucija, kad ir abiej Kongreso r m priimta, n ra statymas, ir prezidentas nepri - valo jos vykdyti. Nors valstyb s departamentas ir pareišk , kad jis neprieštarauja H. Con. Res. 416 suformulavimui, ta iau, kaip atrodo, buvo nusistat s prieš jos vyk - dym , ir tod l nesi m joki žygi .

Nepaisant tokio H. Con. R. 416 likimo, pastangos priversti Amerikos vyriausyb su Kongreso pagalba iškelti Baltijos valstybi byl Jungtin se Tautose nesiliov . Pav., 1975 m. kongr. Alphonzo Bell (R. Cal.) buvo neš s rezoliucij H. Con. 368, kuri par m šimtas kongresman ir senatori . Ta iau šen. Ch. Percy išsigando, kad ji gali b ti priimta, ir per savo atsi st atstov sp jo Amerikos Lietuvi taryb , kad "lietuviai dabar netur t kelti reikalavimo, kad Lietuvos klausimas b t iškeltas

Jungtin se Tautose, nes dauguma jos nari pataikauja okupantams sovietams, ir b t numatomas mums nepalankus sprendimas, kas Lietuvos reikalui b t žalingas". (Ži r. Laisv , Nr. 77 (114), 1979 gruodis, psl. 55).

ALT pakluso šiai sen. Percy nuomonei, ir sutrukd kongr. A. Bell rezoliucijos kongrese pravedim .

Faktiškai g sdinimas, kad Baltijos valstybi laisv s bylos iškilimas Jungtin se Tautose b t žalingas j reikalui išplaukia iš nenoro erzinti Soviet S jung , su kuria reikia kalb tis daug svarbesniais reikalais, kaip ginkluot s sumažinimas, branduolini karo išvengimas, negu Baltijos valstybi laisv .

Ta iau ši pad tis kiek pasikeit prezidentu išrinkus R. Reagan , kuris nevengia sovietams pasakyti ties akis. Tod l pernai ir užpernai jis padar neb t dalyk : paskelb Baltijos valstybi laisv s dien ir pernai liepos m n. padar pareiškim d l Baltijos valstybi nepriklausomyb s pripažinimo. Š prez. Reagano pareiškim JAV amb. Jungtin ms Tautoms J. J. Kirkpatrick teik JT gen. sekretoriui Javier Perez de Cuellar ir papraš , kad šis prez. Reagano pareiškimas b t trauktas JT visumos susirinkimo oficialius dokumentus ir išsiuntint tas JT nariams.

Tai buvo pirmas toks JAV prezidento pareiškimas Jungtin ms Tautoms d l Baltijos valstybi

nuo j okupacijos 1940 metais. Ta iau ir šiuo pareiškimu prez. Reaganas nepraš Baltijos valstybi klausim traukti JT visumos susirinkimo darbotvark , o išd st tiktai j dabartin pad t ir pakartojo JAV politik niekada nepripažinti prievartinio Baltijos valstybi jungimo Soviet S jung .

Aišku, kad Baltijos valstybi klausimas n ra tarp svarbi j Amerikos interes . Amerikai, kaip vadovaujan iai laisvojo pasaulio valstybei pirmoj eil j r pi taikos išlaikymas ir savo gyvybini interes apgynimas, ir ji jau turi nemažai b d Jungtin se Tautose d l Vidurini ryt , Afganistano, Centrin s Amerikos. Be to, praktiškai ži rint, kaip gali b ti Baltijos valstyb s išvaduo tos, kol Ryt Vokietija ir visa Ryt Europa yra po soviet letena. Kiek faktiškai galima padaryti ši šali išvadavimui, rodo Lenkijos ir Afganistano pad tis.

Šiais sumetimais grei iausia ir Europos Bendruomen s šali užsienio reikal ministeri taryba atsisak Baltijos valstybi klausim iškelti JT dekolonizacijos komisijoj. Vak. Vokietijos užsienio reikal min. Hans Dietrich Genscheris tai pareišk prastiniu diplomatinu pasiteisinimu, kad "formalus Pabaltijo problemos pristatymas Jungtin ms Tautoms arba kuriai nors jos pakomisi neduot teigiam pas kmi . Šitokio žygio neigiama pasekm tik pakenk Pabaltijo taut rei-

kalui". (Elta, "Nauj.", 6.30.83).

Kitokio pareiškimo iš Vakar Europos valstybi, ir ypa iš Vak. Vokietijos nebuvo galima ir tik - tis, nes soviet branduolin s raketos jas yra nukreiptos, ir jos jau jau ia soviet šantažo gr sm .

Jei galima sutikti, kad Baltijos valstybi bylos išk limas Jungtin se Tautose neišvaduot j iš soviet okupacijos, ta iau negalima pritarti teigimui, kad tai pa - kenkt j reikalui.

Tatai gana gerai rodo Kubos kampanija už Puerto Riko nepri - klausomyb , kuri ji veda nuo 1972 met kasm et, JT dekolonizacijos komisij nešdama rezoliucij , kurioj reikalaujama, kad Jungtin s Valstyb s suteikt Puerto Rikui piln nepriklausomyb .

Kaip žinome, Puerto Riko pa - d ties visai negalima palyginti su Baltijos valstyb mis. Jis nie - kada n ra tur j s savo valstyb s. 1953 metais praveistas plebiscitas parod , kad jo žmon s pasisak už Commonwealth ryš su Jungtin mis Valstyb mis, o Jungtin s Valstyb s tais paiais metais pri - m rezoliucij , kuria Puerto Ri - kas buvo išbrauktas iš kolonij s rašo. Didel Puerto Riko gy - ventoj dauguma ir toliau pasi - sako už Commonwealtho ryšius su Jungtin mis Valstyb mis. Per rinkimus 1980 m. kandidatai, ku - rie pasisak už Puerto Riko ne - priklausomyb , gavo tiktai 5,7% bals .

Ta iau Kuba, nor dama suda -

ryti Jungtin ms Valstyb ms ne - malonum ir be abejo tyliai re - miama Soviet S jungos, m kelti JT dekolonizacijos komisijoj Puerto Riko nepriklausomyb s klausim .

JT dekolonizacijos komisij su - daro 25 šalys: Afganistanas, Aus - tralija, Bulgarija, il , Kinija, Ku - ba, ekoslovakija, Etiopija, Fiji, Indija, Iranas, Irakas, Dramblio Kaulo Krantas, Malis, Indonezija, Sirija, Trinidadas, Tunisija, Nor - vegija, Kongas, Soviet S junga, Tanzanija, Venezuela, Siera Leone ir Jugoslavija. Jungtin s Amerikos Valstyb s n ra narys.

Nors Kubai per tuos vienuoli - k met nepavyko per dekolonizacijos komisij traukti Puerto Riko klausimo Jungtini Taut visumos susirinkimo darbotvark , ta iau 1981 m. ji buvo sudariusi Jungtin ms Amerikos Valsty - b ms nemaža b dos. Tuometin j JT visumos susirinkimo sesijoj buvo pateiktas balsuoti rezoliu - cijos projektas, raginant užbaigti visas kolonizacijos formas. Vie - name šios rezoliucijos paragrafe buvo pasakyta, kad JT visumos susirinkimas pritaria ir debatams d l kolonizacijos komisijos pranešimo. Kadangi buvo pateikta ir dekolonizacijos komisijos rezoliucija d l Puerto Riko, tai Jungtin s Amerikos Valstyb s ir ki - tos šalys aiškino, kad pritarus rezoliucijai d l dekolonizacijos aplamai, bus pritaria ir dekolonizacijos komisijos rezoliucijos d l Puerto Riko svarstymui, nors

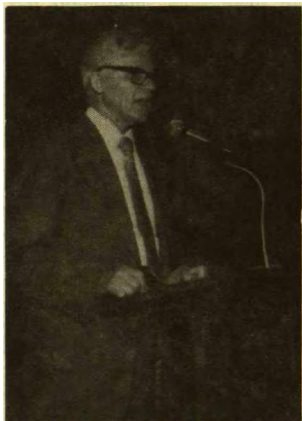
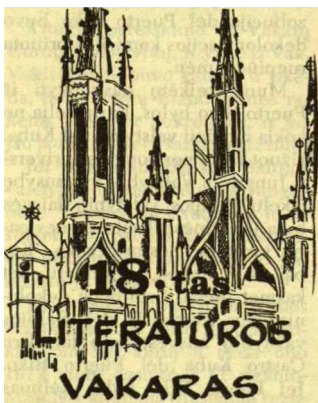
dekolonizacijos komisija ir prašė Puerto Riko rezoliuciją svarstyti atskiru klausimu. Jungtinių Valstybės, siekdamas išvengti Puerto Riko klausimo svarstymų visumos susirinkime, pasiūlė rezoliuciją dėl dekolonizacijos pažymėti, kad šios rezoliucijos svarstymas nereikš, jog bus svarstomas ir Puerto Riko klausimas. Jungtinių Valstybės spaudžiant kitas JT šalis, buvo pasiektas kompromisas, kuris patenkino Jungtinių Valstybių reikalavimus. Tačiau rezoliucija buvo priimta 130 balsais, dešimčiai susilaikiusių, ir trimis, skaitant Jungtines Valstybes, balsuojant prieš.

Pernai Kuba su Sirija ir Afganistanu vėl buvo pateikusių rezoliuciją dėl Puerto Riko JT dekolonizacijos komisijai. Ši rezoliucija buvo komisijos priimta dešimties balsais prieš du ir dešimčiai susilaikiusių, bet šį kartą komisija nenutarė rezoliucijos perduoti Jungtiniame Tautų visumos susirinkimui. Gal tai paveikė Reagano pareiškimas dėl Baltijos valstybių, kuris Jungtiniame Tautų nariams buvo išsiuntintas pernai liepos mėn., o Kubos re-

zoliucija dėl Puerto Riko buvo dekolonizacijos komisijos priimta rugpjūčio mėn.

Mums reikėtų pasimokyti iš Puerto Riko bylos, kuri kelia ne kokia didžioji valstybė, bet Kuba. Užtuot siek per kongresą priversti Jungtinių Valstybių vyriausybę iškelti Baltijos valstybių laisvą bylą Jungtiniame Tautose, mes patys turėtume susirasti savo "Kubą", kuri imtųsi, jei reikėtų, net kasmet nešti rezoliuciją dekolonizacijos komisijai dėl Baltijos valstybių laisvą, kaip tai daro Castro Kuba dėl Puerto Riko. Jei Puerto Riko bylos klijimas per vienuoliktą mėnesį nepakenkė, tai ir Baltijos valstybės nieko blogo negali atsitikti, jei dekolonizacijos komisija ar JT visumos susirinkimo darbotvarkė (bendroji) komisija atsisakytų vien ar kitą kartą priimti rezoliuciją dėl Baltijos valstybių. Priešingai, Baltijos valstybių būtų tikrai labiau išgarsinta tarptautiniame forume. Apie tai mums ypač verta pagalvoti ir dėl to, kad nuolatinis kongreso ar prezidento durklebenimas pagaliau gali krypti ir nebeduoti teigiamam rezultatui.

Savo k ryb skaito rašytojas Anatolijus Kairys

Los Angeles šv. Kazimiero
parapijos salėje
1983 gruodžio 3 dieną
šeštadienį, 7:30 v.v.

Su rašytoju
Anatolijum Kairiu

Dailusis skaitymas iš
Anatolijaus Kairo kūrybos
Los Angeles
Dramos Sambūris

Ruošia
Lietuvių Fronto Bičiuliai

Visos nuotraukos Alt. Vilko

“Sidabrin s dienos” iš-
trauk skaito Dramos
samb rio aktor s Ema
Dovydaitien (kair je)
ir Ramun Vitkien

Lietuvi Fronto Bi iuli Los Angeles samb rio valdyba, suorganizavusi 18-t literat ros vakar su sve iu rašytoju Anatolij Kairiu; iš kair s — Edmundas Arbas (pirm.), Birut Varnien , Anatolijus Kairys, Salom ja Šakien ir dr. Zigmas Brinkis; tr ksta valdybos nario Leonardo Valiuoko.

Dalis publikos Anatolijaus Kairio literat ros vakare; pirmoje eil je iš dešin s — Jurgis Gliaud , Leonardas Valiuokas, Edmundas Arbas, Anatolijus Kairys, Marija Gliaudien ; antroje eil je matyti Dalyt Trotmanait , Aldona ir Bernardas Brazdžioniai, Pranas Visvydas, dr. Elena Tumien ir kt.

Literat ros vakaro programos dalyviai ir organizatoriai; iš kairės Edmundas Arbas (LFB samborio pirm.), solistas Stas Pautienis, rašytojas Jurgis Gliud (aptar A. Kairio knygas), sveikias rašytojas Anatolijus Kairys, Dramos samborio nariai — Vincas Dovydaitis (pirm.), Saulius Matas, Ema Dovydaitienė, stud. Gintaras Grušas, Ramunė Vitkienė ir P. Algis Raulinaitis (LFB Tarybos prez. pirm.)

Solistas Stas Klimaitis - Pautienis (Dramos samboris) ir stud. Gintaras Grušas skaito ištrauką iš romano "Keliuon Vilni"

ISTORIJS RATAS SUKASI

Politini studij savaitgalio paskaita,
skaityta 1984 m. sausio 29 d., Los Angeles, Kalifornijoje

LINAS KOJELIS

Nors buvau pradžiugintas pakvietimu vykti Los Angeles, mano gimtinę, šiltą ir saulėtą Kaliforniją, bet pradžioje tarsi kiek gsdino pasiūlyta tema "Istorijos ratas sukasi". Galvojau, kad mano gyvenimo patirtis gal dar ne tokia, kad galčiau pilniau pajauti istorijos poskių kryptis ir su filosofiniu gilumu tai poskių prasmę interpretuoti. Nors kai kurie mano draugai jau pastebėjo žilplaukį, atsiradusį mano galvoje nuo to laiko, kai pradėjau dirbti Baltuosiuose rytuose, tačiau pats dar nesijaučiau senų žmogumi. Galvodamas apie tai, aš supratau, kad jei aš galčiau pažiūrėti iš kito taško, negu kad didžioji dalis auditorijos žiūri, ir kad mes vieni kitus galime papildyti.

Nagrinėdamas šią temą, norėčiau pažiūrėti iš trijų perspektyvų.

1. Pirmiausiai mesti žvilgsnį Europai,
2. paskui pažiūrėti mūsų pačių kraštą Amerikoje, ir
3. kiek pasižvalgyti po lietuvišką išėjimą.

Žvilgsnis Europai
Antropologams turėtų būti nra iš-

aiškų, kurioje šalyje ir kurios gentys pirmiausiai išrado ratą. Tačiau per paskutiniuosius šimtmečius tas ratas (šiuo kartu turiu galvoje istorijos ratą) greičiausiai sukosi Europoje. Toje Europoje, kur yra mūsų lietuviško gyvenimo ašis — Lietuva. Tad pažvelkim Europos link.

Prieš atėidamas į Baltuosius rytuose, dirbau Amerikos gynybos ministerijoje (Department of Defense), Pentagono, Europos ir NATO reikalų politiniame skyriuje. Dirbau ten kaip tik tuo metu, kai tarp NATO sąjungos narių — valstybių prezidentų, ministrų pirmininkų, užsienio reikalų ir krašto apsaugos ministrų — vyko labai jautrios diskusijos dėl NATO sąjungos 1979 metais padaryto sprendimo Europoje dislokuoti naujus Amerikos atominius ginklus — Pershing II ir "cruise" raketas. Turėjau progą stebėti tiesiogines diskusijas tarp Amerikos gynybos sekretoriaus Weinbergerio ir kitų valstybių krašto apsaugos ministrų. Su savo buvusiu viršininku, gynybos sekretoriaus asistentu Richard Perle, keliavau per Skandinavijos kraštus, tarp kurių vieni yra NATO nariai, kiti — nra. Dalyvavau su t

valstybi galvomis ir karin mis delegacijomis vykusiuose pasitarimuose. (Prašau nesusidaryti klaidingos išvados, kad aš kiek pasigiriu, kad aš pats buvau derybininkas). Mano pareigos buvo susumuoti deryb išvadas ir palaikyti ryš su Pentagonu ir Valstyb s departamentu Washingtone.

Iš tos patirties teigiu, kad pagrindinis klausimas, kuris visur buvo nagrin jamas, buvo: ar Vakar Europa yra moraliai tvirta ir be svyravim pasiryžusi atsisototi prieš Sovietus ir tikrai savo teritorijose išd styti nauj sias raketas. Ar KGB remiamos demonstracijos ne baugins vyriausybi ir ar jos savo 1979 met sprendimo nepakeis.

Kaip visi žinome, 1981-siais ir 1982- j met pavasar vyko demonstracijos Europoje prieš nauj sias raketas. Jos dar sustipr jo 1983- iais metais. Buvo bijoma, kad demonstracijos neišaugt maištus ir kruvinas riaušes. Kai kuri Europos krašt socialdemokratai, socialistai ir darbo partij parlamentarai si l rezoliucijas, kad Europa netur t priimti amerikie i raket ir priekaištavo Amerikai, kad nes žiningai vedusi derybas su sovietais Ženevoje. Žinau, kad 1982 gruodžio m nes, kai buvo lik vieneri metai iki nauj raket dislokacijos Europoje, Washingtone bu v nemaža nerimo.

Jau turime 1984-j met pradži , ir matome, kad Vakar Eu-

ropa ir ekonomiškai, ir kariškai, o svarbiausia moraliai yra stipresn , negu per kelis pra jusius dešimtme ius. Per paskutiniuosius pusantr met Anglijoje ir Vakar Vokietijoje išrinktos stiprios konservatyvios vyriausyb s. Net Italijos ir Pranc zijos kair n palinkusios valdžios raket vedim stipriai remia. 1982 met gale NATO demokratij eiles stojo Ispanija. Jos socialistas ministris pirmininkas taip pat nesirengia šio svarbaus tautos sprendimo keisti.

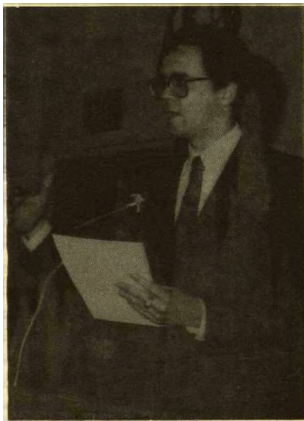
Vienašališko Vakar Europos nusiginklavimo šalininkams pritr ko kvapo. Planuotos demonstracijos ir teroro aktai, kurie tur jo destabilizuoti NATO valstybi vyriausybes, nepasiek tikslo. Vakar Europos tautos riaušinėkams nepritar . Be abejo, soviet pažeidimai povandeniniais laivais neutralios Švedijos ir brutalaus Kor jos l ktuvo nušovimas išryškino soviet piktus k slus ir pakenk anti-amerikietiš k nuotaik suk limui.

Ta iau daugiausiai jiems pakenk demokratišk krašt tvirtas nusistatymas pasipriešinti soviet hegemonijai. T tvirt europie i nusistatym palaik prezidento Reagano kieta ir nesvyruojanti pozicija atstatyti Amerikos militarin paj gum ir jo nepasidavimas soviet grasinimams. Prezidento nuolatiniai raginimai europie iams stiprinti savo karines apsigynimo j gas paveik j galvojim ir k l pasitik jim .

Ar šitie istorinio rato Europoje pajud jimai koku nors b du atsiliep Pabaltijo valstybi problem ?

Pirma, aš manau, kad yra aiškus ryšys tarp naujo Vakar Europos dvasinio atgimimo ir susidom jimo Pabaltijo klausimu. Vargu ar prieš dešimtmet , kai Vakar Vokietijos vyriausybei vadovavo kancleris Willi Brandt, kad koks Europos parlamentaras b t pasi l s rezoliucij , reikalaujan i teisi Pabaltijui laisvai apsispr sti. (Tuo metu Europos Parlamento nebuvo, bet buvo galima tai padaryti savo krašt parlamentuose). Tada apie Pabalt j tyl jo ir didžioji Europos spauda. Šiuo metu, atrodo, kad veik kasdien kuris nors iš didesni j Vakar Europos laikra ši rašo apie Pabaltijo vykius arba jo problemas. Pavyzdžiui, žinome, kad Prezidento Reagano Balt laisv s dienos paskelbimas susilauk nepaprasto susidom jimo Europos spaudoje.

vykiai Lenkijoje irgi paveik vakarie i galvojim , ypa jaunojoje kartoje. Viena, Solidarumo spontaniškas kilimas parod , kad soviet užgožtoje Ryt Europoje laisv s dvasia teb ra tvirtai gyva; antra, generolo Jeruzelskio karo stovio vedimas ir Solidarumo persekiojimas akivaizdžiai parod stalininio komunizmo brutalum . vykiai Lenkijoje v l pažadino pasaulio susidom jim Ryt Europa ir atnaujino diskusijas apie jos pad t ir ateit .

Linus Kojelis skaito paskait "Istorijos ratas sukasi"

Išvadoje, ži rint Vakar Europ , šiuo metu jau galime b ti optimistai: Vakar Europa yra stipri ir pasiryžusi ginti savo laisv . Turint ryžting Vakar Europ , galima tik tis paramos ir kovai d l soviet paglemžt valstybi laisv s.

Ta iau šiuo optimizmu negalima pasitenkinti. Istorijos ratas Europoje sukasi, bet ar laisvieji lietuviai mato š sukim si ir ar planuoja palanki sukimosi krypt kaip nors panaudoti Lietuvos laisv s bylai? Kartais atrodo, kad pasaulio politikos kait laisvieji lietuviai seka tarsi nesuinteresuoti steb tojai.

Vienas iš t palanki pasiskimo rezultat buvo 1983 sausio m nes pravesta Europos Parla-

mento rezoliucija. Ji rekomendavo Pabaltijo klausim perkelti Jungtines Tautos.

Aš nenoriu tuo reikalu bristi kontroversijas, kaip ir kod l toji rezoliucija atsirado, ta iau nor - iau pasakyti savo susumuojan i nuomon . Man atrodo, kad:

1. pabaltie iai nebuvo pasiruoš šios rezoliucijos gimimo sukurti;
2. nebuvo padaryta, k reik jo padaryti, ir
3. reikia planuoti, k dabar reikt daryti.

Atsakyti šiuos klausimus dr - tu tik plaiais bruožais. Mano nuomone, yra svarbu, kad tradiciniai veiksniai bei naujai steigtos lietuviškos ir pabaltie i organizacijos tur t aiškiai pasidarlinti darbais. Darbo užtenka visiems. Deja, kol kas, tos organizacijos, kurios gal t daugiausiai pasiekti pasauliniu mastu, ypa Europoje, per daug domajasi amerikietišku veiklos lauku.

Kas vyko Amerikoje?

Pra jusi vasar Baltuosiuose r muose pabaltie iai kartu su prezidentu Reaganu atšvent Balt Laisv s dien . Vais ms pasibaigus, publika iš jo pro šiaurines Balt j r m duris ties Pennsylvania gatve. Kitoje gatv s pus je nuo Balt j r m yra garsus Lafayette parkas, kuriame beveik kasdien renkasi demonstrantai ir dažniausiai protestuoja prieš prezident .

Vos iš jus gatv , Romas Ke-

zys, New Yorko radijo valand l s ved jas, papraš mane interviu. Jis paklaus , kokia buvusi šios švent s prasm . Aš pasiži r jau Lafayette park ir prisiminiau, kaip 1975 met vasar kartu su saujele jaun student vykd me 72-j valand bud jim , protestuodami prieš prezidento Fordo kelion Helsink , pasirašyti Europos Saugumo susitarim . Aš tuo metu dirbau Kapitoliuje, kongresmano Bell staigoje.

Tada aš atsakiau p. Keziui, kad šiandien atžym jome aštuoneri met nueit keli . 1975 metais, kai mes bud jome Lafayette parke, prezidentas Fordas prieš išskrisdamas Helsink , nedr so viešai ištarti Lietuvos, Latvijos ir Estijos vard , nors korespondentams išdalintuose lapeliuose ir buvo juos raš s. Tokia paskutin minut buvo Amerikos politikos l m j valia.

Šiandien , kaip sakiau, prezidentas Reaganas ne tik Pabaltijo valstybi vardus ištaria, bet viešai pamini ir politini kalini vardus, Kronikos leidim , partizan kovas, ir viešai pareiškia savo sitikinim , kad tie kraštai turi b - ti ir bus laisvi.

Aš nekalb siu apie kitus prezidento veiksmus, kuriuos jis padar Pabaltijo naudai. Apie tai visi gerai žinome. Ta iau nor - iau susumuoti pad t Baltuosiuose r muose:

1. Pats prezidentas Pabaltijo bylai yra labai palankus;
2. Prezidento patar jai t pro-

blem pažsta;

3. Ta iau krašto užsienio politik nustato ne vien prezidentas ir jo paskirti administracijos pareignai, bet t proces eina spauda, viešoji opinija ir federalin biurokratija, ypa Valstyb s departamentas;

4. Štai kod l svarbu, kad visuomen , ypa tai turi prisiminti pabaltie i organizacijos, turi kartu dirbti su administracija ir siekti paveikti spaud , vieš j opini j ir biurokratij .

Geras pavyzdys, kur prezidentui nepavyko, nes j remian ioji visuomen nebuvo aktyvi, tai Sibiro dujotiekio statyba. Prisipažinkime, kad prezidento net pabaltie iai nepar m , išskyrus vien pabaltie i organizacij .

Kai kalbame apie Washington , turima galvoje ir Kongres . Kokia pad tis ten?

Nuotaikos palankios. Prisime nu, dar vaikas buvau, bet irgi prie darbo prisid jau parašus rinkdamas. 1966 metais Leonardo Valiuko vadovaujamas Rezoliucijoms Remti komitetas praved H. Con. Res. 416. Komitetas dirbo penkerius metus, kol t rezoliucij praved . Dabar jau galime rekomendacines rezoliucijas grei iau pravesti, nes nuotaikos Kongrese palankios. Yra sukurtas Ad Hoc Committee on the Baltic States and Ukraine. Mums dabar reikia kibti "rimtas", vyriausyb pareigojan ias rezoliucijas, ypa pravesti "amendments to appropriations

bills", kaip buvo padaryta steigiant Pabaltijo skyri prie Laisv s Radijo.

Ta iau pabaltie iams svarbu pergaltoti ne tik savo strategij , bet ir veikimo institucijas. Jei mes iš tikro rimtai norime dirbti, kad paveiktume vieš j opini j , spaud ir biurokratij Washingtone ir New Yorke, turime tur ti daugiau apmokam profesional . Mano patirtis sako, kad klysta tie, kurie teigia, kad tik idealistai tur t darb dirbti. Mano sitikinimu, kad veltui eikvojamas idealizmas, jei neturima supratimo, kaip reikia dirbti. Surandame pinig katedroms ir fondams, suraskime ir tiesioginiam Lietuvos laisvinimo darbu.

Ar pasisuko lietuviškas jaunimas?

Pra jusi vasar dalyvavau V-me Pasaulio Lietuvi Jaunimo Kongrese. Nors dalyvavau tik kelias dienas, bet gal jau susipažinti su vykstan iais darbais. Vien dien , po rytini paskait , valgiau pietus kartu su keliais kolegomis, su kuriais buvo tek dalyvauti ankstyvesniuose kongresuose. Artima mano draug , veikli visuomenininke ir kult rinink , atsigr ž mane ir pasak :

— Man šis kongresas nepatinka.

— Kod l? — paklausiau.

— Jaunimas besidomi tik viena sritim — politika!

Nežinau, ar ji pasteb jo mano plat , laiming šyps n . Gerai prisiminiu ankstyvesnius kongre-

sus, kuriuose ne vien kart manė ir kitus neskaitlingus kalbtojus vos nenušvilpdavo, kai pasi-lydavome padiskutuoti svarbias politines temas.

Taigi, lietuvi išėivijos jaunimo istorijos ratas yra pasisuk s, ir pasisuk s gera kryptim — politin pus . t pus , kuri iki šiol buvo baisiai apleista.

Turb t geriausias šios teigiamos kaitos pavyzdys yra kaip tik Kalifornijos jaunimas, kurio veikla gali didžiuotis visa lietuviškoji visuomen . Iš man prisi sotos medžiagos ma iau Los Angeles lietuvi jaunimo man paž stamus veidus demonstracijose d l Sibiro dujotiekio, d l Korjos l ktuvo nušovimo ir kitoje akcijoje. Jie supranta istorijos rato sukim si. Ir V PLJ-mo kongresas padar teising sprendim iš losangelie i sudarydamas Pasaulio Lietuvi Jaunimo s jungos valdyb .

Man tik gaila, kad per vis t laik gyvenau rytiniame pakraštyje ir negal jau dalyvauti veikloje kartu su juo. Ta iau galiu pranešti, kad ir Vidurvakaruose ir Rytuose jaunimo susidom jimas politine veikla yra labai sustipr - j s.

Amerikos lietuviai dav šiam kraštui daug inžinieri , gydytoj , mokslinink , mokytoj , bet pagail jo politinio lauko darbinink . Lietuviška visuomen turi raginti t jaunim , kuris rodo susidom jim ir gabum politiniuose darbuose ir t susidom jim

bei gabum tobulinti. Su mokslo laipsniu ir vietiniu politiniu patyrimu jaunimas tur t ieškoti darb prie išrinkt krašto atstov , ir savo vietov se ir Washingtone.

Rinkiminiai metai yra labai gera proga jaunimui išbandyti savo j gas, gyti patyrimo politin je veikloje, gauti gyvenimišk kredit , kurie gal s b ti reikalingi ateityje. T vai, lituanistin s mokyklos ir jaunimo organizacijos tur t raginti jaunim pilniau dalyvauti Amerikos politiniame procese, nes tik tie, kurie jame dalyvauja, gali tik tis pozicij , kuriose yra galima pasukti krašto vadovavimo rat .

Linus Kojelis vasario 4-5 dienomis lank si Detroite su vairiais pranešimais lietuviams ir kitoms tautyb ms. Ta proga dail. Stas Smalinskien LB Detroito apylink s vardu padovanojo jos paveiksl Lino Kojelio kabinetui Baltuose R muose papuošti, J. Urbono nuotr.

Baigiamosios mintys

Aš bandžiau pavaizduoti istorijos poslinkius pasaulyje ir Amerikoje, ir kaip jie atsiliepia tuos reikalus, kurie mums visiems labai rūpi. Istorijos rato posūkiai pastarajame pusšimtyje Lietuva ir lietuviai tautai buvo labai nelaimingi. Jie sutraiškė lietuvių tautos laisvę, užkrovė jai vergijos pančius, paneigė tautai, kaip visumai, ir Lietuvoje likusiam lietuviui, kaip individui, elementarias žmogiškas teises. Lietuviai lietuviui paneigta teisė ne tik veikti, ne tik sakyti, ko nori, ne tik tikėti, bet paneigta teisė ir galvoti. Už jų galvoja komunistų partija ir vyriausybė. Nei džiaugsmo, nei vilties to rato sukimasis

neteikė ir per detant s laikotarpį. Mūsų ir kitų kraštų vyriausybės gerą santykių išlaikymas su sovietais buvo aukščiausia dorybė.

Dar 1979 gruodžio mėnesį, rusams užpuolus Afganistaną, prezidentas Carteris išsireiškė, kad "tik dabar suprantu, kad sovietams negalima pasitikėti".

Prezidentas Reaganas atėjo į Baltuosius rūmus jau supratęs, kad sovietams negalima pasitikėti. Todėl jis užėmė labai tvirtas pozicijas, ir iš tų pozicijų jo neišmušė nei sovietų šypsniukai, nei grasinimai. Detant s iliuzijos išsisklaidė ir Europoje. Laikas pajudinti ir lietuviškos veiklos ratą.

Salėje vykstant diskusijoms, privačiai diskutuoja poetas Bernardas Brazdžionis su Edmundu Arbu

POLITIN S STUDIJOS AMERIKOS VAKARUOSE

“M s epocha didinga ir herojiška”

JUOZAS KOJELIS

“Maža m s T vyn , tas lopedis prie Baltijos, bet tokia ji politiniame žem lapyje. Dvasiniame pasaulio žem lapyje Lietuva nepalyginamai didesn , ir ne vien savo amži palikimu. M s epocha ne mažiau didinga ir herojiška už pra jusias. Argi šandien mes neturime vaidil ir vaidili , sergin i amžin j ugn , argi neturime karžygi ir sukil li , knygneši , ir argi pasibaig lietuvi keliai r s uosius Rytus ir ar nesupilame šiandien nauj milžinkapi ”, — Los Angeles Šv. Kazimiero parapijos bažny ioje sumos metu skait viešnia iš New Yorko Daiva Kezien , atvykusi dalyvauti politini studij savaitgalio programoje, Los Angeles, Kalifornija.

Šv. Mišios buvo laikomos už žuvusius, mirusius, kovojan ius ir ken ian ius Lietuvi Fronto bi iulius ir j bendramin ius. O tie žodžiai buvo paimti iš dvidešimtme io jaunuolio, Sibiro kankinio Juliaus Sasnausko laiško, rašyto 1982.VII.9, ir paskelbto pagrindiniame Lietuvos jaunimo leidinyje “Lietuvos Ateitis” nr. 6.

Laisvasis pasaulis lietuvi tautos rezistencin herojizm neblogai mato ir pasaulio spauda gan

dažnai kalba. B kl Lietuvoje taikliai vertino takingas Amerikos dienraštis “The Wall Street Journal” viename iš savo vedam j 1984. II .3:

“Vakar iš Stockholmo pranešta, kad prie Lietuvos bažny i iškabinta 130,000 paraš , protestuojant prieš dviej katalik kunig nuteisim sunkiems darbams už “anti-sovietin veicl ”. Tiek lietuvi apytikriai prilygsta 13-kai soviet divizij . Tie baltai n ra ginkluoti, bet jie yra apsišarvav stipria neapykanta Maskvai . .. Valdžia net su 183 karin mis divizijomis negali ramiai ils tis, žinodama, kad didelis skai ius pavergt žmoni jos neken ia”.

Kad sovietin valdžia “negali ramiai ils tis” ir d l rezistencijos tautoje, ir d l politin s veiklos atkutimo išėivijoje, galima matyti iš sovietin s spaudos reakcij , pradėtant “Gimtojo Krašto” propagandinio botago pliauškimais, baigiant maskvin s “Izvestijos” melo “Stalino vargonais”. 1984.1.18 ilgas straipsnis “Izvestijoje” aiškiai rodo Kremliaus susir pinim balt išėivi veikla Europoje ir Amerikoje. Piktai ir, kaip paprastai, neteisinaigai buvo puolamas ir vienas as-

muo, dalyvavęs šiose politinėse studijose.

Lietuvių išeivių politinės veiklos atkūrimas neatėjo pats savaime. Atsirado žmonės, kurie ištvėrimingai ir nesavanaudiškai kartą siūvė veiklos rutinas, stebėjo Amerikos ir tarptautinės politikos pokyčius, ieškojo naujų idėjų, siūlė išbandyti naujus veiklos būdus, kritiškai vertino tradicinius veiksmus, darbą ir nedarbą (nesibaimindami susilaukti jūrų stybių ir taisyklių pasmerkimo) ir, iš antros pusės, nepasidavė liberalinio sparno spaudimui ir gundymui atsisakyti kovos dėl Lietuvos laisvės tariamai kultūrai laimėjimui.

Rezistencinės dvasios ir politinės veiklos renesansas JAV-se prasidėjo su Lietuvių Bendruomenės atjūmimo politinio darbo laukais. Didelis šuolis padarytas, kai Rusijos Laisvės lyga. Po ilgesnių ieškojimų, kaip V-jo PLK kongreso nutarimai rodo, ir pasaulio lietuvių jaunimas surado išbalansuotą savo veiklos kelią su stipriais akcentais ant Lietuvos laisvinimui talkinančių planų.

Lietuvių Fronto biūriai bus turėję lemiamos takos, kad iki šiol išeivijos gyvastingumo laivas laimingai išvairavo tarp Skilės ir Charibdės — tarp stagnuojančios dešinės ir linkusios rezistencijai nesiangaužoti kairės. LFB teoretikai - ideologai ir veikėjai - praktikai, spręsdami ir vykdydami išeivijos misiją, niekad iš aki

neišleido gyvųjų sipareigojimų pavergtai tautai. Blaivių padėties analizavimu, uždavinių formulavimu bei naujų idėjų kilmės skardensimi ir Los Angeles frontininkai, prieš pusantro dešimtmečio pradžią organizuoti politinius savaitgalius.

Idėjys prieš 15 metų

Pirmas formalias politines studijas Lietuvių Fronto biūriai Los Angeles samboris suorganizavo 1969.1.25-26 Los Angeles Stader Hilton viešbutyje. Pagrindiniais pranešėjais - paskaitininkais buvo pakviesti: prof. dr. Antanas Klimas, prof. Stasys Žymantas, dr. Petras Pamataitis, dr. Jonas Žmuidzinas, poetas Bernardas Brazdžionis, Leonardas Vailukas; ilgesnį žodį tarė Lietuvos gen. garb. konsulas dr. Julius J. Bielskis. Studijų išvadas suredavo komisija: Juozas Kojelis, dr. Antanas Klimas, dr. Juozas Jurkėnas ir Antanas Mažeika. Kabinant politines - ideologines etikeles, iš septynių kalbų buvo du frontininkai, išvad komisijoje — du frontininkai ir du tautininkai.

Tokios studijos tuokart buvo naujovė. Nebuvo prasta, kad eiliniai piliečiai turėtų teisę politines temas svarstyti ir „veiksnius mokyti“. Tačiau pačias studijas ir studijų išvadas pozityviai vertino „Draugas“, „Darbininkas“, „Lietuvių Dienos“ (redaguojamas Bernardo Brazdžionio), „Akirai“, „Tėviškės Žiburiai“. Tiesiog paniką puolė Los Angeles

išein s m nesinis laikraštukas "Lietuviai Amerikos Vakaruose", kuris tiesai tiek pat imlus, kaip ir "Gimtasis kraštas". Frontinink pavojaus laisviesiems lietuviams išpa t nemažiau, kaip kad sovietai Amerikos raket gr sm Žem s planetai. Panikos gaisras persimet "Naujienas" ir "Keleiv v". Nepacitav n vieno studijose pasakymo sakinio, "Lietuviai Amerikos Vakaruose" kai kuriuos kalb tojus, išvardindami pavard mis, prilygino prie Kosygin o (Kosygin tuo metu buvo Soviet S jungos premjeras). t s raš trauk ir konsul Bielsk . "Naujien " (dabar "Draugo") redaktorius, tuo pa iu metu Pipiro slappyvardžiu rašin j s ir "Laisvojoje Lietuvoje", visas studij išvadas pavadin o nes mon mis. Gi išvad "Aktyviai siekti, kad JAV b s ir kit laisvojo pasaulio krašt t vyriausyb s iš 'Baltijos valstybi okupacijos nepripažinimo' politikos perein nepriklausomyb s reikalavimo politik ir šiam tikslui gerai gal t pasitarnauti JAV kongrese pravestoji H. Con. Res. 416 rezoliucija" kritikas nurod kaip "nes moni kar n". Tarsi ironija, t "nes moni kar n " Vilkas užsid jo už 15 met , 1983 met savo seime paskelb s rezoliucij , kad "Vliko Taryba ir Valdyba . . . veikt , kad pasyvi Lietuvos okupacijos nepripažinimo pozicija b t pakeista aktyvi ir veiksming akcij ".

Kokias kitas "nes mones" prieš

15 met k l politini studij kalb tojai? Štai keletas pavyzdži :

a. "Prie PLB ir atskir krašt LB-ni valdyb nedelsiant sudarytin os politin s komisijos" (L. Valiukas);

b. "Jau laikas Lietuv i Bendruomenei išeiti politin lauk " (J. inga);

c. "Kelti Lietuvos byl Jungtin se Tautose" (dr. J. Žmuidzin as);

d. "Išr pinti lietuvi skyri Free Europe radijo programoje" (prof. S. Žymantas);

e. "R pest laisvinimo institucijas reformomis stiprinti s moninga visuomen atskiria nuo prieš pastang jas griauti (išvados);

f. "K ryba negali b ti pajungta bet kokiems kad ir kilniems tikslams, bet k rybiniai laim jimai gali ir turi b ti panaudoti kovai už Lietuvos laisv (išvados) ir t.t.

"Keleivis" (jau mir s) t id j skelb jus palaik žmon mis "išplautais smegenimis", o konsulas Bielskis, priešingai, studijose rado daug gera ir palink jo jas organizuoti ir ateityje, nes jos "sudar o dideles galimybes naujoms, naudingoms id joms iškilti, vietos darbuotojams suart ti, vieniems kitus ar iau pažinti ir nesusipratimams išvengti".

Politin s studijos 1984 metais

Los Angeles politin s studijos tapo tradicija ir buvo ruošiamos kasmet. Paskutinius trejus metus LFB Los Angeles samb ris jas

organizavo kartu su JAV LB Vakar apygardos ir LJS Los Angeles sk. valdybomis, talkinant Balt Laisv s lygos lietuvi sekcijai. 1983 ir 1984 program buvo trauktos angl kalba sesijos su latvi , est ir amerikie i kalb tojais. 1983 angl kalbos sesij filmavo ir rod televizijos stotis. B t atskiros studijos uždavinys padaryti vis studij studij ir nustatyti, kurios iškeltos id jos v liau viena ar kita forma buvo priimtos ir gyvendintos, ta iau šiuokart bus pasitenkinta 1984 politini studij apžvalga.

Studijas 1984.1.28-29 Šv. Kazimiero parapijos sal je suorganizavo keturios min tos organizacijos. Programos paruošimui ir techniškam apipavidalinimui vadovavo LFB Los Angeles samb - rio pirmininkas architektas Edmundas Arbas.

Po atidaromojo JAV LB Vakar apygardos pirm. Rimtauto Dabšio žodžio, tem "Lietuvi Bendruomen s veikla išeivijoje" simpoziumo forma svarst trys JAV LB X Tarybos nariai: Vytautas ernius, Rimtautas Dabšys ir Juozas Kojelis; moderavo Vytautas Vidugiris.

ernius išryškino demokratinus LB pagrindus ir veikimo "mechanizm ", LB tarybos sud - tis, tarybos ir valdybos kompetencija, nutarim pri mimo ir veiklos plano sudarymo b dus ir t.t. Pozityviai vertin s LB veikl , jis padar priekaišt , kad "JAV LB Tarybos pirmosios sesijos

Floridoje metu n karto nebuvo pamin tas Vliko vardas".

Dabšys nurod tris pagrindinius elementus, reikalingus s kmingai veiklai: pasišvent vadai, skelbiamoms id joms imli visuomen ir bent minimalios l šos. LB darbuose visus tuos elementus jis rado. Paskui detaliau supažindino su 1983-84 met LB projektais švietimo ir kult ros srityse.

Kojelis pacitavo PLB ir JAV LB konkre ius politin s - visuomenin s veiklos projektus, kuriem LB sipareigojo, kuriuos viešai skelbia, vykdo ir duoda atskaitomyb . Kitose centrin se organizacijose to konkretumo pasigendama.

OSI ir KGB sand ris

"Americans for Due Process" organizacijos nar Daiva Kezien iš New Yorko skait dvi paskaitas: šeštadien — "OSI ir KGB sand ris — tiesai ieškoti ar Maskvai pasitarnauti?", o sekmadien — "K daryti, kai OSI pasibeldžia duris?", arba "Kaip gintis nuo OSI?"

Kezien s paskaitos buvo klausomos su didžiausiu susidom jimu. Ne kokia savo retorika, bet detališku klausimo pažinimu ji žav jo klausytojus. Prelegent aiškiai pabr ž , kad jos paskaitos skirtos ne sutrukdyti teisingumo vykdym , bet parodyti, kaip teisingumo vykdymo priedanga, naudojant nedoras priemones, pažeidžiamos Amerikos teisin s

normos ir pati konstitucija. Savo teigimus par m citatomis iš motyvuot sprendim Pal ausko ir Kungio bylose ir pailustravo video-filmis, padarytais okupuotoje Lietuvoje, KGB kontroliuojamiems liudininkams duodant savo parodymus. Klausytojai nesunkiai gal jo suprasti, kaip Amerikos Teisingumo departamento pareig nai leidžia KGB kontroliuoti teisinius procesus, kuriuos OSI v liau Amerikos teismuose naudoja kaip rodomy nuskaltim medžiag . Liudinink apklausin jimas vykdomas lietuvi kalba, o soviet vert ja subtiliais praleidimais ir netiksliais vertimais liudinink parodymus suka kaltinamojo nenaudai.

Prelegent savo pranešim pa-

pild patirtais sp džiais iš "Americans for Due Process" atstov susitikim su Balt j r m ir Teisingumo departamento pareig nais.

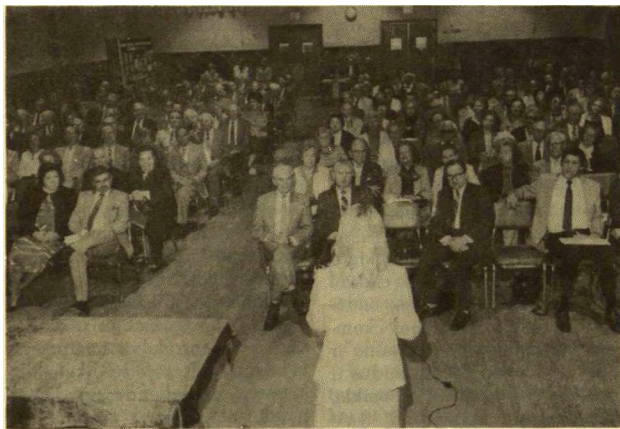
Kezien s paskait ir po jos vykusias diskusijas moderavo Mykolas Naujokaitis.

Kalba jaunimas

Lietuvi Jaunimo s jungos Los Angeles sk. valdyba savo simpozium suorganizavo be vyresni j pagalbos ir pati formulavo tem "Jaunimo politin s veiklos sritys".

Ši met jaunimo simpoziume pasteb tini du malon s reiškiniai:

a) iš keturi kalb toj trys j viešose diskusijose pasirod pirm kart . Taigi lietuvišk r pes-

Losangelie iai klauso Daivos Kezien s paskaitos

i estafet je bus kam perduoti v liav les, ir b) jaunoji karta lie-tuvišk politik supranta rezisten-cine prasme: laim ti taškus prieš Lietuvos okupant , o ne nirtin-goje kovoje netiesos ginklais nu-rungti savišk .

Iš keturi kalb toj — Rita Bureikait ir Algis Avižienis — studentai, Milda Palubinskait — gimnazist ir Gintaras Prišmantas — k tik baig s mokslus. Mo-deravo PLJ s jungos centro val-dybos pirm. Gintaras Grušas.

Milda Palubinskait : pagrindi-n pasipriešinimo našť Lietuvo-je neša tikintieji. Jaunimas ryž-tingas, ieško Vakar kult ros šviesos. Jaunimo pasipriešinimas reiškiasi vairiomis formomis: lanko politini kalini šeimas, organizuoja peticijas, lanko baž-ny ias, neina ateist susirinki-mus, gieda choruose, nebijo kal-b ti apie ateist nelegalius veiks-mus prieš tikin iuosius. Jaunimo gausu Šiluvos ir Žemai i Kal-varijos atlaiduose. Buriasi blai-vyb s s j d . Kas m nes pasi-keisdami, vis kituose miestuose, kalba rožin . Saugumo tardomi, ginası pa i soviet ir tarptauti-niais statymais.

Rita Bureikait : Amerikoje yra beveik ne manoma prasiveržti politin aren , aktyviai nedaly-vaujant vienoje iš dviej politi-ni krašto partij . sijung tas partijas ir veikdami sistemoje, ir patys pasiek politin se partijo-se vadovaujan i pozicij , gal si-me paveikiau pad ti ir lietuviš-

Daiva Kezien skaito paskait "OSI ir KGB sand ris"

Apie jaunimo rezistencij Lietuvoje kalba Milda Palubinskait ; s di moderatorių Gintaras Grušas

kuose tiksluose. O tie lietuviškiai tikslai kaip tik ir yra Amerikos ir kitus pasaulio gyventojus palankiai nuteikti Lietuvos laisvės siekimui. Šiuo metu Amerikos politinėse partijose vyksta pasikeitimai, ir laikas yra patogus veržtis politinėje veikloje ir pat Washington. Kad tas veržimasis gali būti skmingas, pavyzdžiui turime. Jei Amerikos politiniame gyvenime neužimsime pozicijų, liksime nereikšminga, kad ir apsišvietusi etninė grupė.

Algis Avižienis: Amerikos jaunimas turi laisvę, ir ją jis turi pasinaudoti. Deja, pažvelgę save, matome, kad lietuvių jaunimas pats daug neveikia. Reikia paskatos iš vyresniųjų. Vyresnieji, kvieskite mus bendrą darbą. Mums gal lengviau būtų lietuviškus reikalus pateikti amerikie-

ti spaudai, televizijai, dalyvauti radijo diskusinėse programose. Gerai veikia Baltųjų laisvės lyga. Organizuoja tam tikrą veiklą olimpiniai žaidynių proga. Jaunimas turi dalyvauti.

Gintaras Prišmantas: išėivijoje veikia labai daug organizacijų, bet jaunimas apie jas nedaug nežino. Pavyzdžiui, kiek iš mūsų žino, kodėl 1951 Amerikoje susiorganizuoja Lietuvių fronto biulienai? Iš tikro jie ir kitos organizacijos susikurę pasipriešinti Lietuvos okupantų kslams, iškelti viešumonę nusikaltimus ir gręžinti Lietuvos žmonėms teises, žmogiškąsias lygas ir taikę.

Gaila, kad yra organizacijų, kurių žinoti tik dabart, o ne ateit. Neturi ateities darbo planų.

Jaunimo simpoziumo dalyviai: iš dešinės — Algis Avižienis, Rita Bureikaitė, Milda Palubinskaitė ir Gintaras Prišmantas

LB Tarybos nariai, iš dešinės — Juozas Kojelis, Vytautas Černius ir Rimtautas Dabšys diskutuoja Lietuvos Bendruomenės veiklą; kairėje moderatorius Vytautas Vidugiris

Todėl iškyla savitarpus peštynės. Vietoje peštynių, vyresnieji turėtų pastangomis visuomenines-politines organizacijas patraukti daugiau jaunimo. Dabar vienas jaunimo sąjungoje mes galime laisvai veikti ir patys vadovauti.

Šia galime pakritikuoti ir savo politinius veiksmus. Kitur esame nutildomi. Tiesa, kad jaunimas nedaug žino apie Lietuvą ir apie lietuviškus vykius šioje ir Lietuvoje. Jūs vyresnieji organizacijomis jau išsinešate. Kartais turite gerą idėją, bet ne paskatinate, nes staiga pateikti. Patylėjus, apsilvilia ir maždaug metų gyje organizacijai palieka.

Sesija anglų kalba
 "Rezistencijos palikimas" pa-

skait skait pagrindžio rezistentas Lietuvoje ir pažangios lietuvių sąjūdos išsivijoje, dabartinis JAV LB X Tarybos prezidento pirmininkas dr. Kazys Ambrozaitis, o Linas Kojelis iš Washingtono, jaunosios kartos Amerikos lietuvis, Baltijos štabo narys, kalbėjo tema "Istorijos ratas sukasi", ji spausdinama šiame numeryje. Dr. Ambrozaitis paskaita tilps š. m. rugsėjo "L." numeryje.

"Reagano užsienio politika ir Baltijos valstybių problema" tema simpoziumo forma anglų kalba nagrinėjo Linas Kojelis, — Baltijos štabo narys, Alex Alexiev — Rand korporacijos vyr. mokslinis tyrinėtojas, Dave Balsiger — 18 knygų autorius ir so-

Sesija angl kalba; iš dešin s — Art Wilkens, dr. Jack Wheeler, Alex Alexiev, dr. Ansis Blakis ir (kalba) Linas Kojelis

vietus išjungti iš olimpini žaidyni koalicijos vadovas, dr. Ansis Blakis — latvi aktyvistas, Aino Lauri — est veik ja, Art Wilkens — “Catholics for Peace through Strength” organizacijos pirmininkas ir dr. Jack Wheeler — knyg autorius, partizanini kar ir tautini išsilaisvinimo s - j dži tyrin tojas, ilgesn laik asmeniškai praleid s ir rink s medžiag antikomunist sukil - li kontroliuojamose Angolos ir Afganistano srityse ir dalyvav s “Contras” žygiuose prieš komunistin Nikaragvos vyriausyb .

Iš kalb toj analizi formavosi

išvados, kad Reaganas veda principing užsienio politik , ne tik stabdan i soviet ekspansij , bet ir žadinan i soviet pavergt taut išsilaisvinimo viltis. Baltijos valstybi reikalu Reaganas iki šiol padar daugiau negu bet kuris kitas Amerikos prezidentas praeityje. Po II pasaulinio karo gri vant Vakar kolonialistin m imperijom, sovietai su nemažu pasisekimu band s tvirtinti Tre iajame pasaulyje. Šiuo metu vyksta Tre iojo pasaulio nususukimas nuo soviet . Veikia aštuoni ginkluoto anti-sovietinio pasipriešinimo jud jimai,

kurie alina soviet ekonomij ir maitina nti-sovietines nuotai- kas pa ioje Sovietijoje. Baltijos valstyb se ir kituose rus pa- vergtuose kraštuose pasipriešini- mo dvasia stipr ja, ir pavergt taut persekiojimas nebeatneša Kremliai norim rezultat .

Didel nelaim — Amerikos Katalik Bažny ios užimta pozi- cija atomini ginkl ir socialinio teisingumo sprendimo klausimais. Si lydami užšaldyti atomini ginkl gamyb , Amerikos vyskupai savo “ganytojišku laišk- ku” taikos labai priima pasaulio laisvei gr sming soviet atomini- nio ginklavimo pranašum , o so-

cialinio teisingumo gynimas iš- virsta komunizmo pateisinim . Pranc zijos ir Vakar Vokietijos vyskup sinodai tais klausimais yra išleid diametriškai priešing- us Amerikos vyskupams laiškus.

Beart jant studijoms pabaig , dr. Zigmas Brinkis atsiliep metini politini studij kritikus, kad tai es s nudilusios plokšte- l s grojimas, ir pasteb jo, kad praeities vyki min jimai yra mažiausiai k rybingi ir labiausiai monotoniški, o vis tik tuos vyki- us minime. Politin se studijose mintis sukoncentruota dabart ir žvilgsnis ateit . Studijose kasmet iškyla nauj id j , kuri

Publika diskusij metu; pirmoje eil je iš dešin s - - Leonardas Valiu- kas, Linas Kojelis, Antanas Mažeika ir Antanas Audronis

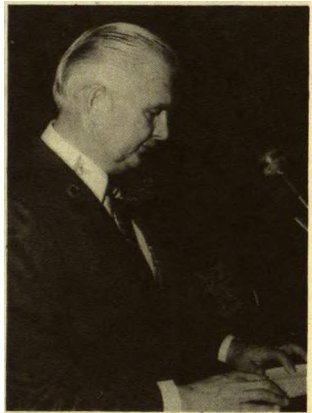
POLITINI STUDIJ IŠVADOS

Šešioliktosios metų politinis studijos, vykusios 1984 sausio 28-29 d.d. Los Angeles Šv. Kazimiero parapijos salje svarstir diskutavo šias temas: "OSI ir KGB sandoris — tiesai ieškoti ar Maskvai pasitarnauti?" (Daiva Kezien iš New Yorko, "Americans for Due Process" nar), "Rezistencinis palikimas" (dr. Kazys Ambrozaitis iš ikagos, JAV LB tarybos prez. pirm.); "Istorijos ratas sukasi" (Linas Kojelis iš Washingtono, Baltj r m štabo narys); simpoziumai — "Jaunimo politinis veiklos sritys" (studentai — Algis Avizienis, Rita Bureikait, Milda Palubinskait, Gintaras Prišmantas), "Lietuvi bendruomenės veikla išeivijoje" (JAV LB X-sios tary-

reikšmingum v liau patvirtina pats gyvenimas. Nurod kelis konkrečius faktus, kuriais frontininkai atsiliepi gyvuosius lietuviškojo gyvenimo reikalus ir savo našais lietuvišk veikl pagilino ir praplt .

Politin s studijos buvo baigtos perskaitytomis studij išvadomis ir LFB Tarybos prezidiumo pirmininko P. Algio Raulinai io užsklandos žodžiu.

bos nariai — Vytautas ernius, Rimtautas Dabšys ir Juozas Kojelis); angl kalba sesija svarst išpl st tem "Reagano užsienio politika ir Baltijos valstybi problema" (Alex Alexiev, dr. Ansis Blakis, Dave Balsiger, Aino Lauri, Linas Kojelis, Art Wilkens ir dr. Jack Wheeler. Svarstyb kolektyv sudar knyg ir studij autoriai, Soviet S jungos ir Baltijos valstybi problem specialistai).

Dr. Zigmantas Brinkis kalba apie LFB naš lietuvišk gyvenim

Visos Los Angeles Politini studij savaitgalio nuotraukos
Alt. Vilko ir L. Kanto

Abi dienas dalyvavo gausi auditorija, visi tur jo teis dalyvauti diskusijose. Paskaitas ir simpoziumus moderavo Vytautas Vidugiris, Gintaras Grušas, Mykolas Naujokaitis ir Leonardas Valiukas. Studij program atidar Rimtautas Dabšys, periodini studij reikšm ir prasm aptar dr. Zigmantas Brinkis, užsklandos žod tar P. Algis Raulinaitis. Studij program paruoš JAV LB Vakar apygardos, LJS L.A. sk. ir LFB L.A. samb rio valdybos ir Balt Laisv s lygos lietuvi sk. Paruošiamiems programos darbams vadovavo Edmundas Arbas, LFB L.A. samb rio pirmininkas.

Iš paskaitose, simpoziumuose ir diskusijose pareikšt min i galima formuluoti tokias išvadas:

1. Min dami rezistentus ir kovotojus d l Lietuvos laisv s, semiam s patys sau j g . Tai ne ašaros prie kapo, bet tautinis pabudimas ir rezistencinis pasiryžimas.

2. Steb dami pavergtos Lietuvos gyvenim , aiškiai matome, kad religijos teisi gynimas yra kartu ir tautos teisi gynimas. Lietuvoje pastebimas ryškus religinis renesansas. Išeivija turi surasti keli j skatinti. Rezistencijai Lietuvoje išeiivija iki šiol nerod pakankamo d mesio.

Lietuvos ateistai tautin je rezistencijoje nedalyvauja.

3. Atsiliepiant Sibiro kankinio jaunuolio Juliaus Sasnausko žodžius, kad Lietuvos dvasinis didingumas pasireiškia "ne vien

P. Algis Raulinaitis sako studij uždarom j žod

savo amži palikimu; m s epocha nemažiau didinga ir herojiška už pra jusias", 1984-sius metus reikt skelbti Šv. Kazimiero ir Nijol s Sad nait s metais. Tai b t "amži palikimo" ir "m s epochos herojizmo" prasminga simbioz .

4. JAV-se ir Europoje kuriasi palankios nuotaikos Baltijos valstybi bylai kelti tarptautiniuose forumuose. PLB ir VLIK reikt sustoti tartis, kaip savo tarpe susitarti, o tartis, kaip tas palankias nuotaikas išnaudoti Lietuvos laisv s labui. Jaunesniuju partneriu PLB ir VLIK pasitarimuose tur t dalyvauti PLJS.

Pasaulio lietuvi jaunimas, paveiktas vyki Lietuvoje, rodo didelio susirpinimo lietuvi tautos likimu.

5. Globaliniu mastu veikiančios organizacijos centrai neturėtų savo vardu vykdyti veiklos atskiruose kraštuose, kur jau veikia organizuotos lietuvi bendruomenės. Tai iššaukia nesusipratimus ir nesantaiką. Centrinės organizacijos turėtų būti idėjusiai lytojos, projektatoriaus, veiklos skatintojos ir koordinatorės. Tiesioginiai atskiruose kraštuose jos veikia tik ten, kur stipriau organizuoto lietuviško gyvenimo nėra arba kur bendruomenės taip silpnos, kad pačios vienos jau išsibėgusios.

Prie Balt Laisvės lygos paruošto informacinės literatūros stalo

6. Europa yra militariškai ir moraliai sustiprėjusi ir pasiryžusi pasipriešinti Sovietų hegemonijai. Lietuva yra Europoje, tad didelį laisvinimo pastangų dalį reikt nukreipti Europai. Tai turėtų būti VLIK ir PLB sutartinės veiklos projektas.

7. Kai kurios centrinės organizacijos yra paskelbęs konkrečius laisvinimo srityje planus 1984-ųjų metams. Svarbiausi, gal turintys istorinę reikšmę planai, yra:

a. Stengtis Lietuvos diplomatinę tarnybą Didžiojoje Britanijoje ir Kanadoje išgauti teisę personalą papildyti diplomatinėje tarnyboje nedirbusiais žmonėmis, kad būtų užtikrintas tęstinumas (PLB projektas).

b. Organizuoti visų LB kraštų santalką, kad Europos Parlamento rezoliucijai Baltijos valstybių klausimui kelti Jungtinei Tautose būtų duota eiga (PLB).

c. Rūpintis, kad JAV-bi vyriausybė Baltijos valstybių bylą pateiktų ir gintų Jungtinei Tautose (JAV LB).

d. Baltijos valstybėms Jungtinei Tautose išrūpinti oficialų statusą (Balt Laisvės lygos proj.).

e. Rūpintis, kad Australijoje būtų paskirtas Lietuvos garbės konsulas (PLB).

8. Pasaulio lietuvi visuo-
menės tautin-patriotinę pareigą sudaryti finansinį užnugarą organizacijoms, kurios konkrečius laisvinimo veiklos projek-

tus turi, juos viešai skelbia, vykdo ir apie s kmes ir nes kmes informuoja visuomen .

9. Ne tik Lietuvi Bendruomen s, bet ir kit bendrini lietuvi organizacij raktines pozicijas tur t b ti traukti vidurinis ir jaunesn s kartos žmon s, kurie be didesnio skausmo išlygint tarporganizacinius nesusi-pratimus ir vykdyt lietuvišk j g konsolidacij .

10. Politiniams tikslams siekti iševija turi dirbti su mums palankia Amerikos krašto administracija, kad Baltijos valstybi bylai taip pat palankiai nuteikt spaud , vieš j opinij ir biurokratij . Tuo tikslu Washingtone ir New Yorke yra reikalingi apmokami tarnautojai. Geravalis idealizmas, nelydimas sugeb -jimo dirbti, teigiam rezultat neatneša.

11. OSI, bendradarbiaudama su KGB vad. karo nusikalt li bylose, pažeidžia JAV-bi teis s ir Konstitucijos normas, ir netiesioginiai talkina KGB žmogaus teisi pažeidim tiems, kuriems pasisek iš tiesiogin s soviet kontrol s išrkti. "Americans for Due Process" darbuotojoms, Rasai Razgaitienei ir Daivai Kezieniei, priklauso ypatinga pad ka

už j pasišventus darb , o VLIKO, LB-n s ir Altos jungtinis komitetas, kuris organizuoja finansin gynybos užnugar , tur t b ti vis lietuvi remiamas.

12. Visos organizacijos bendru sutarimu tur t paremti Balt Laisv s lygos id j pagaminti angl kalba "Baltic Holocaust" film , kuris istoriškai teisingai pavaizduot bolševik ir naci okupuotoje Lietuvoje vykius nuo 1940 met iki dabar. Filmo pagaminimas kainuot iki 100,000 doleri .

13. Amerikie i organizacija "Ban the Soviet Coalition" siekia sovietus, d l j tarptautini nusikaltim , išjungti iš olimpini žaidyni . Toje koalicijoje jau dalyvauja 150 organizacij , j tarpe Amerikos Lietuvi Taryba, PLJ s-ga, Balt Laisv s lyga ir kt. Visuomen tur t BAN akcij paremti.

14. lituanistini mokykl programas nedelsiant vesti stip visuomenini moksl kurs , kur jaunimas b t ruošiamas praktiškai vykdyti su Lietuvos laisvini-mu susijusius darbus. Visuomenini moksl pamokose naudojamos lietuvi ir gyvenamojo krašto kalbos.

J.Kj.

Dr. Antanas Maceina yra vienas iš Europos studijų savaičių iniciatorių. JAV ir Kanados studijų ir poilsio savaitės pradėtos trejiems metams vėliau, 1956 metais.

JAV ir Kanados LFB centro valdyba kvietė deimantiniam amžiumui sukakti švenčiant LF ideologą, filosofą ir poetą atvykti "Dainav", pažadama padengti visas kelionas išlaidas ir rėpstiingai globoti, bet širdies priepuolis sutrukdė planus. Savo laiške, rašytame pr. m. liepos 3 d. C. V. pirmininkui Baliui Raugui rašė: "Aš pridėdau 3 eilrašius, kurie ne tik niekur nespausdinti, bet kaip tik šios ligos metu "sudėmota" lovoje. Mat, kiekvienos ligos pradžia kelia manyje kažkodėl poetinį nuotaikos. O kadangi eilrašius visados "rašau" ir taisau tik galvoje (perrašau juos jau visiškai išbaigtus), tai lova tokiam veiksmui kaip tik ir tinka. Galite tad šiuos tris (jei patiks) jungti įasmintišką programą. Tai ir bus mano žodis".

ANTANAS JASMANTAS

N E R E G Y S

*"Je hais toujours
la femme jolie".
P. Verlaine*

*"Aš nekenčiu gražios moters", poetas tarė.
Grožyb tau visad tik geradar,
O tu jai — elgeta: ištiesis sau,
Bent žvilgsnio jos, bent šypsenos maldauji.*

*Nukaukši ji kulniukais smailuteliais.
Ir tu, nuo gatvės keršios pasiklusi,
Vedies šunelį iškaba ant kaklo:
"Pasigailkit šio žmogelio aklo!"*

Muensteris, 1983 m. kovo 18 d.

K L A J N A S

*Seniai ta mano šventov I tr ni
Apšepusi, ankštut ir tamsi.
O nežinau, ar Tu esi
Didesn susirad s kur, Klaj ne,*

*Daug bokšt Tavo pakel se,
Daug dur vario spynomis.
Tik vakarop patylomis
Ar pasibelst jas susp si?*

*Sargai m s uol s. Užrakina
Jie tas duris labai anksti;
Ir nors prašais, ir nors pyksti —
Nekyla skl s iai geležiniai.*

*Tau ant suolelio išsitiesus,
Užges tuoj visos MIESTO šviesos.
Tik ten, to p sto kupolo šeš ly
Dar vis žib s mažut šventov I .*

Muensteris, 1983 m. kovo 24 d.

P A L A I D N A S

*Jei išeitum pasitikt man s,
Tai nereikt Tau veršiuko pjauti.
Išsisuktume iš alksnio švilpynes,
Ir pragyst pabariai jau nušienauti.
Susis stume kalnelyj vienu du
Ir be puotos, ir be juostos, be žied .*

*Nurymojai Tu palang je rankas
Ir akis jau praži r jai.
Netoli aš! Pa j tum dvi lankas
Ir sutiktum t , kurio neišlyd jai.
Susis stume kalnelyj vienu du
Ir be puotos, ir be juostos, be žied
Vienu d u . . .*

Muesteris, 1983 m. Velykos

PADKOS ŽODIS

Brang s Bi iuliai,

J s studij savait s metu vyk s mano 75-ri amžiaus met min jimas, rašytas juostel ir mielo m s Pirmininko man atsi stas, buvo tokia jaudinanti staigmena, jog, klausant J s žodži , man ried jo gilaus džiaugsmo ašaros: pasijutau es s sav je, — tarp sen paž stam , tarp nauj bi iuli , kurie vis jo prie mikrofono ir link jo man sveikatos, k rybini j g , nauj min i ir net nauj veikal . Viešpatie, kaip pakelti jau sulinkusiems pe iams ši g rybi našt ! A i Jums visiems, visiems už bi iulišk šird , už mielus žodžius bei troškimus, o ypa už t nelaukt sumanym padaryti visa tai man *girdima* ir tuo b du sukurti gyv poj tin ryš tarp J s ir man s. To niekas lig šiol nebuvo sugalvoj s ir tai niekad neišdils iš mano širdies. Jau iuosi tarsi b tum te visu b riu apsilank mano pastog je ir paspaud man rank . Atsveikinu Jus visu nuoširdumu bei bi iuliškumu, prašydamas atleisti, kad aš pats gal jau anuo metu atsiliepti J s link jimus tik keletu poetini eilu i , prašydamas sutikti jas kaip mano sveikinim J s savaitei.

Apžvelgdami mano veikal , Lietuvi Frontui kuriantis bei išsivystant, J s liaupsinote ne vien mano žingsn . Ta iau ši žingsni vert šiandien yra jau gerokai pagrauzta kandži laiko dant . Vienas betgi žingsnis teb ra gyvas ir ilgainiui net pasidar s gyvesnis, negu kitados: tai *kova prieš m sišk* - net tar iau: lietuvišk j — *polink virsti istoriniais klajokliais*; polink , kur Kazys Brad nas savo "Pokalbiuose su karalium" yra nusak s neatlaidžiu klausimu Gediminui: "Kur jojame, kur jojame, karaliau?" (p. 41). Istorinis lietuvis dauž si Ryt step se. Lietuvis tremtinys dabar daužosi Vakar civilizacijose. O reikia liautis daužiusis! Reikia sav s pa i pasiklausti: kur gi mes 'jojame'? Vis gilyn ir gilyn svetim civilizacij stepes?

Pirm syk kov prieš polink grimsti svetimos dvasios erdv prad jau Tuebingene 1953 metais negausioje LF Bi iuli sueigoje, iš kurios išsivyst visiems atviros studij savait s. Tai buvo paskaita, pavadinta "Rezistencija prieš tremties dvasi ", kurios turin išreiškia šie sakiniai:

"Tremtis, atsiradusi d l šalies pavergimo, ir emigracija laisvu noru, esant šaliai laisvai, yra du esmingai skirtingi dalykai. Emigracija yra dažniausiai be gilesn s prasm s, nes ji vyksta

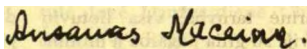
kasdienos plotm je. Tremtis gi yra pažadinta dideli perversm , tod l visados neša savimi *prasm* . Reikia tad tur ti šios prasm s *mon* . Reikia žinoti, kad tremtiniai n ra paprasti emigrantai, iešk nauj žemi sikurti, nes j t vyn je yra pasidar ankšta. Ne! Tremtiniai yra arba fiziškai, arba bent morališkai iš savo krašto *išvaryti*. Vadinasi, pasaulyje yra vyk kažkas, kad dal žmoni išmet už j t vyn s sien . Šie žmon s eina svetur ir skelbia bei liudija, jog šis 'kažkas' yra piktas dalykas, padar s j kraštui skriaud ir savo piktybe gr si s visiems kitiems. Savo esme tremtis yra *liudijimas*. Pats tremtini buvimas liudija, kad toji politin santvarka, kuri žmones padaro benamais, yra "nesuderinama su žmonijos kilnumu bei gerove" (pop. Pijus XII savo kalboje 1945 m. gruodžio 24 d.). Reikia tad tremtiniam tur ti ši liudijimo s *mon* . .. Tremtinys n ra tik politin ar socialin kategorija, bet vis pirma *dvasin* : tremtinys yra kitoks žmogaus tipas, nei vietos gyventojas arba iabuvis. Šito savo kitioniškumo jis ne tik neturi g dytis, bet jį pabr žti bei išlaikyti. Jis niekad neprivalo susilieti ligi iabuvi laipsnio su kraštu, kuriame gyvena. Reikia spirtis prieš tok susiliejim . Reikia, kad tremtiniškoji s *mon* visados likt gyva, nes tik ji yra laidas, jog tremtis tautos istorijoje nebus buvusi veltui".

Nuo ši žodži nesu nutol s n šiandien. Juos kartote kartojau vairiuose straipsniuose m s organe " Laisv ". Juos sistematingai išvys iau broši roje "Asmuo ir istorija" ateitininkams. Juos dabar pabr žiu visu taigingumu, nes regiu šiurpuling j aktualum . "Kur jojame, kur jojame, karaliau?" N ra dviej t *vyni* , n ra dviej *gimt j* kalb . Dvikalbis, trikalbis, keturkalbis lietuvis arba turi tik vien *gimt j* kalb — *lietuvi* —, arba neturi jokios, b damas virt s jau klajokliu istorijoje, nes tik kalba susieja j su istorija, perteikdama jam jo tautos kult r , be kurios istorija virsta tuš iu jodin jimu svetimose step se.

D kodamas Jums visiems už mano senatv s pagerbim , trokš iau, kad bent Lietuvi Fronto Bi iuliai gal t kartu su poetu tarti:

**"Ir suskamba sidabro brizgilai,
Ir gr žiasi namo žirgai" (op. cit. p. 42).**

J s visu bi iuliškumu

1984 m. vasario 6 d.

DR. STASYS A. BA KIS — LIETUVOS DIPLOMATIJOS ŠEFAS

Lietuvos diplomatinės šefu min. Stasiui Lozoraitiui 1983 m. gruodžio 24 d. Romoje mirus, remiantis velionies jau 1978 m. rugpjūčio 20 d. pasirašytu dokumentu, diplomatinės šefo pareigas per m. Lietuvos atstovas Washingtono dr. S. A. Ba kis.

Velionis buvo gimęs 1898.9.5 Kaune. Gimnaziją baigė I pasaulinio karo metu Voroneže. Berlyno universitete studijavo teisę. 1918 m. grįžo Lietuvon, kur dirbo Vidaus reikalų ministerijoje, buvo ministrų kabineto kanceliarijos viršininku ir reikalų vedėju. Nuo 1923 m. dirbo Užsienio reikalų ministerijoje: Lietuvos pasiuntinybės Berlyne I sekretorius, vėliau patarėjas, 1929 m. Lietuvos pasiuntinybės Vatikane patarėjas, 1932 m. Užsienio ministerijos politinio departamento direktorius, 1934-1938 m. užsienio reikalų ministras. 1939 m. paskirtas nepaprastu pasiuntiniu ir galiautu ministru Italijai. 1940 m. užsienio reikalų ministras. J. Urbšio paskirtas diplomatinės šefu. Iki mirties gyveno Romoje, kur ir palaidotas.

Lietuvos atstovas dr. A. A. Ba kis, kalbėdamas per Amerikos Balso radiją 1984 Naujajame metais proga prisiminė savo pirmtaką: „Lietuvos diplomatinė ir konsularinė tarnyba, visa lietuvių išeivija su gilia pagarba j. minim.

Nuo pat Lietuvos okupacijos pradžios, 1940.VI.15, ministras Lozoraitis rėpėsi Lietuvos nepriklausomybės atgavimu ir tuo reikalu dar žygi, siekdamas, kad tarptautinį plotmį nebūt pripažinta Lietuvos okupacija ir būtų išlaikytas užsieny likusios diplomatinės tarnybos vieningumas bei tęstinumas. Po jo mirties Lietuvos diplomatinė tarnyba tęsė tokioje pat dvasioje savo veiklą Lietuvos nepriklausomybės ir laisvės byloje, siekdama, kad Lietuvos valstybės tarptautinis pripažinimas būtų išlaikytas, kaip Lietuvos okupacijos nepripažinimo rodymas”.

Naujasis dipl. šefas dr. S. A. Ba kis Lietuvos užsienio tarnyboje dirbė nuo 1930 m. Baigė Paryžiaus universiteto teisių fakultetą ir tarptautinį mokslų institutą, gavo teisių daktaro laipsnį. Pradžioje dirbo kaip politikos departamento sekretorius, vėliau Lietuvos pasiuntinybės Paryžiuje I sekretorius, patarėjas, Lietuvos atstovas Prancūzijai iki 1960 m., Lietuvos pasiuntinybės Washingtono patarėjas su asmeniniu galioto ministerio rangū ir Lietuvos atstovas Washingtono iki dabar.

Nuo praėjusio metų gruodžio 24 d. dr. Stasys Ba kis (g. 1906.2.10) per m. ir Lietuvos diplomatinės

Lietuvos atstovas Washingtonė dr. Stasys ir Ona Bačiauskaitė su Nancy ir prezidentu Ronald Reaganu prie mimos metu Baltuosiuose rūmuose..

vadovavim . Prasidėjus naujoms pareigoms, Lietuvos atstovybei Washingtonė paskirtas patarėjas Stasys Lozoraitis, jr., (g. 1924. 8.2), Lietuvos atstovas prie šv. Sosto, mirusio dipl. šefo sūnus, kuris atstovo pareigas Vatikane eis ir toliau. Jo paskyrimas svarbus, nes tuo užtikrinamas Lietuvos atstovavimas JAV sostinėje.

Be Lietuvos atstovo Washingtonė tikėtai Vincas Balickas Anglijoje turi diplomatinės privilegijas, nors Britanijos vyriausybė yra ir pripažinusi Lietuvos okupaciją de facto, bet ne de jure.

Lietuvos konsularinėje tarnyboje stipriai reiškiasi gen. konsul Juz Daužvardienė Chicagoje, Lietuvos gen. konsulas Ani-

JAV POLITIKA IR BALTIJOS VALSTYB S

Lietuvos atstovas dr. Stasys Ba kis Washingtone 1984 m. sausio m n. gavo iš Valstyb s departamento pareiškim apie JAV politik Baltijos valstybi atžvilgiu. Spausdiname jo vertim .

Pareiškimo esm

Amerika nepripaž sta nelegalaus 1940 m. j ga padaryto Estijos, Latvijos ir Lietuvos inkorporavimo Soviet S jung . Dalis Amerikos politikos t okupuot krašt atžvilgiu yra pripažinti ir bendradarbiauti su diplomatin mis paskutini j Baltijos šali vyriausybi atstovyb mis. Estijos, Latvijos ir Lietuvos atstovy-

cetas Šimutis New Yorke, garb s kons. Vytautas ekanaukas Los Angeles, Jonas Žmuidzinas Kanadoje, Marija Krauchiunien — garb s vicekonsul Chicagoje.

Okupuota Lietuva ir išeivija su dideliu d mesiu seka m s diplomatijos darb . Jos veikla yra svarbi Lietuvos laisv s byloje. Ji ir sunkiose s lygose išliko ori nepriklausomos Lietuvos institucija. Diplomatin s ir konsuliari n s tarnybos svarba nemaž s ir ateity — ji nepriklausomos Lietuvos balsas. Išeivija, kai reikia, ateina jai talk . Gražus pavyzdys — atstovyb s r m Washingtone restauravimas, kuriam išeiviai lietuviai sud jo 130.000 dol.

bi šefai naudojasi Amerikoje pilnomis diplomatin mis privilegijomis ir imunitetu. Svarbioji j vaidmens dalis yra toliau siekti svarbiausiojo tikslo — laisv Estijos, Latvijos ir Lietuvos.

Helsinkio baigiamasis aktas ir JAV politika

Amerikos parama Baltijos valstybi laisvei tur jo plat vis partij pritarim nuo 1940 m., kada ji buvo paskelbta. Paaiškindamas m s paži r Helsinkio Baigiamojo Akto supratim Madrido perži ros konferencijoje 1980 m. JAV delegacijos vicepirmininkas pasak : “Amerika nepripaž sta nelegalaus inkorporavimo ginklo j ga Latvijos, Lietuvos ir Estijos valstybi Soviet S jung . Aš taip pat primenu IV principo (teritorinis valstybi integralumas) pareiškim , kad jokia okupacija ar teritorij prijungimas, prieštauraujantis tarptautiniams statymams, nebus pripažintas legaliu ir aš nor iau pakartoti savo vyriausyb s pastov interpretavim , kad ši s lyga taikytina ir Baltijos valstyb ms”.

Prez. Reagano pareiškimas Baltijos valstybi reikalu

1983 m. liepos m n. 61 met sukakties nuo trij Baltijos valstybi de jure pripažinimo proga JAV ambasador Jungtin se Tau-

tose teik prezidento pareiškim JT generaliniam sekretoriui. Jame sakoma:

“Amerikie iai pritaria teisingoms Baltijos taut aspiracijoms tautin nepriklausomyb . Mes negalime tyl ti, tur dami prieš akis Soviet S jungos vyriausyb s pastov atsisakym leisti tiems žmon ms b ti laisvais. Mes palaikome j teis spr sti savo tautin likim , teis , kuri rašyta Helsinkio deklaracijoje ir tvirtina: ‘visi žmon s visada turi teis laisvai nuspr sti, kada ir kaip jie nori tvarkyti savo vidaus ir užsienio politik , be kišimosi iš šalies ir siekti, kaip jie nori, savo politinio, ekonominio, socialinio ir kult rinio išsivystymo”.

Tod l JAV vyriausyb niekad n ra pripažinusi j ga atlikto Baltijos valstybi jungimo Soviet S jung ir tai nepadarys ateityje.

Šia proga mes norime pakartoti ši politik , min dami sukakt nuo 1922 m. JAV trij Baltijos valstybi pripažinimo. Tai darydami mes parodome savo sipareigojimus Jungtini Taut Chartos tikslams ir principams, pasaulio taikos ir laisv s principams.

JAV politikos reikšm

Amerikos nutarimas remti Baltijos taut teis laisv yra priminimas, kad demokratiniai Vakarai n ra pamirš toms tautoms padaryto neteisingumo, o taip pat yra ateities vil i simbolis. Šitokia laikysena pilnai derinasi su

JAV ir daugelio kit pasaulio šali skelbiama žmogaus teisi svarba, ypa kaip ji išreiškiama Helsinkio Baigiamajame Akte.

Baltijos valstybi diplomatin reprezentacija

Baltijos pasiuntinyb s Amerikoje lieka svarbus simbolis Baltijos tautoms ir mes toliau palaikome ryšius su j diplomatais pilnoje atitinkam reikal plotm je. Trys pasiuntinyb s yra pilnos diplomatin s staigos, visiškai nepriklausomos nuo JAV vyriausybi finansavimo. Jos apmokamos iš Estijos, Latvijos ir Lietuvos vyriausybi l š , kurios buvo šaldytos Amerikoje 1940 m.

Politikos pritaikymas

M s politika Baltijos valstybi atžvilgiu yra išreiškiama keliais b dais: valstyb s sekretorius kasmet paskelbia Tautin s dienos sveikinimus Baltijos tautoms per j Charges d'affaires, ir departamento aukštesnieji atstovai dalyvauja oficialiuose Tautin s dienos pri mimuose trijose pasiuntinyb se; mes remiame žini ir informacij perdavim Baltijos žmon ms j gimtomis kalbomis per Amerikos Balso ir Laisv s radijo transliacijas; mes pakartojame visomis tinkamomis progomis savo politik legaliai nepripažinti prievartinio trij šali jungimo Soviet S jung ; m s ambasadorius Maskvoje ir Amerikos kabineto lygio valdininkai nelanko Baltijos valstybi .

LIETUVI FRONTO BI IULI ATLANTO PAKRAŠ IO SUVAŽIAVIMAS

Gruodžio 18 Kultūros Židinyje vyko Lietuvių Fronto Biulienės Atlanto pakraščio samborių suvažiavimas. Dalyvavo New Yorko, Philadelphijos, Waterburio ir Juliaus Baitono — New Jersey samboriai.

Mišios už a.a.
dr. Br. Radzivan

Vienuolyno kopyloje 1 val. buvo mišios už dr. Bronį Radzivaną, veikaliet. Fronto biulienę, kuris mirė prieš 5 metus. Mišias aukojo ir pamoksl. pasakė v. Leonardas Anriekus, OFM, prisimindamas veikalienę ir išryškindamas LF biulienės veiklą visuomeniniame gyvenime. Žmoniai buvo pilna kopyla.

Tuojuo po pamald. mažojoje salje buvo bendri pusryčiai, gražiai ir

Politikos taks JAV ir Sovietų Sąjungos santykius

Sovietų Sąjunga pilnai žinojoms politiką nuo jos paskelbimo 1940 m. ir mst. nusistatymų skelbimas nepalietimiau mst. abipusiai santykių kuro. Kartais mes turime su Sovietų Sąjunga reikal. tokiais klausimais, kaip šeim. sujungimas asmen., gyvenančių Baltijos valstybėse, ar dėl kriminalinių nusikaltimų klausimų. Tai reikalas palaikyti su sovietais ryšius specifiniais klausimais, mst. nuomone, nesumažina nepripažinimo politikos tiksl. ar nuoširdumo.

tvarkingai paruošti. Jie dalyvavo suvažiavimo dalyviai ir sveikiai.

Darbo posėdis

Mažojoje salje darbo posėdis prasidėjo 2:30 v. J. atidarė New Yorko samborių pirmininkė Renata Alinskienė ir pakvietė centro valdybos pirmininką Bal. Raugą. Šis savo kalboje prisiminė rytinio pakraščio biulienės suvažiavimus. Jie buvo pradėti 1951. Prieš dešimt metų tie suvažiavimai nutrūko. Dabar vėl atgaivinami.

Prisiminti ir tylos bei susikaupimo minutė pagerbti šio Atlanto pakraščio mirę biulienės: iš New Yorko — J. Brazaitis, dr. Br. Radzivanas, J. Šlepetys, A. Maceika, iš Philadelphijos — K. Gasparnas, A. Gaigalas.

Toliau posėdžiui pirmininkauti pakvietė Antan Sabal, sekretoriauti — dr. Albin Šmulskis. Prezidiumas pakvietė ir samborių pirmininkai.

Pirmiausia pranešimus padarė samboriai: Juliaus Baitono samborių — V. Vaitiekėnas, New Yorko — R. Alinskienė, Philadelphijos — V. Volertas, Waterburio — M. Paliulienė. Išsamius pranešimus padarė centro valdybos pirmininkas B. Raugas, paliesdamas biulienės samborių veiklą, "Laisv" žurnalo leidimą, Centro valdybos sekretorius E. Binkis paskaitė suvažiavimo Dainavoje nutarimus.

Patardomiausi pranešimus padarė Daiva Kezienė apie OSI veiklą, jukeliamas bylas, teismo procesus. Kalbėjo labai sugestyviai, gerai

pažindama tuos reikalus ir kviesdama visus prisidėti aukai, kad visos bylos būtų laimtos.

Apie Baltų lygos veiklą pranešim atsiuntė iš Los Angeles J. Kojelis. Pranešim perskaitė centro valdybos narys Marija Raugienė. Laisvės fondo reikalais pranešim padarė dr. A. Šmulskštys.

Posėdžio programa buvo didelė ir apkrauta, vos užteko laiko numatytiems klausimams paliesti. Platesnė diskusijom jau laiko nebeužteko, nes tuoj reikėjo pradėti literatrinį popietį.

Prisimintas
prof. J. Brazaitis

Literatrinis popietis prasidėjo 5 val. Ji buvo skirta prof. Juozui Brazaičiui prisiminti ryšium su jo leidžiamais raštais. Neseniai pasirodė ketvirtas tomas.

Popietei vadovavo Paulius Jurkus. Jis išryškino mintį, kaip prof. J. Brazaitis vis savo gyvenim skyrė Lietuvai. Prisiminė Darbininko redakcijoje praleistus metus, dabar išleidžiamus raštus.

Salėje buvo pakabinta didelė profesoriaus nuotrauka, kuri nuolat kabėjo Darbininko redakcijoje. Ant stalo buvo padėta 3 Darbininko didžiuliai tomai. Vienas tomas buvo tmet, kai prof. J. Brazaitis pradėjo dirbti Darbininke, antras profesoriaus mirties met, trečias iš vidurio. Tie trys tomai simbolizavo jo 22 metų darbą Darbininke. Ant tomo buvo padėti dabar leidžiami jo raštai — iš viso 4 tomai. Visa buvo perjuosta gražia lietuviška juosta, kuri simbolizavo profesoriaus lietu-

višką ryšį ir atsivadim Lietuvai.

Po vado Vytautas Volertas originaliu ir šmaikšniu žodžiu apibūdino dr. Juozą Girnį, šios dienos paskaitininką, jo mintį gilumą, jo filosofiją.

Dr. Juozas Girnius rašo monografiją apie prof. J. Brazaitį. Jo paskaita ir buvo paimta iš to darbo. Paskaitą vien skyri — prof. J. Brazaitis literatūros mokslininkas.

Parašyta su dr. J. Girniui būdingu kruopštumu, giliai pajautiant turinį ir formą. Kalbėjo apie valandą, ir niekam nepabodo. Tikrai buvo miela klausytis tos akademinės, puikios paskaitos.

Koncertinis dalis

Po trumpos pertraukos buvo koncertinis dalis. Pirmiausia Julius Veblaitis smuiku pagrojo šiuos dalykus: Svajon — Robert Schumann, Angel serenada — Georg Braga, Gulbė — Saint Saens, Meilūs skausmas — Fritz Kreisler, Humoreska — Anton Dvoržak, Serenada — Franz Schubert, Menuetas — Boccherini. Jam akomponavo muzikas Viktoras Ralys.

Koncertas buvo jaukus ir patrauklus, atliktas su sijautimu ir su meile muzikai.

Baigiant programą, padėkoti visiems dalyviams. Paskui buvo kavutė. Visas vaišes surengė ir suvažiavim globojo New Yorko samboris. Ir pats suvažiavimas ir popietis buvo tvarkinga ir giliai turininga.

(P.j.)

(Darbininkas, 1984.1.6, Nr. 1)

ŠEIMA LIETUVOJE IR IŠEIVIJOJE

Prof. dr. VYTAUTAS J. BIELIAUSKAS
Xavier University, Cincinnati

(T sinys iš Nr. 89 - 126)

Ir taip po 1958 m., kai bet koks partizan pasipriešinimas buvo sunaikintas ir tuo būdu buvo sunaikinta veik visa karta garbingiausi krašto jaun vyrai, moterys buvo naudojamos kollekti vadovybėje ir kitose aukštesnėse pareigose. Nors tai ir buvo antro rango pozicijos krašte, vis dėlto jų autoritetas pakilo ir krašte ir j šeimose. Taip pat vyr kartai išnykus, moters užėmė jų vietas studijų suoluose. Jos išsimokslino ir per mė daug svarbi profesini pareig. Tai tiko sovietinės sistemos moters teisi propagandai, bet tai tiko ir patiems valdovams, nes moters juos mažiau gėdino. Vyrai gi daugumoje, gaudami antraeilės vietas ir prarasdami autoritet šeimoje, pamažu dar si dar pasyvesni ir nuolaidesni. Ir taip atsirado dabartin matriarchalin sistema Lietuvos šeimoje, kuri veikia ne tik miestuose, bet ir kaimuose ir ne tik tarp darbininkų, bet ir tarp inteligentų. Motina ten yra šeimos galva. Tavas parneša namo alg ir atiduoda žmonai, kuri tvarko pinigų vis reikalams ir taip pat duoda ji kiek vyrui jo asmeniškoms išlaidoms. Vaikai dėl vis proble-

m kreipiasi motin, nes žino, kad ji yra paskutinis autoritetas. Kai kurie vyrai, nordami savo autoritet kiek atstatyti, gauna antrą darb ir tuo atsiekia du dalykus: gauna pagrind neb tiamie ir taip pat prisideda prie šeimos ekonominio gerbimo paklimo, tik damiesi, kad vaikai tai vertins. Kiti gi vyrai pradedą gerti ir atsisako bet kokios atsakomybės. Kai jiems trūksta pinigų girtuokliavimui, jie zirzia ir kabiną jasi, kol žmonos jiems kiek rublių duoda. Juos gavę gi, jie leidžia pinigų kaip vaikai — nesiimdami jokio intereso taupyti, planuoti ar pan. Kai kurie net sau meilužes susiranda, ir tai jiems nekelia jokio kaltės jausmo, kol to žmona nežino. Toks vaikiškas elgesys tuo autoritet dar labiau nužemina ir jis tada dar daugiau geria. Ši matriarchalin sistema daug prisideda prie dabartinės šeimos krizės Lietuvoje, bet ji yra komunistinės sistemos išau-ginta ir aš nematau net kaip ji gali būti pakeista. Moter agresyvumas joms ir j šeimoms yra būtinas vien dėl to išlikimo ir dėl to kaip jos būtų motyvuotos to atsisakyti. Kai kurie psichologai ir psichiatrai ten m giną ši

problemą gvildinti, bet nematau, kad tai jiems pasiseks. Lietuvos moters leidžia vyrą Kremli ir partijai valdyti, o jos valdo savo šeimas ir joms to užtenka. O gal ir ne, nes ne kartą ten konsultuojant, ypatingai jaunos žmonos skundėsi, kad jų vyrai esą be nugaraulių ir kad jos norėtų vyrą, o ne vaiką savo gyvenimo draugą turėti. Bet kai iškliaučiau klausimą, ar jos neperdaug valdo ir dominuoja, gavau atsakymą, kad, girdi, "jei aš to nedaryčiau, tai jis eitų pas savo motiną ir ją valdytų".

4. Šeimos terapija

Kaip minėjau, Sovietų Sąjungos autoritetai yra susirpinę šeimų krize tenai, ir tai yra davę progos vairi respublik vadovams duoti sugestijas ir pristatyti planą šios problemos atžvilgiu. Lietuvoje šituo susirpinimu buvo labai gerai pasinaudota. Naudodamiesi R. Vokietijos, Anglijos ir Lenkijos modeliais - eksperimentais Sveikatos ministerijos darbuotojai su ministru dr. Kleiza par mimu steigė Vilniuje 1969 m. pirmąją Psichohigienos ir Šeimos santykių kabinetą. Tai buvo pirmą tokia staiga visoje Sąjungoje. Iš pradžių tai buvo gana mažo tipo staiga, kuri organizavosi lėtai, negaudama per daug dėmesio iš kitų. Šis pirmasis kabinetą organizavo gydytojas C. Grizickas, kuris norėjo jame panaudoti ne medicinišką, bet psichologinį metodą. Šitai buvo labai svarbu,

nes tuo būdu darbuotojai tarp buvo traukti keli jauni psichologai-gs, išjungiant psichiatrus. Psichiatrija tiek Lietuvoje, tiek visoje Sovietų Sąjungoje turi labai blogą vardą, nes ji susidėjo su valdžios tarnautojais, padedant jiems cheminius žmonius kankinimus. Šeimos konsultacijos kabinetams reikėjo atgauti žmonius pasitikėjimą. Šis krypties pakeitimas davė gerą rezultatą. 1976 m. ten buvo du kabinetai, kuriuos aplankė per metus 2000 žmonės, bet 1981 m. jau veikė 12 kabinetų, kurie aptarnavo netoli 27.000 klientų. Šie šeimos santykių kabinetai duoda ne tik šeimos terapiją, bet taip pat individualią ir grupinę psichoterapiją. Jie ten mato ir vaikus ir prieauglius. (Plg. C. Grizickas, 1982, 1983 ir V. Bieliauskas, 1982).

Šie šeimos santykių kabinetai pradėti Lietuvoje dabar jau yra prapliti ir kitose Sovietų Sąjungos dalyse. Atrodo, kad tai gana rimta pagalba duodama šeimoms, pergyvenančioms krizes, ir ji statistikos rodo gana gerą pasisekimą. Šie kabinetai darbuotojai takoje Vilniuje 1979 m. prie miesto Civilinės metrikacijos skyriaus buvo steigta psichologinė konsultacija. Visi sutuoktiniai, padavę pareiškimus skyryboms, yra skatinami pasinaudoti šiuo patarNAVIMU. Pagal Navait (1982) Vilniaus miesto civilinės metrikacijos skyrius kasmet išskiria 200 - 220 porų. 1979 m. nuo kovo mėn. ligi metų pabaigos šia konsulta-

cija pasinaudojo 195 žmon s. 92 iš j galvojo paduoti pareiškimus skyryboms, bet po konsultacijos 52 iš j nutar likti kartu. Tai yra labai nauja sritis ir, kaip Navaitis pastebi: "tokio pob džio konsultacij patirtis Taryb s - jungoje yra dar menka" (1982, psl. 191). Kiekvienu atveju mes v l galime džiaugtis, kad ši konsultacija irgi savo pradži turi Lietuvoje.

II

ŠEIMA IŠEIVIJOJE

Emigracija iš Lietuvos vai-rius Vakar kraštus tur jo bent du svarbius etapus: 1. prieš ir po pirmojo pasaulinio karo ir 2. po antrojo pasaulinio karo. Pirmojo etapo emigracija buvo daugumoje savanoriška: žmon s vyko užsi-dirbti pinig ir tuo b du page-rinti sav j gyvenimo standart gr žus atgal, arba jie b go nuo caro karin s mobilizacijos. Dau-gumas j gal jo gr žti atgal ir palaik stipr kontakt su kraštu. Daugumas j buvo mažo išsila-vinimo, tur jo sunkumo išmukti vietini kalb , gyveno savo ge-tuose ir labai mažai asimiliavosi vietin gyvenim . Savo atsivež-tas vertybes ir tradicijas jie iš-laik ir svetur ir daugumoje jie neasimiliavosi tarp vietini . Ži-noma, j svetur gim vaikai, kurie jaut si atskirti nuo gyvenimo sro-v s savo naujoje gimtin je, rea-gavo labai smarkiai prieš t v izoliacij ir jie tuoj sijung vietin gyvenim , priimdami vie-

tinus papro ius ir vietines vertes.

Pritaikant šiuos steb jimus ši emigrant šeimos gyvenimui, mes matytum m mažai pasikei-timo šeimos tradicijos t v šei-mose ir gana stipr prisitaikym prie vietini tradicij papro i vaik šeimose. Vaik šeimose pranyko daugumoj tautinis iden-tifikavimasis, kas buvo labai svar-bu t v šeimose. Bet bendro šeimos ver i pakeitimo pirma-me etape mažiau pasteb sim, nes tokio pasikeitimo ne vyko vietini šeim tarpe. Vis Vakar krašt šeimos buvo patriarchali-nio tipo su griežtais šeimos ne-padalomumo principais.

Antrasis emigracijos etapas, ku-ris ir daug m s išblašk po pa-saul , vyko po antrojo pasauli-nio karo. Š kart emigrantai buvo daugumoje ne darbininkai su ma-žu išsilavinimu, bet daugumoje intelligentai su universiteto išsila-vinimu. Jiems buvo lengviau iš-mukti kalbas ir jie gal jo lengviau sijungti vietin gyvenim . Kal-bant ia turiu galvoje daugumoje emigracij JAV, kuri bene buvo didžiausia abiejuose etapuose, bet daugumas steb jim tiks ir ki-t krašt gyventojams. Dau-gumas ši po antro pasaulinio karo emigrant atvyk m gino sudary-ti kontaktus su ia sik rusiais pirmojo etapo emigrantais. Nors j vert s ir šeimos tradicijos buvo gana panašios, bet j susiartini-mas buvo sunkus: anks iau at-vyk jau buvo prisitaik prie vie-

tos s lyg net patys nepasteb -
dami. Ir taip naujieji emigrantai
k r si beveik iš naujo, kurdami
savo kolonijas, steigdami savo
mokyklas ir kurdami savo šeimas.
Bet šitai vyko tuo metu, kada
Vakar pasaulis pergyveno gana
didel pasikeitim savo tradicij .
Šis pasikeitimas vyko Vakar in-
dustrin s revoliucijos pasekm je,
davusioje Vakarams patog , ma-
lon gyvenim , persunkt hedo-
nistin mis vertyb mis. Be to, dar
prisid jo Vatikano II revoliucinis
pasikeitimas Katalik Bažny ioje,
kurios takoje individo interesai,
teis s ir pogeidžiai buvo sulygin-
ti su žmogaus teis mis. Šio viso
takoje Vakar pasaulio instituci-
jos, paremtos bendruomen s so-
cialiniais principais, prad jo svy-
ruoti. Patriarchalin (feodaln)
Vakar strukt ra sudemokrat jo,
duodama daugiau ir daugiau vie-
tos individualiems žmoni porei-
kiams. Ir taip ir šeimos vienetas,
kuriame pasireiškia organizmi-
niai elementai, ir kuris pilno
demokratinio modelio negali
korporuoti, prad jo dreb ti, blaš-
kytis ir gri ti. Šeimos pasižad -
jimas b ti nepadaloma, pamažu
pasikeit . Vedybin pasižad jim
pakeit iš "kol mirtis mus iš-
skirs" "kol m s vedybos nu-
mirs" (Kozlow, 1981). Šiandieni-
n šeimos vedybin s voka turi
sunkum su pri mimu vedybini
pasižad jim nepakei iamumu.
Kad tai yra faktas, reikia priimti
tai, žvelgiant taip pat Vakar
pasaulio šeimos kriz . Ir ia šei-

mos pergyvena kriz ne mažesn ,
kaip Sov. S-goje, ir kaip dabarti-
n je Lietuvoje. Ir Vakaruose vie-
na iš trij vedyb yra pasmerkta
ištuokai, lygiai kaip ir tenai. Ir
ia vienas tre dalis vaik jau auga
arba su vienu iš savo t v , arba
su pat viais naujose vedybose.
JAV vidurkis vedyb , besibaigian-
i skyrybomis, yra sutrump j s
nuo 7.5 met 1963 m. ligi 6.5
m. 1975 (žr. Kaslow, 1981). Ir
ia skyrybos yra padvigub jusios
tarp 1963 ir 1976 m. Aš manau,
kad panašios statistikos b t gali-
ma rasti ir kituose Vakar pasau-
lio kraštuose.

Žinoma, gal šitai girdint ne vie-
nam kilis mintis: tai k šios sta-
tistikos turi bendro su mumis
emigrantais ir su m s šeimos gy-
venimu? Tai lie ia tik ameriko-
nus, kanadie ius, vokie ius,
pranc zus, australus, anglus ir t.t.,
o ne mus lietuvius. Deja, tokie
samprotavimai yra labai nereal s.
Steb jimai ir moksliniai turin-
jimai rodo, kad naujai atvyk emi-
grantai draugiškose s lygose pri-
sitaiko prie vietini papro i ir
vietini tradicij per maždaug aš-
tuonerius metus (plg. Engei,
1969). N ra abejon s, kad emi-
gracija Vakar valstybes po ant-
ro pasaulinio karo rado veik turint
draugiškas s lygas. Be to, visur
galvoje, kad šie emigrantai buvo
gana išsilavin , j sijungimas
krašt gyvenim buvo daug leng-
vesnis. Žinoma, j tradicijos, at-
sineštos iš gimtojo krašto, atmieš-
tos šiek tiek vokiškomis tradici-

jomis, kuri bent dal daugumas per 4-5 metus sugeb jo pasisavinti, tebeegzistavo ir tebegyvavo ir išeivijoje. Bet ir j stiprumas yra kiek sušlubav s pirmojoje emigrant kartoje — m s kartoje, ir jis yra ypatingai sušlubav s sekaniose kartose. Tiesa, m s vaikai yra daugiau lietuviški, negu pirmojo emigracijos etapo vaikai ir vaikai iai, bet jie yra mažiau persim lietuviškomis vertybomis ir lietuviška kultura. J šeimos ir j gyvenimas yra jau gana sutapsu vietini žmoni vertybomis ir j gyvenimo principais. Ir taip šeim gyvenimas lietuviškoje išeivijoje dabar yra prilygs vietiniam šeim gyvenimui. Taigi vietin šeimos statistikos pilnai tinka ir m s šeim statistikoms. Skyrybos ir tarp m s šeim yra ne taip retos; antros ir treios vedybos jau nra išimtis. Priešvedybinis sugulovinis gyvenimas yra taip pat ne išimtis tarp lietuvi. Gal tik vienas dalykas charakteringas išeivijai yra m s tautinio šovinizmo palaikymas. Jeigu lietuvis išsiskiria ved s kitataut, tai jau jis ar ji yra tvarkoj — bet, jei lietuvis išsiskiria ir su lietuvaitė ir veda kitataut, tai jis jau elgiasi blogai. Žinoma, katalikai vis dar mes esame, taigi, jei lietuvis išsiskiria ir gauna vedyb anuliacij, tai šitai jau yra neblogai, ypa, jeigu jis po to lietuvait veda. Bet, jei lietuvis gauna anuliacij ir veda ne lietuvait, tai jis jau yra chuliganas. Aš tai

vadinu tautiniu šovinizmu, kuris esmje neturi joki princip ir jokios dorovs. Šitokie galvojimai gal tautiniai gerai skamba, bet jie neturi pagrindo nei moralje, nei žemiškoje etikoje. Šeima yra vienetas, praneš s tautyb ir jos r - mimas vien tik tautybe išeivijoje yra tikras absurdas.

Išeivijoje šeimos turi geresnes s lygas negu dabar Lietuvoje. ia bent nereikia d l but ir erdvs kovoti, kas ten yra labai svarbu. Bet išeivijoje m s šeimos pergyvena gili kriz, kuri yra Vakar pasaulio kriz. Faktas, kad dabar JAV tre dalis vaik neauga su abiem savo t vais, yra svarbus ir skaudus (plg. Pakula, 1983). Vaik ir išsiskyrusi tv problemos yra susietos su daugeliu emocionalini problem, kurios palie ia ir mokykl, ir dorov, ir vis žmoni bendruomenin gyvenim. Hedonizmas ir sav s pasitenkinimo pirmavimas sunaikino sen j romn imperij — jie turb t sunaikins ir Vakar pasaul. Taip pat jie gali sunaikinti ir m s lietuvišk emigracij Vakaruose. Lietuviška šeima Vakaruose nra saugesn negu ji yra dabartin je Lietuvoje.

Palyginimai tarp ten ir kitur

Atrodo, kad bendros skyryb statistikos tiek Lietuvoje, tiek Vakar pasaulyje yra gana panašios, t.y. maždaug viena iš trijų šeim ia išyra ir tenai apie 35% šeim išsituokia. Taigi skirtumai yra maži. Gal kiek domu yra tik tai,

kad Lietuvos statistikos yra labai susijusios su Sovietų jungos statistikomis. Lietuva, b dama - jungta Sovietų jung ne tik savo nepriklausomyb prarado, bet buvo taip pat priversta ir savo gyvenimo stili susovietinti. Tai yra tragedija, kuri mes tegalime konstatuoti, bet jos negalime pakeisti.

Kadangi bendros statistikos panašios, tai belieka žvelgti ne į skirtumus, bet kai kurias charakteristikas, gl dinias už statistikos. Pagal Navait (1982) Lietuvoje moterys duoda sekanias priežastis, vedusias prie išsiskyrimo: 1. vyro girtuokliavimas, 2. vyras neklauso, 3. lytiniai sunkumai ir 4. uošvi kišimasis. Tuo tarpu JAV duomenyse moterys skyrybines priežastis taip rikiuoja: 1. meilės ir lytinis santyki problema, 2. finansinis problemos, 3. negalėjimas su vyru atvirai kalbėtis, 4. uošvi kišimasis.

Nežiūrint to, kad alkoholizmas ir Vakaruose yra problema, jis kol kas dar nėra rikiuojamas tarp pirmųjų penkių skyrimosi priežasčių. domu pastebėti, kad "neklusymas" žmonos JAV duomenyse nėra jungtas net 20 rang. Šitai, be abejo, dar stipriau pabrėžia dabartinės Lietuvos (taip pat ir Sovietų jungos) matriarchalinės šeimos sistemą. Taip gal tikt nepraleisti pro šalį ir to fakto, kad tenai lytinis santyki sunkumai turi tik trečią vietą, o JAV pirmą.

Pastebėjome anksčiau, kad Lie-

tuvoje veikia visos ištekėjusios moterys dirba. Vakaruose dabar j dirba apie 50%. Žmonos dirbimas duoda naujų problemų ir ten ir čia. Lietuvoje daugumoje žmonos yra geriau išsilavinusios, išimokslinusios ir jų uždarbis yra daugumoje aukštesnis už vyrų (Kalnius, 1983). Dėl to jų darbas yra labai svarbus šeimos pragyvenimui. Bet nežiūrint visos matriarchalinės sistemos, dirbančios moterys savo namų ruošos pareigų vyrams dar nėra perdavusios ir dėl to, kaip Solovjovas (1981) pastebi, jos tikrumoje dirba du darbus. Nėra abejoniškas, kad tai joms duoda didelių stresus ir didelius nuovargius. Pagal apklausinėjimus (Barsys, 1981), daugelis moterų skundžiasi, kad šiuos du vaidmenis yra sunku suderinti. Reikia turėti galvoje, kad ten namų ruošos darbas lygus yra daug sunkesnis, nes ten nėra tiek daug mechaninių priemonių tuos darbus atlikti. Be to, yra gana domu konstatuoti, kad tik 60% šeimose kiti šeimos nariai padeda motinai (Barsys, 1981), kai tuo tarpu JAV jau 85% šeimose visi šeimos nariai dalinasi darbu.

Minėjau, kad Vilniuje virš 34% vedyb yra su kitatauiais. O kas dabar vyksta išėivijoje? S lygos išėivijoje yra daug palankesnis šeimų susimaišymui ir tai, be abejo, vyksta. Statistikos tam neturime, bet manau, kad galėtumėm sakyti, kad virš 50% mūsų jaunimo jau teka ar veda kitataučius. Tai, be abejo, yra d me-

sio vertas faktas, nes, jei ši kryptis tisis, tai mūsų emigracija turės išspręsti klausimą, kaip bendrauti lietuviams naudojant ne vieną, bet gal dvi ar tris kalbas. Jeigu šito klausimo neišsprisime ir reikalausime, kad visam sąveikiai bazuot si tik lietuvi kalba, tai mes pamažu prarasime daug ger savo draug ir tautiečių, kurie prarad savo kalb užsienyje, bus išstumti iš mūsų tarpo.

Bene domu yra stebėti taip pat religijos ir šeimos santykius. Lietuvoje religija yra persekiojama ir šeimose ji išlaikyti yra sunku, bet ji yra išlaikoma, nes ji yra surišta su tautiniu galvojimui ir pasipriešinimui okupantui (płg. prof. K. Stutis Girnius, Aidai, 1983). Išėivijoje krikščionyb ir katalikyt yra sušlubavusios ir dėl to j tika šeimoms yra sumaž jusi. Be abejo, emigracija yra šito sušlubavimo s kuryje. Man kartais atrodo, kad persekiojama krikščionyb Soviet s jungoje yra vitališkesn , negu laisva krikščionyb laisvame pasaulyje.

Šeim kriz yra pergyvenama visame pasaulyje: ir Rytuose, ir Vakaruose. Bet mano stebėjimai rodo, kad Soviet s-goje yra dėdama daugiau pastang ši kriz pergalėti. Minėjau, kad Lietuva yra vadovaujanti respublika šeimos konsultacijos kabinet srityje; ji taip pat yra vedusi psichologin konsultacij prie civilinės metrikacijos biur . Visa tai

yra valstybės apmokama ir visa tai yra plačiai naudojama. Ten yra leidžiamas populiarus žurnaliukas "Šeima", kuris turi didelį tiraž . Yra visa eil knyg , labai gerai paruošt , m ginami duoti atsakym vairioms šeim problemoms. Vienas iš labai plačiai skaitom žurnal , "Mokslas ir gyvenimas", beveik kiekviename numeryje turi gana stipri straipsni šeimos gyvenimo klausimais. Ten randama diskusij dėl mažo šeimos prieauglio, dėl veri ir moralės šeimos gyvenime, kartais ten net m ginama pasmerkti abortus iš mediciniško taško ir t.t. Dėmesys šeimai ten yra labai stiprus ir sveikintinas.

Be abejo, Vakar pasaulis yra daug daugiau pažengęs šeimos konsultacijos ir šeim terapijos srityse. Deja, ia viskas vyksta privatiose sferose. Žmonės gali pasinaudoti šeimos terapija, bet jį nra visiems prieinama. Be to, daugelis ia vis galvoja, kad jie patys savo problemas gali išspręsti. Šitai labai bdinga mūsų emigrantuose, kurie skaito, kad tik "durniams" reikia psichoterapijos, o lietuviai gi nra durniai. Ir taip emigracijoje daugumoje lietuviškos šeimos m ginasi spręsti savo problemas be profesionalinės pagalbos. Ir, deja, jos j neišsprendžia. Bendrai imant, kraštai, kuriuose mes gyvename, daugiau dėmesio kreipia šeim problemas, negu mes, ir tai yra tragedija. Lietuviškos šeimos pergyvena išėivijoje kriz , ir jos nežino,

kaip ir kur rasti pagalbos.

Prieš kiek laiko Amerikos vyskupai iš jo viešum su stipriu pasisakymu dėl atominio ginklavimosi ir dėl to didelio pavojaus žmonijos sunaikinimui. Tai buvo domus konstatavimas. Deja, mano nuomone, pasauliui didžiaus pavojus sudaro ne atominė bomba, kuri gali daug gyvybi sunaikinti, bet dabartin pasaulinį šeimų krizę, kuri gali be jokios bombos visą mūsų civilizaciją likviduoti. Ir šia JAV vyskupai gal jo ir gali k nors daryti. Deja, jie tuo nemato. Gal yra net tragiška, kad mūsų priešai tai pastebi geriau negu mes. Aš nematau, kad soviet sistemoje šeimų krizę bus sustabdyta, nes ten pati sistema gilina tą krizę. Bet tai nereikia, kad mes, gyvendami Vakarų pasaulyje, galime duoti sau liuksus ir nežvelgti šeimų krizę. Šeima yra pagrindinis mūsų bendruomeninis socialinis vienetas, jei jį prarasime, vis savo bendruomenę prarasime. Ir šioje šeimos darbuotoje už šeimos stiprinimą mes turime daug ką bendro su keliais mūsų tauta ir mes gal net galime vieni kitus suprasti ir mąstyti vieni kitiems padėti.

Pozityviau žiūrėti

Gal jau ir jau ir baigti, bet būt samprotavimai užbaigti su gana pesimistiniu tonu. Sako, kad pesimistas, matydamas pusę stiklo vandens, galvoja, kad jis yra pusiau tuščias, o optimistas mano,

kad stiklas yra pusiau pilnas. Pritaikant šį posakį, noriu pažvelgti šeimos gyvenimą Lietuvoje ir išsivijoje iš pozityvaus taško. Taigi pozityviai žiūrėti, tiek Lietuvoje, tiek išsivijoje viena iš trijų šeimų išsituokia, bet dvi lieka neišsituokiosios. Vadinasi, virš 60% šeimų gyvena kartu. Vilniuje 67% visų šeimų yra tautiniai ne mišrios, o Kaune 90% visų sutuoktinių yra ne mišrios. Išsivijoje 50% šeimų yra grynai lietuviškos — tarp lietuvių lietuviškai kalbami. Kaip K. Stutis Girnius (1983) pastebi, Lietuvoje katalikybė ir tautinė rezistencija yra gana susijusios ir jos palaiko lietuvišką tvirtumą. 85% Lietuvoje kalba lietuviškai, ir nors visa tauta yra dvikalbė, bet gi visi kalba lietuviškai — net daug rusų lietuviškai yra išmokę. Išsivijoje lietuviškos organizacijos, lietuviška spauda ir lietuviška kultūra, nežiūrėti stokos gyv. kontaktų su Kraštu, yra labai gyvos. Galima būtų priskaityti ir daugiau pozityvių tiek Lietuvoje, tiek išsivijoje faktų, kurie visi rodo, kad mums vilties pasimesti nėra pagrindo. Gal reikėtų tik daugiau šituos pozityvius faktus stiprinti, mažinant negatyvius vykius. Šeimų krizę vyksta, bet šeima, kaip jau Jack Volteras pastebėjo, tebėra bene geriausias dalykas, kurį žmonija ligi šiol yra sugalvojusi.

Soviet sistema nėra amžina.

Ji imperija jau rodo plyšius, ku-

rie did ja. Dabartin je Lietuvoje tautos pranaš netr ksta. Vieni j ž va, pav. Kalanta, Laurina- vi ius, bet j vietoj stoja eil , kaip Petkus, Terleckas, Svarins- kas ir kiti. Neži rint vis pavo j , jie kelia galvas aukštyn ir protes- tuoja prieš paverg j ir žmogaus teisi laužym . Ir j nutildyti yra ne manoma. Ir jie ir kiti yra m s viltis.

O pagaliau ir matriarchalin santvarka lietuviškoje šeimoje gal n ra bloga, bet gal net geras da- lykas. Gal ateityje m s skulpto- riai kals ne motinas prie ratelio su vaiku, besimokinan iu lietu- vi kalba skaityti ir rašyti — bet gal tos skulpt ros rodys prie ar- chitekt ros braižymo stalo nauj lietu v motin , pasakojan i savo s nui apie laisv Lietuv .

Panaudota literat ra

Bieliauskas, V. J. Family therapy, family life in the U.S.S.R. Ohio Psychol- ogist, 1982, 29(2), 18-20.

Bieliauskas, V. J. Mental Health Care in the U.S.S.R. American Psychologist. 1977, 32(5), 376-379.

Buslius, Z. Intymio elgesio variantai ir sunkumai. Mokslas ir Gyvenimas, 1983, 4, 26-27.

Engei, G. Comparison between Ameri- can permanent residents of Israel: Part II, Israeli background, The Journal of Psychology, 1969, 72. 135-139.

Grizickas, . Šeimynini santyki Ka- binet veiklos patirtis. Barsys, B. et. ai. (eds.) Aktualios šeimos ir aukl jimo pro- blemos. Vilnius: Mintis, 1982, 199-202.

Grizickas, . et. ai. Santuokos šviesa ir šeš liai. Mokslas ir Gyvenimas. 1982,4, 23-32.

Kalnias, P. Nuo draugyst s ligi santuo-

kos, Mokslas ir Gyvenimas, 1983, 26-27.

Kaslow, F. W. Divorce and divorce therapy. Guriman, A. S. and Kinskem D. R. (eds.) Handbook of family therapy, New York: Baumer/Mazel, 662-696.

Navaitis, G. Psichologin s konsulta- cijos. Patirtis teikiant pagalb besiskirian- ioms šeimoms. Barsys, B. et. ai. (eds.) Aktualios šeimos ir aukl jimo problemos. Vilnius: Mintis, 1982, 191-192.

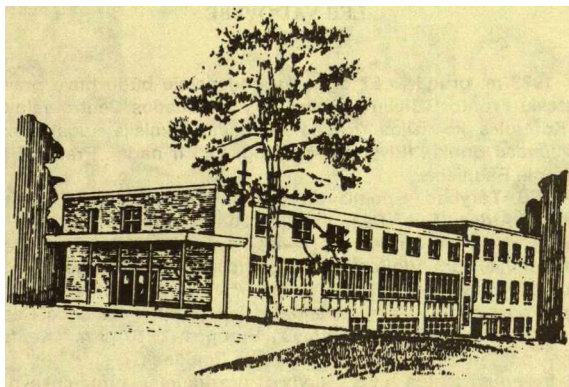
Navaitis, G. Jaunos šeimos problemos, Mokslas ir Gyvenimas, 1982, 10, 26-27.

Pakula, L. Children and divorce. Med- ical Aspects of Human Sexuality. 1983, 17, 148-158.

Schur, E. M. (ed.). The family and the sexual revolution. Bloomington, Ind.: In- diana Univ. Press, 1964.

Solovjovas, N. Šeimos ugdymo ir gyni- mo klausimai. Barsys, B. et. ai. (eds.). Ak- tualios šeimos ir aukl jimo problemos. Vilnius: Mintis, 1982, 27-30.

Sekan iame " LAISV " numery spausdinsime
aktualius dr. K. Ambrazai io, dr. V. Dambravos ir
dr. Z. Pr so straipsnius

28-ji LFB studij ir poilsio savait šiemet vyksta T v Pranciškon vasarviet je, Kennebunkport, Maine.

rugpi io 18 - 25 dienomis,

ne liepos 14 - 21 d., kaip buvo anks iau skelbta. Pakeitimas tur jo b ti padarytas, nes liepos m nesio užsakytai savaitei nebuvo galima gauti pakankamai kambari .

Kambarius prašoma užsisakyti tiesioginiai, rašant kun. Steponui Ropolui, OFM, Franciscan Fathers, Kennebunkport, Maine, 04046 arba vakaras skambinant tel. (207) 967-2011.

Kambari kainos nuo 24 iki 38 dol. Maistas 17 dol. dienai. D l maisto galima susitarti ir kitaip.

Studij savait s tema: ŽVILGSNIS LIETUV . Bus paliesti šie klausimai: Lietuvos administracija, švietimo sistema, kult rinis gyvenimas ir veikla, pramon ir prekyba, butis, okupuotos Lietuvos gyventoj siekiai bei nuotaikos, tauta ir išeivija.

Malonus Skaitytojau,

Prašome apsimok ti, jei dar to nesi padar s, prenumerat . Prenumeratos mokes iu ir auka palaikai " Laisv " tolimesn leidim . Laiku atsiskaitydamas sumažini brangias pašto iš-laidas ir administracijos darb . A i .

LFB VADOVYB

1983 m. gruodžio 27 d. korespondenciniu būdu buvo praveisti Lietuvi Fronto Bi iuli Tarybos, JAV ir Kanados Centro valdybos ir Kontrol s komisijos rinkimai. Rinkim komisij sudar : pirm. Edmundas Brinkis (Plymouth-Meeting, Pa.) ir nariai: Pranas Baras ir Marija Raugien .

LFB Tarybon išrinkti: **dr. Vytautas Majauskas** (Detroitas), **Juozas Ardys** (Erie, Pa.), **dr. K stutis Girnius** (Muenchen, Vokietija), **dr. eslovas Kuras** (Windsor, Kanada), **Vincas Akelaitis** (Clevelandas), **dr. Adolfas Šležas** (Chicaga), **Jonas Urbonas** (Detroitas), **Vytautas Petrulis** (Detroitas) ir **Juozas Mikonis** (Clevelandas). Pagal statut Tarybon taip pat jeina JAV ir Kanados Centro valdybos pirm. **Bronius Nainys**, Europos LFB pirm. **K stutis Ivinskis** ir " Laisv " redaktorius **Vacys Roci nas**.

Šešerius metus LFB Tarybos prezidiumui pirmininkavo P. Algis Raulinaitis, sekr. Edmundas Arbas, nariai dr. Zigmas Brinkis ir Juozas Kojelis — visi iš Kalifornijos.

Naujon LFB JAV ir Kanados Centro valdybon išrinkti: Juozas Baužys, eslovas Grincevi ius, Bronius Nainys, Stasys Džiugas ir Vladas Sinkus. Visi iš Chicagos ir apylinki .

Kontrol s komisijon išrinkti: Juozas Paliulis, Vincas Skladaitis ir Vaclovas Kuzmickas. Visi iš Waterbury samb rio.

Visi organai išrinkti 1984 - 85 met kadencijai.

**JUNGTINIŲ AMERIKOS VALSTYBIŲ IR KANADOS
LIETUVIŲ FRONTO BIŪLIŲ CENTRO VALDYBA**

7 Glenview Lane, Lemont, IL 60439

Naujai išrinktoji JAV ir Kanados Lietuvi Fronto Bi iuli centro valdyba pasiskirst pareigomis: pirm. Bronius Nainys, vicepirm. eslovas Grincevi ius, vicepirm. ir išd. Juozas Baužys, sekr. Stasys Džiugas ir narys Vladas Sinkus.

Naujasis Lietuvi Fronto Bi iuli Tarybos prezidiumas:
(iš kair s) dr. Vytautas Majauskas, pirmininkas; dr. eslovas Kuras, narys;
Vytautas Petrulis, sekretorius ir Jonas Urbonas, narys.

NAUJI LEIDINIAI

LIAN LIEPSNA. Brazil naujosios poezijos antologija. Sudar ir išvert Povilas Gau ys. Viršelis V. O. Virkau. Spaud M. Mork no spaustuv , 3001 West 59th St., Chicago, IL 60629. 287 psl. Kaina nepažym ta.

Povilas Gau ys savo vertimais iš ispan , portugal , ital ir angl kalb plaiai prapl t lietuviuo skaitytojo akira ius pasaulinio garso rašytoj

literat rin pasaul. Be "Piet Kryžiaus padang je" (1953) — septyni brazil rašytoj novel s antalogijos ir "Lian liepsn ", rašytojas - vert jas Gau ys rankrašiuose iš portugal kalbos turi paruoš s romano, poemosromano, portugal noveli antologijos, naujosios portugal poezijos antologijos vertimus.

Šioje antologijoje yra atstovaujami 33 iškil s brazil poetai. Vert jas

antologijoje paraš ir išsami brazil poezijos apžvalg , kuri skaitytoj supažindina su brazil etnine sud timi, su j poezijos pagrindine "li - desio poezijos gaida", su trumpomis poet biografijomis.

Povilui Gau iui už "Lian liepsn " antologij Sao Paulo Brazil meno kritik draugija paskyr premij .

Antanas Musteikis. DANGAUS IR ŽEM S ŠAKNYs. Romanas. 339 psl. Viršelis dail. Vidos Stankien s. Spausdino Draugo spaustuv , 4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629. 1983 m. Kaina 10 dol. Knyga gaunama pas leid j ir platintojus.

Autorius, profesoriau s Buffalo kolegijoje (sociologijos katedros ved - jas) šiame romane piešia šimtmeti - Samani istorij , apiman i keturi lietuvi kart gyvenim , kuris vyko Lietuvoje, Sibire, Vakar Euro p je, šiame kontinente. Romano veik jai sudaro tvirta vali Lietuvos s - n ir dukr domi galerij , kuri išdr so nepaklusti svetim j sakymo lietuvi tautai — "Neb k".

Vytautas Bagdonavi ius. KULT - RIN S GELM S PASAKOSE. III knyga. Juodosios glob jos variantai. Keturi dali tautosakin - teologin studija. 1983 m. Lietuvišk knyg klubo, 4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629, leidinys. Viršelis Vytauto Virkau, 282 psl. Kaina 9 dol. Gaunama leidykloje ir pas knyg platintojus.

Autorius, k tik atšvent s deimantinio amžiaus sukakt , plaiai žinomas kaip redaktorius (Naujas Gyvenimas, Vokietijoje; Laivas, Draugas), vert jas iš svetim kalb , arti t kstantio straipsni ir studij literat - ros, istorijos, filosofijos ir teologijos temomis autorius, 12 knyg autorius.

Savo "Kult rini gelmi pasakose" V. Bagdonavi ius, giliai žvelgdamas vairi taut pasakas, atranda jose žmonijos tik jimo, kult ros ir papro i p dsak . Šios trilogijos pirmoji knyga išversta ir angl kalb — Culture Wellsprings of Folkstales (1971) susilauk tarptautinio pripaži - nimo Europoje.

Tre ioje šios studijos knygoje V. Bagdonavi ius analizuoja lietuvi , ekoslovak , ital , ek -kamons est , zanzibaro, suomi , lenk , šved , ukrainie i , vokie i , žem j saks , vengr , Vakar Indij pasakas.

Antanas Tamošaitis. LITHU - ANIAN EASTER EGGS. Išleido The Lithuanian Folk Art Institute, 243 South Kingsvay, Toronto, Ont., M6s 3 vi. Kanada. Didelio formato 8,5 x 11 coli . Gausiai iliustruota: apie 1870 originali margu i nuotrauk ir 170 margu i br žini deta li . Nemažai spalvot iliustracij .

Autorius yra žinomas dailininkas, grafikas, pedagogas, tautini kilim , drabuži projektuotojas.

Gražiai išleista ir rišta knyga — puiki dovana ne tik saviesiems, bet ir svetimtauiams. Kaina 20 dol. Gaunama pas platintojus ir leid j .

LAISV S BESIEKIANT. Lietuvos Laisv s Kovotoj S jungos našas antinacin rezistencij . Išleido LLKS išeivijoje, Chicago, 1983 m. Viršelis ir iliustracijos Vlado Vijeikio. 407 psl. Kaina nepažym ta. Knyga gaunama pas S jungos išd. Jon Vas , 132 Rosemary Rd., Dedham, MA 02026 ir pas platintojus. Kolektyviniame leidinyje rašo: Povilas Žitkus — "Užmirškite apie bet koki nepriklausomyb ", Algirdas Vokietaitis su bendradarbiais Vladu B t nu, Jurgiu Jašinsku, Jonu Mildžiu ir Jonu

Vašiu — “LLKS pagrindin spauda”,
 Vladas Žilinskas — “Švediškoji pa-
 unksn naci okupacijos metais”,
 Algirdas Vokietaitis — “LLKS atidaro
 duris Vakarus”. Išspausdintas s -
 rašas nukankint ir nužudyt bei
 mirusi j LLKS veik j trumpos bio-
 grafijos.

Stasys Santvaras. BUVIMO P D-
 SAKAI. Aštuntoji lyrikos knyga. Vir-
 šel ir portret dar dail. Vytautas
 Kaz. Jonynas. Leidinio mecenat Va-
 liukait - Santvarien . Išleido Vilties
 draugijos leidykla, 6116 St. Clair Av .,
 Cleveland, Ohio 44103. Kaina 8 dol.
 1983 m. rišta kietais viršeliais.

Be aštuoni lyrikos knyg , auto-
 rius - poetas, dramaturgas, libretis-
 tas ir vert jas m s literat r yra
 praturtin s Saulyte — dramatizuota
 svajone, Mini mylim ja — dramati-
 zuota pasaka, Žvejais — 4 v. drama,
 Kaimynais — 7 pav. pjese, Pagir -
 nais — 4 v. lyrine drama, Sužad -
 tine — 5 pav. baletiniu libretu,
 Dana — prologu ir 3 veiksm ly-
 rine drama. Priesaika (pagal B. Sruog
) 1 v. lyrine drama ir Lietuviais
 — I Lituani vertimu iš ital kalbos.

“Buvimo p dsak ” eil s sugrupuo-
 tos keturius skyrius: Dain ir sapn
 atspindžiai, Septyni miestai, Rubaja-
 tai bei Žmogus ir daiktai.

M S DEŠIMTMETIS. Red. Ha-
 lina Mošinskien . Brazilijos Lietuvi
 Bendruomen s Literat ros b religio
 leidinys. Spaud “M s Lietuvos”
 spaustuv , 1981 m. Sao Paulo. 144
 psl. Viršelis ir vinjet s Onos M.
 Petraityt s - Liblik. Kaina 5 dol.
 Redaktor s žodyje sakoma: “Šios
 knygel s tikslas supažindinti skaitan-
 i visuomen su Literat ros b religio
 dalyvi pastangomis išlaikyti lietu-
 višk žod gyv ir neatsilikti nuo

kult rini tautos vertybi ”. Alf. D.
 Petraitis duoda literat ros b religio
 veiklos apžvalg . Trumpi gyvenimo
 nuotyčiai, prisiminimai, eil raš iai
 bei vertimai sudaro vis leidinio tu-
 rin . Autori tarpe randame A. Mo-
 šinsk , A. Steponait , B. K meklyt -
 Merani, Gražin Opait - Boleckie-
 n , J. iuvinsk , J. Ringuv , J. Sat-
 k nait , Kl. J r , Kl. Timgaud Ju-
 rait , Pi. Gav n , Rachel Portela
 Auden , Venancij Ališ , Zen Ig-
 non ir kt.

JUOZO BRAZAI IO RAŠT jau
 išleista 4 tomai. I-me tome: Tumas-
 Vaižgantas, Dambrasukas-Jakštas,
 Donelaitis, Daukantas, Valan ius,
 Baranauskas, Pietaris (1980 m.), 551
 psl.; II-me tome: Nuo Maironio iki
 Brazdžionio — 17 rašytoj (1981 m.),
 568 psl.; II-me tome: Literat ros
 baruose, knyg vertinimai, tautosaka
 (1982 m.), 568 psl.; IV-me tome:
 Kult ros r pes iai, kult rininkai, te-

atras, mokyklos klausimais, (1983 m.), 563 psl.

Rašt redaktoriai: Alina Skrupskelien ir eslovas Grincevi ius. Viršelis ir aplankas Ados Sutkuvien s.

Leid jas — Laisv fondas lietuviškai kult rai ugdyti, 5620 S. Claremont Ave., Chicago, IL 60636. Spausdino Draugo spaustuv : 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629. Gaunama ir pas platintojus. Knygos rištos kietais viršeliais. Vieno tomo kaina 15 dol.

Pranas Gaida. NEMARUS MIRTINGASIS. Arkivyskupas Teofilius Matulionis. Ganytojas. Kalinys. Kankinys ir laim tojas. Lietuvi Katalik Mokslo Akademijos, Roma, Piazza della Pilotta 4, leidinys. "Neg stani j žiburi" serijos VI tomas. 369 psl. Kietais viršeliais. Kaina 15 dol. Gaunama ir pas platintojus.

Pr. Gaida savo vadiniame knygos žodyje, pristatydamas T. Matulion, kaip asmen, kuris "nušvito Lietuvos gyvenime labai savita šviesa, kuri pasklido ne tik Lietuvos, Latvijos, Rusijos žmon se, bet ir už Atlanto vandenyno, ypa Šiaur s Amerikoje, kur nuo seno yra sik rusi gana gausi lietuvi išėivija. Toji šviesa buvo ne mokslin, ne politin, ne valstybin, o asmenin, moralin, spindinti krikš ioniškomis vertyb mis". Toliau autorius ten pat rašo: "Nors viešumon išėina tik vienas šios monografijos autorius, ta iau autorin atsakomyb tenka ne jam vienam — antrasis autorius, gyven s Lietuvoje, šiuo metu negal jo b ti paskelbtas".

Knyga suskirstyta tris dalis: Kunigas - vyskupas - kankinys. Spauda ir liudininkai apie velion ir Vyskupo Matulionio laiškai.

Egl Juodvalk . PAS K ŽIEDAS ŽYDI. Eil raš iai. Išleido Ateiti» 1983 m. Viršelis Uosio Juodvalkio. 96 psl. Spaud Draugo spaustuv, Chicagoje. Kaina 6 dol.

Knygos dedikacija: Knyg skiriu savo brangiems t vams.

Kazys Brad nas. PRIERAŠAI. Eil raš iai. Išleido Ateitis 1983 m. Spaud Draugo spaustuv, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629. 79 psl. Kaina 6 dol.

Eil raš iai paskirstyti tris skyrius: Prierašai prie Genez s, Prierašai prie šv. Jono ir prierašai prie Lietuvos Katalik Bažny ios Kronikos.

Ateities Leidykla nuo 1969 met iki dabar yra išleidusi ši autori poezijos, roman, apysak knygy : Vitalijos Bogutait s — 2, Vlodo Šlaito — 3, Danguol s Sad nait s — 2, Jurgio Jankaus — 2, Julijos Švaibait s-Gylien s — 2, Aloyzo Barono — 1, Teres s Pautieni t s — 1, Ichoko Mero — 1, Kazio Brad no — 3, Petro Melniko — 1, Kazimiero Barėno — 1, Egl s Juovalk s — 1 bei "Tiltus ir tunelius" — jaun j poezijos rinkin, "Lietuvi poezij išėivijoje", "Balsai" (iš pasaulin s poezijos) ir antologij "Žvaigždyn sonetos".

II PASAULIO LIETUVI DIENOS. Išleido II PLD vyriausias komitetas. Spausdino Draugo spaustuv, 8,5 x 11 coli formato, 332 psl., gausiai iliustruotas leidinys, vertingas suvenyras šioms istorin ms Lietuvi dienoms prisiminti.

Redaktori darb koordinatorius ir vadinio skyriaus redaktorius Bronius Nainys. Kit skyri redaktoriai: PLB seimo — Romas Kasparas. Jaunimo kongreso — Ofelija Baršk tyt ir Ramun Kubili t, Sporto — Vytautas Grybauskas, Dain švent s — Danu-

t Bindokien , Kult rini rengini — Vacys Roci nas, Kult rini pramog — Marija Reinien . Viršel ir titulinius puslapius paruoš Vincas Lukas. Kaina 5 dol. Gaunama pas platintojus.

VAINIKAS KRYŽIUS LELIJA. Kazimierin grožin s literat ros antologija. Redagavo Alfonsas Tyruolis. 328 psl. Dailininkas Vytautas O. Virkau. Išleido Lietuviškos Knygos klubas 1983 metais. Antalogijos paruošimu, redagavimu ir išleidimu r pinosi šv. Kazimiero 500 met mirties sukak i komitetas. Jo darb tiesioginiai par m Lietuvi Fondas ir JAV LB Kult ros Taryba iš jai Lietuvi Fondo skirtos s matos.

Antalogijoje sud ti daugiausia lietuvi išeivijos poet , prozinink ir dramaturg k riniai. Joje dalyvauja daugiau kaip 50 autori su apytikriai 75% spausdint ir 25% rankraštini darb .

Šiai antalogijai daugiausia medžiagos surinko kun. Stasys Yla. Jis paraš ir vadin straipsn "Šv. Kazimieras lietuvi literat roje". Knygos kaina kietais viršeliais \$12 ir minkštais — \$9. Gaunama "Drauge", 4545 W. 63 Street, Chicago, IL 60629 ir pas platintojus.

AUSZRA, laikraštis isleidžiamas Lietuvos mil toju. Istorijos ir gretim j sri i neperiodinis leidinys, skirtas "Auszros" šimto met sukak-

iai pamin ti. Šiame antrajame tome perspausdinti 1885 m. 1-12 nr. ir 1886 m. 1-6 nr.

Apie Auszr , josios gadyn ir tak apžvalg paraš Jonas Dainauskas. d tos Auszros redaktori ir bendradarbi nuotraukos, perspausdinamo II-jo tomo išleidimo mecenatai, aukotojai ir iš anksto užsiprenumerav .

Išleido Lietuvi Istorijos Draugija, 10425 South Kenton Ave., Oak Lawn, IL 60453. Redagavo Jonas Dainauskas. Išleidimo l šas sutelk Alicija R gyt . Spausdino M. Mork no spaustuv , Chicago, IL. 1983 m. rišta kietais viršeliais. Kaina 25 dol.

Vyskupas Vincentas Brizgys. ŽMOGUS REALIAME GYVENIME. Spasudino "Draugo" spaustuv , 319 psl. Leid jas ir kaina nepažym ta.

Knygoje rašoma apie žmog , jo vert , jo misij , laisv , religij ir dorov . Paskiri knygos skyriai: Pasaulie i dalyvavimas Bažny ios misijoje, Kai kurie reiškiniai m s laiko Katalik Bažny ioje, Žodis apie jaunyst , Žmogus ir jo tauta, Religijos vieta valstyb je, Valstyb s ir Bažny ios santyki klausimas. Valstyb s santvarka ir demokratija. Šis pastarasis skyrius, užim s tre dal visos knygos, kalba apie demokratijos r - šis: komunist skelbiam demokratij , socialistin , liberalistin , bepasaul ži rin , krikš ionišk j demokratij ir t.t.

stokime šal ia kovotoj už
DIEV IR T VYN — PRISIMINKIME
KUN. ALFONS SVARINSK IR
KUN. SIGIT TAMKEVI I !

KAUNAS TAUTOS SUKILIMO DIENOMIS

“Metalo” sukilėlių grupės kautynės 1941 m. birželio 23-24 dienomis Šančiuose - Kaune.

(Pasikalbėjimas su ltn. Miku Vytnu*, sukilėlių grupės vadu)

DR. ADOLFAS DAMUŠIS

1941 metais birželio 22-25 dienomis Lietuvoje vykęs sukilimas nepatiko nei sovietiniam okupantui, prieš kurį šis ginkluotas lietuvių tautos sukilimas buvo nukreiptas, nei naciams, kurie vyko ryšius su nemažesniais imperialistiniais tikslais kaip ir Sovietų Sąjunga.

Naciai sukilimu teisinti Lietuvos vyriausybę vadino šmėkla. Nors jie ir nujautė, kad sukilimas gali vykti, bet jo tokio su specifiniais lietuviškais tikslais kaip valstybinę nepriklausomybę ir Laikinoji vyriausybė nesitikėjo. Ir pradžioje neapsisprendė, kaip šią iškilusią problemą spręsti ir Laikinojoje vyriausybėje atsikratyti. Gestapas planavo vyriausybės narius išsiti koncentracijos stovyklą. Reicho kariuomenės vadovybė tam pasipriešino. Po to gestapas vairiomis slaptomis obstrukcijomis bandė laikiną vyriausybę veiklai kliudyti. Bet vis dėlto Laikinojoje vyriausybėje pavyko išsilaikyti tokiose nepalankiose aplinkybėse net šešias savaites.

Lietuvių tauta sukilimu siekė dviejų tikslų:

pirmiausia visam pasauliui pasiskelbti, kad, panaudodama pirmą pasitaikiusią progą, visuotinu tautos sukilimu ginklo pagalba išstoja iš Sovietų Sąjungos;

antra, atgauti pilną savarankišką valstybingumą, t.y. Lietuvos valstybę su nepriklausomybe.

Pirmasis tikslas, išstojimas iš Sovietų Sąjungos, tuo metu buvo vykdytas. Antrasis, Lietuvos pilno valstybingumo realizavimas, po šešių Laikinosios vyriausybės veiklos savaitių vokiečių civilinės okupacinės valdžios (Civilverwaltung) buvo laikinai sutrukdytas, bet nepanaikintas. Antrosios sovietinės okupacijos metais nebuvo jokio oficialaus akto, kuriuo Lietuva būtų jungta iš naujo

Sovietų Sąjungai. Taigi Lietuva yra nepriklausoma valstybė, tikslai šiuo metu ginkluotos agresijos būdu pavergta; ji savo sukilimu deklaruotą valstybingumą neatsisakė.

1941 metų sukilimas buvo visos lietuvių tautos pasipiktinimo išraiška sovietinio okupanto teroru, žmogaus teisių pažeidimu, tautos genocidu vykdomu masiniais šeimų ir atskirų asmenų trėmimais bei žudymais ir iš viso okupanto prievarta užkraunant lietuvių tautai nepriimtinais bankrutuojančiomis sistemomis. Pati gi pagrindinė priežastis buvo lietuvių tautos visuotinis apsisprendimas išsiveržti iš Sovietų Sąjungos ir savarankiškai tvarkytis savojoje savarankiškoje valstybėje.

1941 metų sukilimas yra labai svarbus vykis Lietuvos istorijoje, dar

* slapyvardis

nepakankamai m s išryškintas bei suprastas.

Sukilimo tikslas, dvasia, visuotinum s tiksliausiai išryšk ja pateikiant sukilimo detales bei tikruosius faktus.

“Metalo” sukil li grup s kautyn s 1941 metais birželio m n. 23-25 dienomis Šan uose - Kaune yra vienos iš pa i b dingiausi , vykusi Kaune bei jo priemies uose. ia detalus j aprašymas.

—o—

1978 metais vasar Dainavoje sutikau ger paž stam Mik Vyt n . Jis 1941 metais birželio m n. 23-25 dienomis vadovavo “Metalo” fabriko sukil li grupei. Šis sumaniai strategiškai išsid st s vienetas buvo veiklus ir labai efektyvus sukilimo veiksmuose. J tenka laikyti vienu iš charakteringiausi sukilimo eigoje. Kelet kart anks iau buvau kalbin s leitenant Mik Vyt n surašyti savo prisiminimus. Dabar gi, pasinaudodamas palankia stovykline aplinka, paprašiau j kalb ti savo sukilimin Odis j juostel . sik r stovyklos ramesniame kambaryje, kelet valand pasikalb jome, Mikui Vyt nui daviau vis eil klausim . Jo atsakymus v liau išrašiau iš juostel s. Išrašyt tekst pasiun iau jam per ži r ti, patikslinti bei papildyti. To pokalbio patikslintas turinys ia ir yra spausdinamas.

Kaip atsiskyr t nuo pulko ir kaip išsivadavot iš sovietinio korpo politruko globos?

1941 metais birželio m n. 21 die n , šeštadien , t.y. karo pradžios išvakar se poligone sutikau besilankant Albin Gražev i . Jis tada dirbo Var nos sanatorijoje. Iš jo sužinojau, kad NBC angl radijas skel-

bia, kad karas ia pat. T dien iš pulko komisaro buvau gav s žodin leidim sekmadien nuvykti Var nos miestel . T vakar kažkaip nesveikavau, buvo pakilus temperat ra iki 39 laipsni C (102 laipsni F), bei buvo aps d s kažkoks virškinimo sutrikimas. Nemigo nakt apsisprendžiau, kad at jo laikas atsipalaiduoti nuo dalinio.

Sekmadienio ankstyv ryt , pam s ordinans , išjojau pro užpakalinius poligono vartus Var n . Laimingai sugav s autobus , patraukiau Kaun . Važiuojant pro Alyt — aliarmas: vokie i aviacija bombardavo Alyt . Važiauvau toliau. Pasiek s Prienus, svars iau, ar ia išlipti, ar rizikuoti ir važiuoti Kaun be leidimo. Prienuose netur jau paž stam , o Kaune pilna draug . Tad patraukiau Kaun . Ten sutikau daug paž stam student bei karinink iš abiej poligon : Var nos ir Pabrad s su formaliais leidimais. — Visi pakilioje nuotaikoje diskutavo karo pradži . Op k l ir tai, kad Kauno aerodromo gazolino tankai jau buvo subombarduoti ir deg .

Kuri savait s diena tai buvo ir kuri maždaug valanda?

Tai buvo sekmadienio vidudienis, birželio m n. 22 diena. Gazolino tankai vokie i aviacijos jau buvo susprogdinti šio sekmadienio ankstyv ryt . Jau iau, kad mano sutikti paž stami buriavosi vairiems sukilimo uždaviniams.

Vakare nu jau pas bro l , kuris gyveno Žaliakalnyje. Ištis nakt kasiau sl ptuv po grindimis manydamas, kad frontas priart s tiktai už keletos dien , o gal net už savait s.

Pirmadienio ryt , man sl ptuv be tvarkant, per radij išgirdau Lietuvos

himn ir Lietuvos nepriklausomybės ir vyriausybės sąsąstato paskelbimą. Nubrauk š dulkes nuo veido su paruoštu šviu F. N. pistoletu su aštuoniais šoviniais (tiek jų mums tada sovietiniai politrukai nepasitikdami teduodavo) bėgte išbėgau mieste. Duonelaičio ir Daukanto gatvi sankryžoje, prie radijofono sutikau gerokai bėrį pažįstamą jauną veidą sukilėli: leitenant Ston, berods, Pilyp Žukausk-Narut ir kitus. Iš jų patyriau, kad už geros valandos Darbo R muose bus sukilėli vad pasitarimas. Dabar gi mums pagrindiniai uždaviniai yra organizuoti apsaugą tiltui, moni bei pastat nuo sunaikinimo ir sukelti sovietinį okupaciją kariuomenėje ir vyriausybėje paniką, kad jie kuo greičiau su mažiausiais mums gyventojams ir Lietuvos turtui nuostoliais išsinešdint.

Turėjau gerą valandą laiko, tad patraukiau Šanį linkme, norėdamas susitikti su vienu kitu pažįstamu. Eidamas pro "Metal" fabriką, mačiau, kad grupė vyrų su šautuvais neplaningai ir neprotiškai ginkluoti manevruoja po gatvę. Tai buvo fabriko darbininkai, kurie pasigrobė ginklą iš deganio sandėlio pradėjo partizanauti. Nutoldamas mačiau, kaip Juozapavičius Prospektu iš Kauno Panemunės kryptimi pravažiavo sunkvežimis pilnas iki dantų ginkluoti enkavedistai. Prie "Metal" fabriko vyko stiprus susišaudymas. Man tada atrodė, kad tie neatsargūs vyrų bėrį enkavedistai bus ištaškę.

Pasimatęs su reikalingais asmenimis, tiesiai pro Aukštuosius Šančius pro geležinkelio stotį traukiau Darbo R mus. Stoties rajone stipriai šaudė. Dar nenusileidęs žemyn geležinkelio stotį susigalvojau: "O ko dar eiti Darbo R mus, kad ją pat

"Metal" fabriko rajone mano veiklai yra pakankamas uždavinys. O užuomazgai jau yra ir drisi vyrų, kuriems reikia kariškai apmokyto vado. Tad apsisukau ir patraukiau "Metal" fabriko kryptimi. Jį radau giedresnį vaizdą negu baiminausi: susišaudyme su enkavedistais nei vienas nenukentėjo. Visa grupė karingai nusiteikusi fabriko darbininkų su entuziazmu pasidavė mano vadovybei.

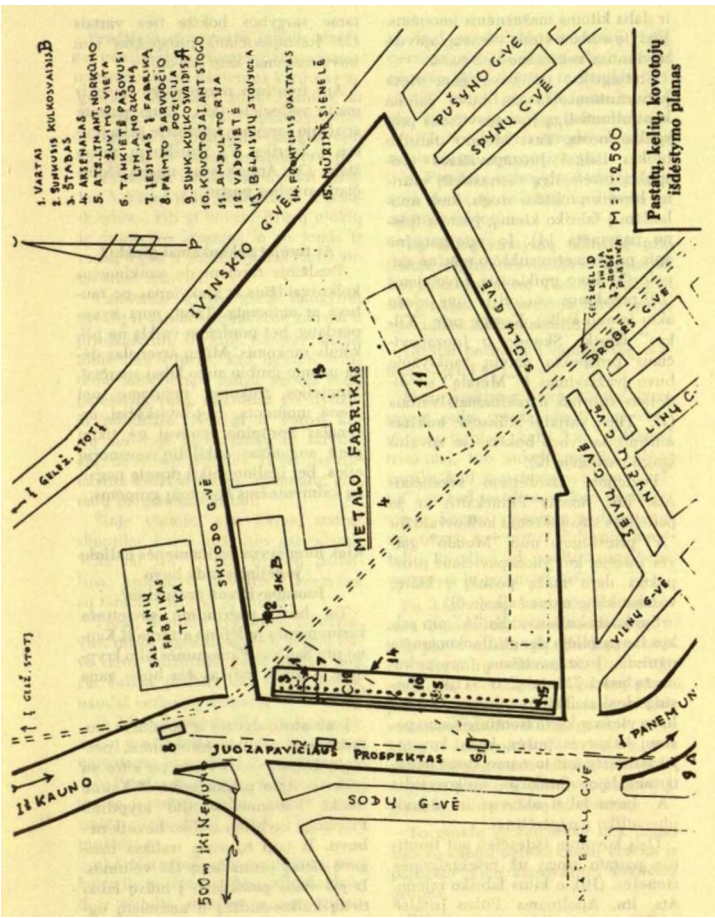
Mums besitvarkant ją pat atvyko neblogai ginkluota, atrodo, iš centrinio LAF štabo, kuris buvo sikris seneli prieglaudoj, siesta 7-8 studentų grupė. Du iš jų atsargos leitenant Rom Pranckaitis Apolinar Pk pažinojau iš studijų dienų ir iš karo mokyklos laikų. Jie atsigabeno du sunkiuosius kulkosvaidžius ir gerokai šaudmenų. Ši studentų grupė automatiškai sujungė "Metal" sukilėli užuomazgą.

Aprašykit "Metal" fabriko vietovės, kurioje pasiryžot veikti, situacijos planą.

Ją yra pateikiamas fabriko pastatas, keli bei kovotojų išsidėstymo planas.

Einant iš Kauno Šančius ir priėjus geležinkelio stotį ir prie stoties pasukus dešinę plane nurodyti keli, pasieksime Nemuno krantą. Pasukus kairę ir praejus po geležinkelio Žaliuoju tiltu, prasideda Juozapavičius Prospektas, kuris buvo pagrindinis kelias iš Kauno pro Šančius Panemunę, rytus.

Praėjus po geležinkelio tiltu, už keli šimt metrų, kairėje Juozapavičius prospekto pusėje buvo "Tilkos" saldainių fabrikas ir tuojau už jo didelis "Metal" fabriko blokas. Dailis "Metal" fabriko pastatas buvo išnuomuota "Audimui", "Kabliukui"

1. VARTAI
2. ŠUNŲ VAIŠIŲ KULKOŠVAIDIS B
3. ŠTĀBAS
4. ARSENALAS
5. ATSEITIMŲ ANT NORKŪHO ŽUVIMTO VIETA
6. TANKIETĖ PAŠŪVUSI LŲ. A. NORKŪHO
7. ĮEJIMAS Į FABRIKĄ
8. PAIMTO SARVUOČIO POZICIJA
9. ŠUNK. KULKOŠVAIDIS A
10. KOVOTOJŲ ANT STOGO
11. AMBULATO RIJA
12. VAŽOVĖTĖ
13. BĖLAVIŲ STOVYKLA
14. FRONTINIS DASTATAS
15. MŪRINĖ SIENELĖ

Pastatų, kelių, kovotojų išdėstymo planas

M = 1:2500

ir dalis kitoms mažesnėms mon. Visi jie sudarė vieną vienetą, aptvertą vientisa aukšta medine tvora.

Strategiškai tai buvo gera vieta sitvirtinimui. Iš ja buvo galima kontroliuoti ilgą Juozapavio prospektą. Tas "Metal" fabriko blokas išilgai Juozapavio prospektų turėjo ilgą vienaaukštą mūriną, beveik plokščią stogą, kiek nuolaidžiai fabriko kiemą, pastatą (plane pažymėta 14). Jo priešgaisrinė apsauga su metro aukštesniu mūrinu sienelėmis (5) buvo puikiausia kovotojams (10) priedanga saugoti ir nuo priešų akių ir nuo kulkų. Kampe prie "Tilkos" fabriko Skuodo ir Juozapavio prospekto gatvės sankryžoje buvo važiuojamas "Metal" su dideliais stipriais užrakinamais vartais (1). Ties vartais stovėjo aukštas mūrinis sargybos bokštas su Apvaliu langu pastoge (2).

Pozicijose išsidėstė mūriniai sekanieji: Ats. ltn. Romas Pranckaitis ir jo padėjėjas su sunkiuoju kulkosvaidžiu "A" priešingoje nuo "Metal" gatvės pusėje, kur Juozapavio prospektas daro mažesnę kairią, vienaaukštą namo salkoje (9).

Sunkusis kulkosvaidis "A" pro salkos langą galėjo dengti flankuojančią ugnimi Juozapavio prospekto ruožą palei "Metal" ir "Tilk" tiesiog idealiai. Taip pat puikiai kontroliavo vienaaukštą frontinio namo pasienį iš gatvės pusės, kurio kovotojai išsidėstė ant to namo stogo matyti negalėjo. Sunkusis kulkosvaidis "A" buvo labai aktyvus ir uždaviniui atliko pasigirtinai.

Dalį kovotojų išdėstė ir ant frontinio pastato stogo už priešgaisrinę sienelės (10), o kitus fabriko rajone. Ats. ltn. Apolinaras Paskaitis su sunkiuoju kulkosvaidžiu "B" aukš-

tame sargybos bokšte ties vartais (2). Juozapavio prospektas jam buvo matomas kaip ant delno.

Ant frontinio namo stogo buvo ir mano vadovietė (12). Tame pastate apačioje sargybos bokštą je šalia jimo fabriko (7) kurdinom m s štab (3). Aplink visą rajoną išdėstė sargybos postus.

Ar turėjote pakankamai ginklų ?

Pradžioje turėjome du sunkiuosius kulkosvaidžius ir kiekvienas po šautuvą ar automatą. Taigi, nors ir neperdaug, bet pradėjome veikti ne plikomis rankomis. Mūsų arsenalas dėka paimto grobio augo labai sparčiai. Municijos trūkumo nejutome nei vienu momentu. Net atvirę, arsenalas aprūpino lengvai ne tikta greitą augimą sukilę savanoriai, bet galino teikti dosnias pagalbą kaimyninėms kovotojų grupėms.

Kiek intensyviau kariuomenės daliniai judėjimas tada buvo

Juozapavio prospekte?

Tai buvo pagrindinis sovietinis kariuomenės judėjimo arterija iš Kauno pro Šanavų Panemunės tilto kryptimi. Karinis trafikas čia buvo gana intensyvus.

vairiausio dydžio ir pobūdžio motorizuotos, arkliais traukiamos, pėsčiųjų grupės voros viena po kitos su vairaus ilgio patrankomis iš Kauno traukė Panemunės tilto kryptimi. Priešinga kryptimi trafiko beveik nebuvo. Ir taip tų vorų trafikas bangavo ištisus pirmadienius iki vakarų. Ir jos visos patekdavo mūsų labai tirštą kulkosvaidžių ir automatų ugnimi dengiamą zoną.

Pradžioje, stengiamas ginklu atsargas papildyti per daug nerizikuodami, nuginkluodami pavienius karijus ar jų grupes, pavienius sunkvežimius, ar mažesnes voras. Juos apšaudydavom ir ugnies protarpiais šaukdavom: "Zdavaite v plien, brasaite oružiję" ("pasiduokit nelaisvėn, meskit ginklus"). Vieni iš jų pakludavo ir pasiduodavo, kiti ginklo kovos metu. Mes ginklu ir municijos atsargos, o su jomis ir mes į jį gaus ir pasitikėjimas jomis augo labai sparčiai.

Paimtame groby greta daugybė su ginklu ir šaudmenimis radome gausiai ir prieššarvini šoviniai. Greitai pasijutome tiek stipriai, kad ugnimi šveitėme kiekvieną mūsų ugnies zono patekusi vorą, nežiūrindami dydžio ar pobūdžio. Netgi ir voros, kurių sudėtyje buvo tankai ar šarvuotai, nesudarė išimties. Ir jas pasitinkdavom kulkosvaidžiais, automatais, granatų pragaraiska ugnimi.

Šioje vietoje, esu tikras, atsiras skeptikai, kurie nušypsos galvodami: "Ar tai jau vyrutis truputį padailina. Apšaudyti ir veltis kautynės su tankais? Kur gi jų protas?"

Tiesa, atviroje lygumoje išsiriklavus, mūsų įėjimas daugelyje atvejų buvo daug mažesnis negu priešais. Bet čia reikia kalkuliuoti keletą mūsų naudai veikusių faktorių:

a) Mes kovome su išgerai organizuotais ir užmaskuotomis pozicijomis, priešais nematomais ir sunkiau pasiekiamais.

b) Priešais ginklu, mums puikiausiai matomas ir mūsų ugnimi pasiekiamas, staiga pasijusdavom patekęs ugnies pinks.

c) Artimiausio fronto spaudimas, nuo kurio jie norėjo greičiau atsipalaiduoti ir nutolti, mažino jų norą giliau veltis vietinės kautynės ir tuo gaisriškai laiką. Tuo galima aiškinti fak-

ta, kad prasiveržė pro mūsų ugnį, persigrupavę ir apsitvarkę, niekad negrįžo atgal kautis ir bandyti "išrinkyti" mus iš pozicijų, nors tam turėjo priemoni ir jų pakankamai.

d) Jų evakuacija atrodė chaotiška, neplaninga, neorganizuota.

e) Pagaliau mūsų drąsiai staigi agresyvi akcija šiose kautynėse buvo lemiamas faktorius.

Taigi mūsų kautyni taktikoje pradžioje rėpinomės daugiau gynimusi bei ginklu grobiu. Tikėjomės vežimais su ginklais ir municija buvo mūsų specialaus dėmesio centre.

Greitai perėjome ofensyvin taktiką — pulti!

Mūsų siekimas buvo staigiai agresyviai pulti priešais, duoti kuo daugiausia ugnies, kelti kuo didžiausią triukšmą, tuo sukelti priešais eilę panikų, kad jis pajustų sutiktas "karštai", ir kad nešdint si kuo greičiau iš Kauno, nespėjus padaryti nei žmonėms, nei turtui didesni nuostolių. Pagaliau jų puolimas yra bene geriausias ir gynimosi rėšis.

Po kiekvienos kautynės surinkdavom belaisvius, sužeistuosius, į o taip pat ir nukautus ginklus, o taip pat gurguolių vežimus su ginklais ir municija, ir visa tai sugabendavom fabriko kieme. Vežimuose rasdavom nuostabiai vertingo grobio: sunkius ir lengvus kulkosvaidžius, minosvaidžius, granatsvaidžius, automatiniai bei paprastai šautuvus, pistoletus, granatus, minas ir kitus šaudmenis.

To ginklu grobio buvo tiek daug, kad su kaupu užteko mūsų veiklai ir pajėgumams remti kaimynines grupes.

Fabriko kiemo gilumoje esančius medinius pastatus staigoms skirtus

pavert m ambulatorija ir iš dalies ligonine, kur teik me pagalb sužeistiesiems, bei juos ten laik me. Tam reikalui už m me visas staig patalpas ir vis tr ko, nes sužeist j skai iai vis did jo.

Netoli ambulatorijos aikšt je lyg darže laik me belaisvius (13), kuri skai ius vis did jo.

Viduryje kiemo tarp m rini fabriko pastat gana saugioje ir uždaroje vietoje buvo m s ginkl arsenalas ir naujok apmokymo vieta.

Aptilus kautyni triukšmui, pas mus kiekvienos pertraukos metu atėdavo 10-30 ir daugiau vyr . Daugumoje žalias kariškai neapmokytas jaunimas, bet pasitaikydavo ir su karišku stažu puskarinink , grandini , o taip pat ir vyresnio amžiaus vairi profesij vyr .

Naujokus apmokydavom greit, kaip ginkl vartoti, kaip laikyti kautyni metu. Tas apmokymas trukdavo apie dvidešimt minu i . Ir po to juos jau ginkluotus rikiuodavom kovotoj eiles.

“Metalo” fabriko grup s branduolyje vis laik buvo apie 50-70 vyr . Kitus grup mis 12-15 vyr , surad jiems kariškai patyrus vadov puskarinink ar bent grandin , siun iau už m s kautyni rajono rib apylinkes, kur spaudimas buvo didesnis, kur pagalba buvo labiau reikalinga. Ginkluot vyr grup s daugiausia praš Nemuno pakrant se susitelk sukil liai bei geležinkelio stoties ir Aukšt j Šan i daliniai.

Pertrauk metu sulaukdavo lankytoj iš apylinki gyventoj , daugiausia mergin . Jos atnešdavo kovotojams vairaus maisto: sumuštini , sriub , g rim .

Ir vis pirmadien jums taip viskas sklandžiai sek si,

ar buvo ir sunki moment ?

Be abejo, kur vyksta kautyn s, ten ne manoma apsieiti be pavoj . Taip ir m s atveju atsitiko. Vidudien , gal apie pirm valand po piet priart jo motorizuota vora. Apšaud m, šauk m pasiduoti. Atrod , kad ji pasiduoda. Sustabd m ugn ir buvom bein susirinkti belaisvius ir grob . Tuo metu iš apvalaus lango (2) sunkaus kulkosvaidžio “B” lizdo per garsiakalb pasigirdo stiprus dainuojantis kulkosvaidininko Apolinaro P ko balsas: “Wir sind deutsche Paraschutisten” (mes esame vokie i parašiutininkai). Raudonarmie iai staiga šoko iš sunkvežimi , prisispaud prie m s pastato sienos, nuo stogo mes j negal jome matyti. Ir jie prad jo m tyti ant m s stogo granatas. Viena iš j nusiritusi nuo stogo nukrito šalia sunkvežimio, prikrauto šaudmen , kurio dar nesp jome sigabenti kiemo gilum . Laimei granata sprogo, nepadariusi didesni nuostoli . Mums tai buvo gera pamoka — ginkl su municija nepalikti nei trumpam kautyni zonoje.

Antroji granata nukrito ant stogo vos por metr nuo man s. Tokiu atveju yra du galimumai reaguoti: 1. griebti granat ir sviesti atgal prieš , tas rizikinga, nes granata gali sprogti rankoje, 2. gri ti ant žem s, šiuo atveju ant stogo, sprogtus granatos skeveldros lekia šonus ir virš konusu, ir gali žemai gulin io nekli dyti. Pasirinkau antr j galimum — prisispaudžiau prie stogo ir laukiu sprogitimo.

(T sinys rugs jo “ L” numeryje)

JAUNIMO TALKA SPAUDAI

M stydami apie tautos išlikimą išėivijoje ir kovos u Lietuvos laisv t stinum , žvilgsnis krypta jaun j kart . Sekame j organizacij ir pavieni asmen žingsnius, j reiškim si lietuvi ir gyvenam j krašt visuomeniniame gyvenime. Džiaugiam s j iniciatyva ir konkre ia talka m s kult riniame, socialiniame bei politiniame gyvenime. Daug vil i sudedame m s jaunosios kartos krybin ir ekonomin potencial . J remian i pe i ir nauj , sveik id j niekas neatsisakys. J pagalba reikalinga vairiose srityse dabar, jos reikalingumas padid s, kai Lietuvoje gimusi generacija pasitrauks iš aktyvios veiklos. O gyvenimas tuštumos nem gsta.

Šios mintys skverbiasi galvon, kai sekame dabartin s Pasaulio lietuvi jaunimo s jungos naujosios valdybos domius pasisakymus. Stabtel kime ties vienu — bendradarbiavimu lietuviškoje spaudoje. Jau pats lietuviškos periodikos svarbos pajautimas nauj j PLJS vadovyb rikiuoja išėivijos likimin kov . M s spausdintas žodis sav ja kalba ir dalinai svetimomis kalbomis yra ir bus vienas iš m s tautin s gyvyb s mast . Ir kai

jaunoji karta (PLJS) suorganizavo korespondent kolektyv , kurio "tikslas yra išreikšti lietuviško jaunimo nuomon spaudoje, informuoti lietuvi bendruomen apie tai, k jaunimas daro ir k jis galvoja, ir labiau pritraukti jaunim prie lietuviškos spaudos" — ir dar daugiau — kreipiasi redaktorius, kad atsi st "s raš tem , kurias J s nor tum te, kad jaunimas reaguot ", tokie reiškiniai nuteikia labai pagr sinan iai. Jei prie Jaunimo s jungos iniciatyvos prisijungt skaitling skaut , ateitinink bei kit organizacij nariai, gal lietuviškai spaudai nereik t gyventi didelio nerimo ir netikrov s šeš lyje.

Manau, kad m s periodika ši jaunimo mint tikrai nuoširdžiai sveikina! O jaunimas lietuvišk problem gvildenimo grandin gal t jungti visus aktualius kult rinius bei politinius klausimus, kuriais r pinasi m s išėivija, ir, juos pervar s per savo galvosenos prizm , pateikti skaitytojui. Nereikia ieškoti dirbtin problem , j turime užtenkamai m s dienose. M s politin veikla ir jos efektingumas Lietuvos laisv s byloje; kult rini - politini veiklos sfer pasidali-

nimas — nonsensas ar b tinyb ; bendravimo su Kraštu problema — kaip ir kokiame laipsnyje; spauda ir jos ateitis; kaip jaunim traukti lietuviškos spaudos skaitytoj šeim ; kaip jaunimas sivaizduoja išeivijos Lietuvos su spauda, parapijomis bei organizacijomis, kai ši našta guls ant j pe i netolimoje ateityje; dalyvavimas Amerikos politiniame gyvenime ir t.t. Tai keletas bendrybini klausim , pro kuriuos jaunimas negal s praeiti j nepaliet s.

Kad dabarties jaunimo galvosena stipriai nesikerta su senesniosios kartos mintimis, rodo ir redakcijai PLJS atsi sti du straipsniai Vasario 16-sios proga, kaip gyv rodyt , kad jaunimas su savo pasisakymais lietuvi spaudoje nori ateiti dabar. Gyti s Liulevi ius rašo apie lietuvi kalbos ir lietuviškos šeimos b - tinyb tautos išlikimui. Cituojame: “Netekus lietuvi kalbos, nebebus ir prasm s išlaikyti m s tautin vienet — prarasime t vienyb , kuri mus jungia. Neapsigaudin kime — be lietuvi

kalbos dings kartu ir lietuviai. . . Kalbos išlaikymas reikalauja atkaklumo, atsparumo — pasiduodami išduosime taut . Beveik vienintel galimyb lietuvi kalbai išlikti m s tarpe yra lietuvišk šeim k rimas .. O apie Vasario 16-sios prasm Linas Palubinskas galvoja: . . . “Vasario 16 yra idealo švent , yra pasididžiavimas tuo, apie k svaajo kiekvienas. Min dami Lietuvos nepriklausomyb s švent , minim daug k didesnio; viso pasaulio žmonei pasitik jim savi mi. Lietuvos pavyzdys atstovauja t heroizm , kuris tikina Žmones, tautas, kad jie pasaul gali pakeisti. . .”

Tai švies s pragiedruliai gan r škanoje išeivijos padang je. Jei ši gyvybe kv puojanti šviesa pajgs prasiversti m s jaunėsiosios kartos gan dažnai indiferentišk m stym , ji apšvies ir sušildys darbui ir aukai abejingas Širdis, gal sime dr siai teigti, kad tarp generacij min ties ir veiksmo tiltai n ra sugriauti ir sutartin kova už lietuvišk gyvyb bus t siama.

Kur mes beb tume — J s ikagoje ar Adelaid je, mes ia Lietuvoje, dar kiti — Pravieniški ar Perm s lageriuose, esame vienos tautos, vienos t vyn s — Lietuvos vaikai. M s skirtingi likimai, bet vienas kraujas. Mažam m s kraštui istorija l m sunki ir savit dali .

Iš Lietuvos jaunimo laiško laisvajame pasaulyje gyvenan iam Lietuvos jaunimui.

(Pogrindžio “Lietuvos ateitis”, 7 nr.)

“ LAISV ” 1983 MET AUKOTOJAI

Mecenatai: Chicagos LFB samb ris — 250 dol.; Dr. K. Ambrazaitis — 100 dol.; A. Raulinaitis — 100 dol.; Dr. A. Šležas — 80 dol.; E. Pakulien — 50 dol.; A. Pladys — 50 dol.; V. A. Tomkus — 50 dol.; Dr. P. Žemaitis — 50 dol.

“ Laisv ” 1983 m. gruodžio m nesio mecenatas — Clevelando LFB samb rio nariai: po 100 dol.: A. Alkaitis ir J. Mikonis; po 50 dol. — dr. J. Skrinska, VI. Cyvas ir I. Janavi ius; po 35 dol. — J. Žilionis ir J. Vasaris; po 30 dol. — J. Ardys ir A. Sušinskas; po 25 dol. — V. Brizgys, Br. Bernotas, J. Damušis ir V. Roci nas; po 20 dol.: K. Ralys, V. Pal nas; 10 dol. — G. Bu mys.

Garb s prenumeratoriai: A. Balsys, kun. K. Bal ys, dr. K. C. Batukas, J. Baužys, K. Bružas, kun. V. Dabušis, dr. J. Jurgilas, dr. J. Kazickas, V. Kazlauskas, dr. P. Kisielius, prel. J. Ku ingis, M. Lenkauskien , A. Pocius, K. Ra i nas, kun. A. Ra kauskas, VI. Sinkus, M. Sodonis, J. Stiklorius, J. Urbonas, V. Volertas.

Aukotojai: J. Ambrizas, J. Arštikis, A. Atutis, S. K. Balys, L. Ba-rauskas, R. Bartis, Br. Bernotas, dr. N. Braž nait , A. Braž nas, V. Bu-lota, B. Bur ikas, R. Bureikien , V. Butkys, dr. A. epulis, kun. M. yvas, S. Cyvas, A. Damijonaitis, VI. Dautas, K. Do kus, A. Dragunevi ius, B. Gaidži nas, A. Gailiušis, VI. Garbenis, J. Gepneris, K. Gimžauskas, A. Giniotis, J. Gylys, A. Grigaitis, C. Grincevi ius, dr. G. Grinis, P. Gudelis, Pr. Gustas, F. Ignaitien , A. Idzelis, B. Juška, A. Kareiva, C. Kauli-nis, Pr. Karalius, J. Kavali nas, I. Kazlauskas, K. Kazlauskas, M. Kevalai-tis, kun. M. Kirkilas, dr. J. Kižis, K. Kriau i nas, kun. V. Kriš i ne-vi ius, A. Kulnys, R. Kungien , V. Kuzmickas, V. Laniauskas, A. Laukai-tis, K. Laukaitis, J. Litvinas, I. Mališka, P. Malzinskas, A. Mažiulis, C. Mikalaj nas, J. Mikeli nas, E. Milkauskas, V. Milukas, P. Narutis, B. Ne-verauskas, Br. Paliulis, VI. Palubinskas, V. Pal nas, J. Paovis, L. Paulius, J. Šiau i nas, dr. A. Šmulkštys, dr. Z. Pr sas, I. Ra i nas, B. Raugas, dr. A. Razma, dr. J. Reiny, A. Reventas, St Rudys, B. Sakalas, kun. K. Sakalaukas, J. Salys, R. Shatas, V. Skladaitis, S. Skripkus, R. Stirbys, J. Stelmokas, Z.J. Strazdas, dr. J. Sungaila, C. Surdokus, A. S., A. Šatas, dr. V. Šaulys, J. Šiau i nas, dr. A. Šmulkštys, Koop. “Talka” — Austrai., kun. I. Urbonas, St. Valaitis, A. V lavi ius, A. Valiuškis, dr. J. V bra, kun. J. Velutis, J. Vidmantas, S. Vilinskas, A. Viliušis, S. Viš ius, B. Vitkus, J. Žadeikis, J. Žaliaduonis, St. Žilevi ius, T v. T. Ži raitis, O.P.

Šio numerio kaina 3.00 dol.

